

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

BURSA - 2019

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI
(İNCELEME-METİN)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

Danışman:

Doç. Dr. Özlem ERCAN

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701641009 numaralı Nuray ÇALIŞKAN'ın hazırladığı "Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin)" konulu Yüksek Lisans Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 5.../09/ 2019 günü 10.00 - 11.00...saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı..... (başarılı / ~~başarısız~~) olduğuna oy birliği..... (oybirliği / ~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye

(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Doç. Dr. Özlem ERCAN

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Gülay DURMAZ

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

05/09/ 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 22/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 220 sayfalık kısmına ilişkin, 22/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22/08/2019

Adı Soyadı: Nuray ÇALIŞKAN

Öğrenci No: 701641009

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Yüksek Lisans

Statüsü: ☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Doç. Dr. Özlem ERCAN

22/08/2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası (İnceleme-Metin)*” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

05. 09. 2019

Adı Soyadı:	Nuray ÇALIŞKAN
Öğrenci No:	701641009
Anabilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Eski Türk Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans
Statüsü:	Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı: Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

Üniversite: Bursa Uludağ Üniversitesi

Enstitü: Sosyal Bilimler Enstitüsü

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bilim Dalı: Eski Türk Edebiyatı

Tezin Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Sayfa Sayısı: viii + 239

Mezuniyet Tarihi: / / 20.....

Tez Danışman(lar)ı: Doç. Dr. Özlem ERCAN

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI (İNCELEME-METİN)

Bu çalışmada, XVIII. yüzyılda tertiplenmiş ve müellifi bilinmeyen “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası*” başlıklı eser, transkribe edilerek söz konusu dönemde kaleme alınmış nazireler ve şiirler tespit edildi. Eserde 25 adet nazire bulunmakla birlikte söz konusu nazireler, *Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redifi, Kafiyesi, Yüzyılları*” başlıkları altında incelendi. Gazellerin her birinin hem “nazire” başlığı altında kaydedilmesi hem de model şiirle konu, vezin, kafiye ve redif bakımından benzerlik göstermesi söz konusu gazellerin nazire tanımına ve ölçütlerine uygun olduğunu gösterdi. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına nazirelerle ilgili bilgiler ve tespitler tablo şeklinde sunuldu.

Şairlerin mecmû'ada yer alan şiirleri ile divanlarında yer alan şiirleri ise gazel, beyit ve kelime bakımından karşılaştırıldı. Bu mukayese sonucunda “Nâ'ilî Efendi, Nâbî Efendi ve Fuzûlî” adlı üç şairin şiirlerinin farklı olduğu tespit edildi. Bazı gazellerin şairlerin divanlarında bulunan gazellerle büyük oranda farklılık gösterdiği, bazılarında beyit, bazılarında ise kelime değişikliği olduğu görüldü. Bütün bu unsurlar tablo hâlinde ayrıntılı ve düzenli bir şekilde ortaya konuldu.

Yazma nüshada te'lif ve istinsah tarihine dair kesin bir bilgi verilmediği gibi eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu

görüldü. Mecnû'ada dönem olarak diğer şairlerden geç bir yüzyılda yaşamış oldukları bilinen; Nahifî, Koca Ragıp Paşa ve Kuburizâde gibi şairlerin şiirlerinin kayıtlı olması eserin XVIII. yüzyılda yazıldığı ihtimalini doğurdu.

Mecnû'ada XVI. yüzyıldan 9, XVII. yüzyıldan 20, XVIII. yüzyıldan 10 şair mevcut olmasına rağmen 5 şairin de hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemedi.

Tez iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “Eserin Müellifi, Eserin İsim Meselesi, Eserin Yazılış Tarihi Meselesi, Nüsha Tavsifi, Mecnû'anın Dış Özellikleri, Muhteva, Mecnû'ada Yer Alan Şairler ve Şairlere Ait Gazel Sayıları” konu başlıkları altında eserin incelemesi yapıldı. İkinci bölümde ise mecnû'anın transkripsiyonlu metni ve özel adlar dizini verildi.

Anahtar Sözcükler:

Eski Türk Edebiyatı, XVIII. Yüzyıl, Mecnû'a, Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecnû'ası

ABSTRACT

Name and Surname: Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR

University: Bursa Uludag University

Institution: Social Science Institution

Field: Turkish Language and Literature

Branch: Former Turkish Literature

Degree Awarded: Master

Page Number: viii + 239

Degree Date: / / 20.....

Supervisor (s): Asst. Prof. Özlem ERCAN

POETRY MAGAZINE IN WHICH THE POEMS ARRANGED IN ALPHABETICAL ORDER ARE ARRANGED (TEXT-REVIEW)

In this study, “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmûası*”, which was prepared in the 18th century and had no information about its author, was examined. 25 Nazires were identified in the work. These poems were examined under the titles Poet Written to Nazire, Poet Written to Nazire, Vezni, Gazel Title, Subject, Redif’s, Kafiye’s, Centuries”. And these poems were seen as examples of Nazire. Nazires; model’s poetry, poetry, subject, meter, rhy meand redif showed similarity. And meets the criteria of Nazire. In order to beter understand theissue, information and determinations about the Nazires were presented in the form of a table.

The poems of the poets were compared with the poems in their divans. Divan of all poets were checked and it was seen that the poems of three poets named “Nâ’ilî Efendi, Nâbî Efendi and Fuzûlî” were different. In some of the poems, ghazals, couplets and words were found to be different. All these elements were prepared in a detailed and organized manner in the form of a table on the relevant page.

There is no definite information about the important dates of the Magazine. The poets in the magazine are XVI, XVII and XVIII. century lived. XVI. century 9, XVII. century 20, XVIII. century there are 10 poets. The century of the 5 poets is unknown. There are more poets living in the 17th century.

In the journal, it is known that they lived in a late century than other poets; Nahifi, Ragıp Pasha and Kuburizâde XVIII. since they lived in the 18th century, it can be estimated that the work was written in this century.

The thesis consists of two parts. In the first chapter, “the author of the work, the issue of the name of the work, the issue of the date of writing of the work, copy advice, the external features of the magazine, the content of the poets and poets in the journal, the work of the subject under the headings of the study was examined. In these condpart, the transcribed text of the magazine and their dex of special names are given.

Keywords:

Classical Turkish Literature, XVIII. Century, Magazine, Poetry Magazine in Which The Poems Arranged in Alphabetical order are Arranged.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vi
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	vii
ÖN SÖZ	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

“HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI” ADLI ESERİN İNCELENMESİ

A.Eserin Müellifi, Eserin İsim ve Tarihi Meselesi	7
1. Eserin Müellifi.....	7
2. Eserin İsim Meselesi.....	7
3. Eserin Yazılış Tarihi Meselesi.....	7
B. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar	8
1. Nüsha Tavsifi.....	8
2. Metin ve Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul.	9
3. Nüsha Değerlendirmesi.	10
C. Muhteva.....	11

İKİNCİ BÖLÜM

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI TRANKRİPSİYONLU METNİ

METİN	30
SONUÇ	224
KAYNAKLAR	226
YAZMA NÜSHADAN ÖRNEK YAPRAKLAR	229
DİZİN (ÖZEL ADLAR)	235

KISALTMALAR

A	A nüshası
AKDITYK	Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurulu
AKMB	Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
B	B nüshası
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
ET	erişim tarihi
H.	Hicri
HBTS	Hayat Büyük Türk Sözlüğü
Hızl.	Hazırlayan
İLAM	İlmi Araştırmalar Merkezi
M.	Miladi
Matb.	Matbaa
Nu.	Numara
ö.	ölümü
s.	sayfa
S.	Sayı
SAV	Sallallahu Aleyhi ve Sellem
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TA	Türk Ansiklopedisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vr.	varak
Yay.	Yayınları
y.y.	yüzyıl

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	Aa/Ee	س	Ss
آ	Āā	ش	Şş
أ	ʾ	ص	Şş
ب	Bb/Pp	ض	Ḍḍ/Ẓẓ
پ	Pp	ط	Ṭṭ
ت	Tt	ظ	Ẓẓ
ث	Ṣṣ	ع	ʿ
ج	Cc	غ	Ġġ
چ	Çç	ف	Ff
ح	Ḥḥ	ق	Ḳḳ
خ	Ḫḫ	ك	Kk / Gg / Ññ
خوآ	ā	ل	Ll
د	Dd	م	Mm
ذ	Ẓẓ	ن	Nn
ر	Rr	ه	Hh
ز	Zz	و	Vv / Ūū / Oo / Öö
ژ	Jj	ي	Yy / Iı / Ī ī

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatı, tarihî ve edebî yönden son derece zengin ve önemli eserlere –divanlar, mesneviler, şu‘arâ tezkireleri, çeşitli biyografik eserler, ansiklopedi ve ansiklopedi niteliğindeki eserler, tarih kitapları, vb.– sahiptir. Bu eserlerden biri olan mecmû’aların pek çok türü olmakla birlikte bunlardan bir kısmı da şairlerin şiir ve nazirelerinin yer aldığı mecmû’alardır. Şiirlerin derlendiği mecmû’alarda çeşitli nazım şekillerine, farklı kafiye türlerine ve çeşitli aruz kalıplarına rastlanmakla birlikte yazılan nazireler devrin edebî beğenisini de ortaya koymaktadır.

Şiir mecmû’alarının mürettibi, beğendiği şairlerin şiirlerini bu eserlere kaydeder. Öyle ki bu kaynaklarda çoğu şairin kendi divanlarında veya diğer eserlerinde yer almayan şiirlerine rastlamak mümkündür. Söz konusu eserlerin günümüze aktarılması ve tanıtılması; yeni yorumlara, bilgilere ve gün yüzüne çıkmamış nice şiirlerin ortaya çıkmasına vesile olacaktır.

Mecmû’alar, belli bir edebî zevki yansıttığı için şiirler hakkında yorumlara da imkân sağlamaktadır. Bu sebeple mecmû’alar, klasik Türk edebiyatı araştırmacılarının başvuracağı önemli kaynaklar arasında yer almaktadır.

Çalışma, esnasında bilgi ve birikimleriyle yardımlarını esirgemeyen başta danışman hocam Doç. Dr. Özlem ERCAN’a, eşim Emrah AYDEMİR’e ve arkadaşım Zeynep Canan KUNT’a teşekkür ederim.

GİRİŞ

Sözlüklerde “*dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak*” (Parlatır: 2006; Şemseddin Sami: 2007; Develioğlu: 2010) anlamlarına gelen mecmû’a kelimesi Arapça kökenli bir sözcük olup cem‘ mastarından türetilmiştir. Edebî terim olarak ise mecmû’a; “tertiple ve tanzim edilmiş, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş kitap” anlamına gelmektedir.

Yazılı metinler üzerinde yapılan çalışmaların önemli bir adımı metin çevirisi ve incelemesidir. Bu sebeple yeni eserleri gün yüzüne çıkarmak, geçmiş ve gelecek arasında bir bağ ve birikim olanağı sağlayan metinleri günümüze aktarmak ve tanıtmak dikkatle üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu anlamda günümüz araştırmacılarının da ilgisine mazhar olan ve onlara önemli malzemeler sağlayan metinlerin başında mecmû’alar gelmektedir. Bugün Türkiye’nin değişik yerlerindeki kütüphanelerde yüzlerce mecmû’a bulunmakla birlikte bunların önemli bir kısmı hâlen araştırmacıların ilgisine muhtaçtır.

Mecmû’alar, genelde birden çok müellife veya şaire ait çeşitli nesir veya nazım örneklerinin yer aldığı eserlerdir. Bunlar aşk, din, tasavvuf, sosyal hayat, musiki, hiciv, hadis, ayet gibi konuların yanı sıra başka alanlarda da yazılmıştır.

Mecmû’aların konuları daha çok edebiyatla ilgilidir. Gazel, kaside, musammat, tarih, mektup vs. şekiller ile tevhid, na’t, mersiye vb. türleri üzerinde oluşturulmuş mecmû’alar bunlardandır. Ancak fıkıh, kelim gibi dini ilimler; simya, reml, sihir, falcılık gibi eski batıl ilimler; musiki, hat gibi sanat dalları vs. üzerine derlenmiş mecmû’alar da vardır. Bu tür mecmû’alar bir konu bütünlüğüne sahiptir. Buna karşılık her mecmû’a derleyicisi, aynı titizliği göstermeyebilir ve her çeşit hoşagiden yazıyı mecmû’asına alabilir (Pala 2002: 312).

Mecmû’alar, farklı ve birden çok yazar ve şaire ait şiirleri bir araya toplanması bakımından önemlidir. Birçok kişiye ait şiir ve nesir parçaları görülebileceği gibi farklı tarz ve üsluplara da rastlamak mümkündür. Bu eserler, dönemin şiir zevkini bildirmesi bakımından da değerlidir.

Bununla beraber şairlerin divanlarında ve eserlerinde –eserlerin birçok nüshası görülmesine rağmen– yer almayan birçok nazım ve nesir örneğine mecmû’alarda rastlanmaktadır. Bu açıdan mecmû’aların incelenmesi, hem yeni bilgilerin, şiirlerin, yazıların hem de yeni şair ve münşilerin bilinmesinde, birbirleriyle münasebeti olanların tespitinde ve şairlerin veya adı geçen diğer kişilerin biyografileri hakkında yeni bilgilerin elde edilmesinde Türk edebiyatına önemli katkı ve birikimler sağlamaktadır. Kısaca mecmû’alar önemli olup Türk edebiyatının, Türk edebiyatı tarihinin yardımcı kaynaklarından (Kut: 1986: 170; Aydemir: 2007: 123-126; Köksal: 2012: 417-420; Tunç: 2015: 316).

Pek çok tür gibi mecmû’alarda da tasnif yöntemine gidilmiştir. Bu tasnifler şu şekildedir:

Agâh Sırrı Levent, mecmû’aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Nazire mecmû’aları,
- b) Meraklılarca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmû’aları,
- c) Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû’alar,
- ç) Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmû’alar,
- d) Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmû’alar (Levend:1984:166-167).

Günay Kut, mecmû’aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Nazire mecmû’aları
- b) Seçme şiir mecmû’aları (mecmû’a-i eş’ar, mecmû’a-ı devâvin)
- c) Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulan mecmû’alar (Mecmû’a-i edviyye, mecmû’a-i tevârih, mecmû’a-i mu‘ammeyat, mecmû’a-i münşeât, mecmû’a-i resâil gibi)
- d) Karışık, yani manzum ve mensur veya farklı dillerle yazılmış parçalardan oluşan mecmû’alar.
- e) Derleyeni belli mecmû’alar (Kut: 1986: 170-72).

Atabey Kılıç, mecmû'aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

1. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından

1.1. Cönkler

1.2. Mecmû'alar

1.2.1. Tertip durumuna göre mecmû'alar

1.2.1.1. Mürettep mecmû'alar

1.2.1.2. Mürettep olmayan mecmû'alar

1.2.2. Mürettep durumuna göre mecmû'alar

1.2.2.1. Mürettibi bilinen mecmû'alar

1.2.2.2. Mürettibi bilinmeyen mecmû'alar

1.2.3. Aynı zümreye mensup şahsiyetlerin eserlerinin toplandığı mecmû'alar

2. Şekil bakımından

2.1. Manzum metinler mecmû'aları

2.1.1. Kaside mecmû'aları

2.1.2. Gazel mecmû'aları

2.1.3. Nazire mecmû'aları

2.1.4. Mu'ammâ mecmû'aları

2.1.5. Manzûm lugât mecmû'aları

2.1.6. İlâhî mecmû'aları

2.1.7.Şehrengiz mecmû'aları

2.2.1. Lugaz mecmû'aları

2.2.2. Fetva mecmû'aları

2.2.3. Tefsir mecmû'aları

2.2.4. Şerh mecmû'aları

2.2.5. Sakk mecmû'aları

2.2.6. Mekân tasvirlerini içeren mecmû'alar

2.2.7. Münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.1. Derleme münşe'ât mecmû'aları

2.2.7.2. Tek şahsa ait inşa örneklerinden oluşan münşe'ât mecmû'aları

2.3 Karışık manzum ve mensur eserler mecmû'aları

2.3.1. Fevâyid ve eş'âr mecmû'aları

2.3.2. Farklı türleri barındıran mecmû'alar

3. Dil bakımından

3.1. Arapça mecmû'alar

3.2. Farsça mecmû'alar

3.3. Türkçe mecmû'alar

3.4. Çok dilli mecmû'alar

4. Muhteva bakımından

4.1. Din

4.2. Tasavvuf

4.3. İlm-i nücûm/fal ve remil

4.4. Hikâye/latife

4.5. Hezel ve hiciv

4.6. Edviye

4.7. Musıkî

4.8. Hat ve kitâbet

5. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmû'alar”

(Kılıç: 2012: 75-96).

Mehmet Gürbüz, mecmû'aları aşağıdaki şekilde sınıflandırmıştır:

- a) Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları
- b) Şiirlerin konularına göre oluşturulan (tematik) şiir mecmû'aları
- c) Nazire mecmû'aları

- d) Şairlerin aidiyeti/mensubiyeti esasına göre hazırlanan mecmû'alar
- e) Bir mensubiyet ilişkisi gözetmeksizin belirli şairlerin divanlarını/şiiirlerini bir araya getirmeyi amaçlayan mecmû'alar (Gürbüz: 2012: 97-113).

İncelemesi yapılan mecmû'a, Günay Kut'un tasnifine göre "Seçme şiir mecmû'aları (mecnû'a-i eş'ar, mecmû'a-ı devâvin)", Atabey Kılıç'a göre "Gazel Mecmû'aları", Mehmet Fatih Köksal'a göre "mecnû'a-i gazeliyât", Mehmet Gürbüz'e göre "Şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû'aları" başlıklarına tabi olmaktadır.

"*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası*" adlı eserin içinde her ne kadar 25 tane "nazire" bulunsa da söz konusu şiirlerin gazel olduğunu da göz önüne alındığında bahsedilen tasnifler içinde eseri, "gazel mecmû'ası" şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

BİRİNCİ BÖLÜM

“HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ’ASI” ADLI ESERİN İNCELENMESİ

A. Eserin Müellifi, Eserin İsim ve Tarihi Meselesi

1. Eserin Müellifi

Eserin müellifi ve müstensihî hakkında hiçbir bilgi mevcut değildir. Kütüphane kaydında ve eserin metninde yapılan incelemeler sonucunda da eserin müellifi hakkında bir bilgiye rastlanmamıştır.

2. Eserin İsim Meselesi

Eser kütüphane kaydında “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” ismiyle kaydedilmiştir. Metinde yapılan okumalar ve incelemeler sonucunda müellifin eserine dair bir isim vermediği görülmüştür. Dış kapak, iç sayfalar dâhil olmak üzere mecmû’anın hiçbir yerinde esere ve müellifine dair bir ibareye yer verilmemiştir. Eserin adı kütüphanedeki şekliyle benimsenmiştir.

Eserin kütüphane kaydında yer alan ismin sonradan arşivleme yapılırken görevli/görevliler tarafından verildiği kanaati hâkimdir. Tespit edilebildiği kadarıyla esere dair tek nüsha mevcuttur. Yapılan araştırmalarda başka nüshalara rastlanmamıştır.

3. Eserin Yazılış Tarihi Meselesi

Mecmû’ada, te’lif ve istinsah tarihine dair kesin bir bilgi verilmemiştir. Tarihe dair kütüphane kaydında da bir bilgi yer almamıştır. Eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu görülmektedir. Mecmû’ada yaşadıkları tarih olarak diğer şairlerden geç bir yüzyılda yaşadıkları bilinen; “Nahifi, Ragıp Paşa ve Kuburizâde” XVIII. yüzyılda yaşamış oldukları için eserin bu yüzyılda yazıldığı tahmin edilmektedir.

B. Metin Tespitiyle İlgili Hususlar

1. Nüsha Tavsifi

İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, 34 Ae Manzum 648

Kütüphane kaydında eserin boyutu, varak sayısı, satırı ve kâğıt türü hakkında bilgi verilmemiştir. Verilen bilgiler şunlardır: “Yazı türü: Arap-Talik, Konu: Türk Dili ve Edebiyatı, Dili: Türkçe” ve notlar kısmında da “*Muhtelif şairlerindir. Edebiyat Cetveller kırmızı çizgili, yaldızlı, tam meşin kaplı, cetvelli*” bilgisi yer almaktadır.

Şiir sıralamaları, şiir başlıkları, bazı şiirler, mahlaslar kırmızı mürekkepledir. Bazı başlıkların da yeşil ve siyah mürekkepli oldukları görülmektedir. Cetveller kırmızı mürekkepledir. Kapaklar kırmızı meşin renkli mukavva ciltlidir. 116 varak olan mecmû'anın “12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93.” varakları olmak üzere 20 varak kadarı boş olup herhangi bir şey yazılmamıştır. İçinde 44 şaire ait 280 gazel, 8 müfret vardır. Bu gazellerden de 25 tanesi nazire gazeldir.

Başı:

Nergis-i mestānesi olsa n'edem naḥvet-nümā

Tiġ-i müjgānı dile olur hemān ḥaşyet-nümā

Sonu:

Erbāb-ı riyā-kār dil-i 'ālemi tutdı

Şevkāt eşinüñ Mantıķī yā söndi ocağı

Mecmû'ada yer alan gazellerle şairlerin divanlarındaki gazeller karşılaştırıldığında birkaç şairin şiirleri dışında geri kalanların aynı olduğu görülmüştür.

2. Metin ve Çeviri Yazıda Takip Edilen Usul

1. Metnin yazma nüshadaki varak numaraları köşeli parantez içinde “[]” gösterilmiştir.
2. Metindeki eksiklikler ve bozukluklar –bunlar genellikle mürekkep dağılmasına bağlı sıkıntılar– mümkün olduğunca doğru bir şekilde okunmaya, düzeltilmeye çalışılmış ve [...] şeklinde verilmiştir.
3. Çeviride 18. yüzyıl Osmanlı Türkçesi imlasına uyulmasının yanında şairin de imla özelliklerine dikkat edilmiştir.
4. Metinde harekelendirme yapılan yerlere dikkat edilmiştir.
5. Özel kişi, yer ve diğer adların imalarına metindeki özelliklerine; Türkçe, Arapça ve Farsça dil bilgisine dikkat edilerek çevrilmiştir.
6. Bazı yerlerde şairin kelime oyunları yaptığı göz ardı edilmemekle beraber bir kısım kelimelerde harflerin yerleri değiştirilmiş veya farklı bir imlayla yazılmıştır. Bu unsurlara da dikkat edilerek transkribe yapılmıştır.
7. Transkripsiyonlu çeviride müellifin imla özellikleri dikkate alınarak okuma yapılmıştır.
8. Mürekkep dağılmasına bağlı bozuk yerlerin, Osmanlı Türkçesiyle yazılmış eski yazısı resim şeklinde verilmiştir.
9. Yazı fontu olarak Gentium Plus kullanılmıştır.
10. Vezinler köşeli parantez içinde verilmiştir.
11. Metne tarafımızdan yapılan ilaveler köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir.
12. Ayrıca metinde yer alan imla ve dil bilgisi kuralları konusunda TDK *Yazım Kılavuzu* ve İsmail Ünver’in “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler” adlı makalesi dikkate alınmıştır.

3. Nüsha Değerlendirmesi

Eserin yapılan tüm incelemelere rağmen eldeki nüshadan başka herhangi bir nüshasına rastlanmamıştır. Fakat mecmû'anın isminin metin içinde müellifi tarafından zikredilmemesi ve yine farklı adlandırmalarla farklı yerlerde olabileceği bilgisi göz ardı edilmeyecek bir unsurdur.

İlk varakta eserin Millet Kütüphanesi'ne ait olduğunu belirten mor mürekkepten ay yıldızlı temellük kaydı bulunmaktadır. Eserin "müellifinin adı, besmele, dibâce, hamdele-salvele, te'liften ferağ kaydı, istinsah kaydı ve hatime kaydı" bulunmamaktadır. Eserin başından sonuna doğru devam eden yaprak numarası kurşun kalemle eklenmiştir.

Bazı sayfalarda mürekkebin dağılmasından dolayı kelimeler okunamamaktadır. Okunamayan bu kelime ve harfler, eserin genelinde çok az olup birkaç taneden ibarettir.

Arap-Talik yazı çeşidiyle kaleme alınan 116 varaktan oluşan mecmû'anın her bir yaprağında ortalama 2, 3 veya 4 gazel bulunmaktadır. Buna karşın "12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93." varakları boştur. Metin genellikle okunaklı olmakla beraber yer yer yazının karışıklığından dolayı okuma zorluğuna neden olan kısımlar da vardır.

Müellif eserinde şair mahlaslarını; yeşil, kırmızı ve siyah koyu mürekkeple yazmıştır. Bu hem gazelin başında hem de mahlas beyitinde geçen şair adlarında görülmektedir. Bunun yanında özellikle "ve lehu" ifadesi de kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Ayrıca eserde birçok gazelin tamamının ve bazı gazelerde de bir iki beytinin veya bir mısraının kırmızı mürekkeple yazıldığı görülmektedir.

Mecmû'ada 3 gazel hariç geri kalan şiirler başlıklarıyla birlikte yazılmıştır. Başlıklar genellikle şairin adıyla söz gelimi: "Riyāzī, Bahāyī, Haylī, Nā'ilī, Neşātī, Fuzūlī, Bāķī vs." yazılmıştır. Fakat bunun yanında 25 yerde nazire başlığı atılıp şairin de adı belirtilerek yazılmıştır (Nazīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibi'l-ḥaķīr Kāsım, Nazīre-i Dervīş Fasīḥ, Nazīre-i Kıdvetü's- Şu'ārā-yı 'Arif Efendi, Nazīre-i Nā'ilī, Nazīre-i Neşātī vd.).

Mecmû'anın bazı yerlerinde "Dīvān-ı Mantıķī Efendi, Şāhib-i Zemīn Nā'ilī Efendi, Şāhib Zemīn Nābī Efendi, Dervīş Paşa el-Mastarī, Nābī Selleme'llāhu, Raḥmī Tab-ı Eşer-i Āh, Kıdvetü's-Şu'arā 'Ārif Efendi, Raḥmetu'llāhi 'Aleyh Rāsīh Efendi, Nābī Selleme, Şāhib-i Zemīn-i Şabrī, Güfte-i Muḥibbī.....Kānūnī Sulṭān Süleymān, Lem'ī Çelebi Selleme, Naẓīf Efendi Selleme, Kūbūrīzāde Raḥmī Efendi, Naḥifī Efendi Sellema'llahu, Nāzīm Selleme, Rāgıp Selleme, Ġazel-i Muḥtārī Bī-Nazīr, li-Kātib, li-Muharrīrihi'l-Fakir, Kātib Divan [...]" başlıklarının olduğu görülmektedir. Aynı şaire ait şiirler arasında ise "ve lehu" ifadesine yer verilmiştir. Şiirlerin sıralaması ise şairin adına göre değil gazelin sırasına göre "fi ḥarfū'l-elif, ḥarfū'l-bā, ḥarfū't-tā, ḥarfū'l-lām, ḥarfū'l-mīm" şeklinde yapılmıştır.

Sayfalar genellikle iki sütuna ayrılmış olup sayfanın etrafı çerçeve şeklinde kırmızı çizilmiştir. Sayfalarda herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Bu sayfalarda şiirler çizgilerle ayrılarak düzenli bir şekilde yazılmıştır. "[52b] li-Kātib, [55a] li-Muharrīrihi'l-Fakir, [59a] Naẓīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibī'l-ḥaķīr Kāsim, [110a] Nemekahu el-Faķīr" başlıklı şiirler ise müellife ait şiirlerdir.

C. Muhteva

Mecmû'ada yer alan şiirlerin hepsi gazel nazım şekliyle yazılmış olup bunlardan farklı olarak 8 tane müfret beyit yer almıştır. Müfret beyitlerden 7'si 'ferd' başlığı altında, 1 tanesi ise 'başlıksız' olarak verilmiştir. Geri kalanların tamamı ise gazel nazım şekliyle yazılmıştır.

Mecmû'ada yer alan şairlerin şiirleri kaydedilirken alfabetik bir sıra gözetilmemiş, aynı şairin şiirleri de farklı sayfalara yazılmış, art arda gelen bir sıra gözetilmemiştir. Sadece "fi ḥarfū'l-elif, ḥarfū'l-bā, ḥarfū't-tā" şeklinde bir sıralama ile verilmişlerdir. Eserde yer alan bazı şiirler ise nazirelerden oluşmaktadır. Eserin tamamında "Naẓīre-i 'Azīz Efendi li-Kātibī'l-ḥaķīr Kāsim, Naẓīre-i Dervīş Fasīh, Naẓīre-i Dervīş Fasīh Dede, Naẓīre-i Fā'izī, Naẓīre-i Fasīh, Naẓīre-i Faşīh, Naẓīre-i Kelīm-i

Eyyübî, Nazîre-i Kemâlî, Nazîre-i Kıdvetü's- Şu'arâ-yı 'Ârif Efendi, Nazîre-i Nâ'ilî, Nazîre-i Nâ'ilî, Nazîre-i Nâ'ilî, Nazîre-i Nâ'ilî, Nazîre-i Nâ'ilî, Ve lehu Nazîre-i Nâ'ilî, Nazîre-i Nesîb, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Neşâtî, Nazîre-i Rüşdî, Nazîre-i Vâsık, Nazîre-i 'Âzim" başlıkları altında toplam 25 tane nazire tespit edilmiştir.

Nazire, bir şairin şiirini beğendiği bir başka şairin şiirine 'vezin, kafiye ve konu' bakımından benzerini yazdığı şiirlere denir. Burada ayrıca şairin kendi üslubunu ortaya koyma ve orijinal şiirden daha güzelini yazma amacı da vardır (Kaya 2005: 48). *"Yaygın anlamıyla nazîre daha çok şiirde görülür ve orijinal eserle aynı vezin ve revîde olur. Çoğunlukla onu aşmak amacıyla kaleme alınır. Bazan da nazîre eş değerde bir eser ortaya koymak, yarışmak veya ona duyulan ilgiyi ifade etmek için yazılır"* (Durmuş 2006: 455; Köksal 2006: 456).

Çalışmada, *"Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redif, Kafiyesi, Yüzyılları"* başlıkları altında ilgili şiirlerin nazire olup olmadıkları incelenmiştir. İncelemeyle birlikte gazellerin her birinin başlıklarına uygun olarak nazire örnekleri olduğu görülmüştür. Nazireler; model şiirle 'konu, vezin, kafiye ve redif' olarak benzerlik göstererek nazire tanımına ve ölçütlerine uygundur. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına aşağıdaki şu tablo hazırlanmıştır:

TABLO 1: Meclû'ada Yer Alan Nazirelerin Şair ve Nazire Bakımından İncelenmesi
(Eserdeki Yazım Sırasına Göre Sıralanmıştır)

ŞİİRİNE NAZİRE YAZILAN ŞAİR	NAZİREYİ YAZAN ŞAİR	VEZNİ	GAZELİN BAŞLIĞI	KONUSU	KAFİYESİ	REDİFİ	YÜZYILLARI
Bahāyī	Kemālī	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Nazīre-i Kemālī	Aşk	-ān	-āsā	Bahāyī - XVII Kemālī -XVI-XVIII
Nā'ilī Efendi	Neşāṭī	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Nazīre-i Neşāṭī	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'ilī Efendi-XVII Neşāṭī -XVII
Nā'ilī Efendi	‘Arif Efendi	Mefā'ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā'ilün/ Fe‘ilün	Nazīre-i Kıdvetü’ş- Şu‘ārā-yı ‘Arif Efendi	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'ilī Efendi- XVII ‘Arif Efendi - XVII
Nā'ilī Efendi	Dervīş Fasiḥ Dede	Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün	Nazīre-i Dervīş Fasiḥ Dede	Aşk	-ā	-dur hep	Nā'ilī Efendi- XVII Dervīş Fasiḥ Dede - XVII
Nābī Efendi	Fasīḥ	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	Nazīre-i Fasīḥ	Aşk	-āb	-itdün bu şeb	Nābī Efendi- XVII Fasīḥ - XVII
Nābī Efendi	Rüşdī	Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün	Nazīre-i Rüşdī	Aşk	-āb	-itdün bu şeb	Nābī Efendi- XVII Rüşdī - XVII
Nā'ilī	Neşāṭī	Meṣ'ulü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün	Nazīre-i Neşāṭī	Aşk/Sitem	-eh	-i mest	Nā'ilī - XVII Neşāṭī- XVII
Şabırī	Fā'izī	Meṣ'ulü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün	Nazīre-i Fā'izī	Aşk	-ān	-i ḥarābāt	Şabırī - XVII Fā'izī

Şabrî	Dervîş Fasîh	Meʿûlü/ Mefâʿilü/ Mefâʿilü/ Feʿülün	Nazîre-i Dervîş Fasîh	Aşk	-ân	-ı hârâbât	Dervîş Fasîh - XVII Şabrî - XVII
Vecdî	Nâʿilî	Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün	Nazîre-i Nâʿilî	Aşk	-er	-inden bellüdür	Vecdî - XVII Nâʿilî - XVII
Vecdî	Neşâtî	Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilâtün/ Fâʿilün	Nazîre-i Neşâtî	Aşk	-er	-inden bellüdür	Vecdî - XVII Neşâtî - XVII
Vecdî	Nâʿilî	Meʿûlü/ Fâʿilâtü/ Mefâʿilü/ Fâʿilün	Nazîre-i Nâʿilî	Aşk	-âh	açar	Vecdî - XVII Nâʿilî - XVII
Şabrî	Kelîm-i Eyyübî	Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün	Nazîre-i Kelîm-i Eyyübî	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - Kelîm-i Eyyübî -
Şabrî	Nâʿilî	Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün	Nazîre-i Nâʿilî	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - XVII Nâʿilî - XVII
Şabrî	Faşîh	Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün/ Mefâʿilün	Nazîre-i Faşîh	Aşk	-(a)et	-üñ kimdür	Şabrî - XVII Faşîh - XVII
Nâʿilî	Neşâtî	Mefâʿilün/ Feʿilâtün/ Mefâʿilün/ Feʿilün	Nazîre-i Neşâtî	Aşk	-âr	-e dek giderüz	Nâʿilî - XVII Neşâtî - XVII
Müellife ait Farsça gazel.	Kime yazıldığı belirtilmemiş.	-	Nazîre-i ‘Azîz Efendi li- Kâtibi’l-ḥakîr Kâsım	-	-	-	-
Nâʿilî	Neşâtî	Mefâʿilün/ Feʿilâtün/ Mefâʿilün/ Feʿilün	Nazîre-i Neşâtî	Aşk	-est	olup kalmış	Nâʿilî - XVII Neşâtî - XVII

Nā'īlī	Nesīb	Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün	Naẓīre-i Nesīb	Aşk	-en	olmazmış	Nā'īlī - XVII Nesīb - XVIII
Lam'ī	Vāsık	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Vāsık	Aşk	-āz	-ından	Lam'ī - XVI Vāsık - XVII-XVIII?
Lam'ī	‘Āzim	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i ‘Āzim	Aşk	-āz	-ından	Lam'ī - XVI ‘Āzim - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-em	nedisün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fa'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	görmesün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fa'īlün	Ve lehu Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	görmesün	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII
Vecdī	Nā'īlī	Fā'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün	Naẓīre-i Nā'īlī	Aşk	-ān	-ı ucın	Vecdī - XVII Nā'īlī - XVII

TABLO 2: Şairlerin Mecmû’ada Yer Alan Şiiri ile Divanlarında Yer Alan Şiirlerinin Gazel, Beyit ve Kelime Bakımından Karşılaştırılması

ŞAİR	MECMÛ’ADAKİ BEYİT/GAZEL	DİVANDA YER ALAN BEYİT/GAZEL	FARKLI OLAN KELİMELELER
Nâ’îlî Efendi	Divanda yer alan “açar” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Elmas-pâre tîg-i kazâdur o gamze kim Bebr-i beyân-ı rüsteme zaḥm-ı nigâḥ açar Suda gerân-ı mâsiyer ansın o vaktı kim Dâdar-ı haşr bâr-ı metâ’-ı günâḥ açar	
Nâ’îlî Efendi	Siyeh-dil mihr-veş bir bî-vefâsın ḥayf bilmezler Çerâğ-efrûz-ı mâh-ı âsumân-ı behcetün kimdür Dü çeşmün Nâ’îlî’nün gerçi dāmānuḥ tutar ammā Girîbân-gîri maḥşerde ol iki âfetün kimdür	Siyeh-dil mihr-düşmen bî-vefâsın ḥayf bilmezsin Çerâğ-efrûz-ı mâh-ı âsumân-ı behcetün kimdür Dü çeşmün Nâ’îlî’nün gerçi dāmānuḥ tutar ammā Girîbân-gîri maḥşerde ol iki âfetün kimdür	düşmen, bilmezsin, şimdi.
Nâ’îlî Efendi	Divanda yer alan “giderüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Târîḳ-i faḳada hem-kefş olup senâ’iye Cenâb-ı külḥâni-i layḥâra-dek giderüz	
Nâ’îlî Efendi	Nâ’îlî gördüğümüz nüsha degil çarḥ-ı bezm Bağal-i şeklümüze cild-i muṭallâ şıgmaz	Nâ’îlî gördüğümüz nüsha degil çarḥ-ı bizim Bağal-i tengimize cild-i muṭallâ şıgmaz	çarḥ-ı bizim, bağal-i tengimize.
Nâ’îlî Efendi	Divanda yer alan “bilmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Dil-i âteş-nefes kim meclis-efrûz-ı maḥabbetdir Zebân-ı nalesin ḥungerân-ı encümen bilmez	
Nâ’îlî Efendi	Divanda yer alan “kalmış” redifli beyit mecmuda yer alan gazelde yer almamaktadır.	Kadeḥle bâleb ü ḥumlar teḥi tenük zarfân Şemim-i cur’â-i ḥaḥişle mest olup ḳalmış Bu damgâḥ-ı ta’âlluḳda şaḥbâz-ı vücûd Ḥalaş ümîdi ile paybest olup ḳalmış	

Nā'îlî Efendi	Divanda yer alan “fâriğ” redifli gazelde yer alan bu beyit mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Çusur himmet-i pervânenen baîd olmaz İderse şem'î de sūz u gūdāzdan fâriğ	
Nā'îlî Efendi	Nā'îlî nazmuñ seng-i germ-âşinā-yı ehlidür Sūz-ı dilden bî-ḥaber efsürde ṭab'ân görmesün	Nazm-ı pākîn Nā'îlî germ-âşinā-yı ehlidür Sūz-ı dilden bî-ḥaber efsürde ṭab'ân görmesün	nazmuñ, seng-i germ.
Nābî Efendi	Divanda yer alan “şeb” redifli gazelde yer alan bu beyit mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Belki eylerdüm sana şayeste ḥıdmetde kuşur Ben günāḥ eylerdüm ammā sen şevāb itdūñ bu şeb	
Nābî Efendi	İmdāda irüp kâfile-i zerceres-i şubḥ Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i şubḥ	İmdāda irüp kâfile-i zūd-res-i şubḥ Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i şubḥ	zūd-res.
Nābî Efendi	Divanda yer alan “olmaz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû'adaki gazelde yer almamaktadır.	Sirişķ-i çeşmine ehl-i nifāķun 'itimād itme Esasında binānuñ reşḥ-i āb olsa metin olmaz Ḥayālūñ gelse de itmez karar āyīne-i dilde Zemīn-i şüre de gülşen de olsa dil nişīn olmaz Olurduķ bita'āb müşrīf temāşā-yı ḥarābāṭa Diriğē pāre-i minā-yı meydan dūr-bin olmaz Meyān-ı çeşm ü ebrūda niḥāni güft-gülardan Ne denlū olsa da bi-vesvese ḥatır emin olmaz İden hep renf ü būy-ı batınidür cilve zahirde Anuñķün kışrı her sāde dıraḥṭundar ķīn olmaz Ḥuruf u noķṭadur andan cebīnūñ añla bu rāzı Ki seng-i dağ-ı miḥnetden reḥā bulmuş cebin olmaz	

Nābī Efendi	Divanda yer alan “görmüşüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Bir gün eyler dest-beste paygâhı caygâh Bî-aded mağrur-ı şadr-ı ‘itibârın görmüşüz	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “gelmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	O ʔarâvetle o simîn bedeni gördükçe Hâtıra bûs u ʔenâr ile kanâ’at gelmez Toğrısı yâr ile hem-dest-i mey-i ülfet iken Hâtıra hâtır-ı aygârı ri’âyet gelmez Yıkılır gâ’ile-i zelzeleden ʔaşr-ı visâl Çar esâs üzere yapılmazsa meʔânet gelmez	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “bilmez” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Derkinde bezm-i dehrün erbâb-ı bezm hayrân Bu gerdişün meârın peymâneler de bilmez	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “bozındısıdur” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Gören bilür şekerün gilden olduğun hâşıl Ki les-i hayye-i şöhetâ sel bozındısıdur	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “midür” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Düşince fırsatı virmeze mâni der pâ-mâl Meger ki hame varâk gibi ru sefid midür Ne çeşmin itdi güşâde ne buldı mive-i ʔâm Aceb ki ʔâlî’üm ün h’âbgâhı bîd midür	
Nābī Efendi	Divanda yer alan “cemdür” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır	Hayâl-i ‘aks-i leb-i bâde-günü dil-dâruñ Benân-ı dilde nümüdâr-ı sagâr-ı cemdür	
Fuzûlî	Divanda yer alan “başât” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Kâkülün kıldı muʔarrer bana sergeşte-i lebüñi Duymasun kimse ki bevʔ gerdeş devrânda başât	
Fuzûlî	Divanda yer alan “mecrûh” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Müdâm çeşmime kan doldurur hâdeng-i gamiñ Yuva başımda dutan ʔuşları edip mecrûh Dil oldu tîğ-i firâkıñla şerha şerhavelî Ne sūd çünsaña olmadı hâl-i dil meşrûh	

Fuzûlî	Divanda yer alan “leżîz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	N'ola bulsam zevk köydürdükçe göğsüm üzre dağ Ehl-i derde dağ olur bî-derde zîver tek leżîz	
Fuzûlî	Divanda yer alan “henüz” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Cana derdün cisme peykânun revân itmişti hüküm Cism ile cân irtibâtı olmadan muhkem henüz Eşk şarf eyler felekten kām hasıl kılmağa Bu güher kadrini bilmez dîde-i pür-nem henüz	
	Ey gönül ol hançer-i müjgâna eylersen heves Kaşd-i cânitdün beka-yı ‘ömrden ümmîd kes	Ey gönül ol hançer-i müjgâna eylersen heves Kaşd-i cân itdün beka-yı ‘ömrden peyvendi kes.	peyvendi.
Fuzûlî	Divanda yer alan “nefes” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Süz-i aşkın tende nâ-geh bulmasın noksân deyu Can çıkınca isterim çıkmaya tenden bir nefes	
Fuzûlî	Divanda yer alan “itdün” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Cânım alduñ mey için sâķi içürdün baña kan Dâd elinden ki beni âl ile mağbûn itdün Hattınun âfet-i cân olduğunu bildirdün Lûtf kıldun ki beni vâkıf-i mazmûn itdün Tanımaz oldu beni ta'ne eden ehl-i riyâ Şükr kim hâlimi ey aşk diğer-günitdün	

Fuzûlî	Divanda yer alan “olmasun” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Kılmasa ‘âlem muradınca medâr olsun hârâb Olmasa devran senin re'yince devran olmasun Çizginirken dostlar kâmin cafer mâniñda çerh Hâkim-i taqðirden tağyir-i ferman olmasun	
Fuzûlî	Divanda yer alan “ârzü” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Serv ü gül nezzâresin n'eyler saña hayrân olan Ârızuñlan kadd-i hoş-reftârüñ eyler ârzü Ârzü eyler ki ben tek muttaşıl bîmâr ola Kim ki vaşl-ı nergis-i bîmâruñ eyler ârzü Zulmet-i hecriñde bakmaz şem'e çeşmim merdümü Pertev-i ruhsâr-i pür-envârın eyler ârzü	
Fuzûlî	Divanda yer alan “üzre” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	Yazar göz perdesine eşk şerh-i hâl bilmez kim Okunmaz kan ile yazılsa hat evrâk-i âl üzre Dem-â-dem kilik-i müjgân ile tıfl-i merdüm-i çeşmim Hat-i sevdâ-yi hâliñ meşk ider levh-i hayal üzre	
Fuzûlî	Divanda yer alan “şem” redifli gazelde yer alan bu beyitler mecmû’adaki gazelde yer almamaktadır.	N'ola gönlüm ârızuñ isterse cânım kâmetüñ Resmdür âlemde bülbül gül sever pervâne şem Kıl şebistânı müşerref kim nisârıñ kılmağa Rişteden dürler çekip cem' eylemiş dāmâne şem	
Fuzûlî	Dil ki ser-menzili ol zülf-i perîşân olmuş Bu ki cürmü gehanuñ emrine fermân olmuş Şâhsın mülk-i melâhatda saña kullar çok Biri oldur ki varup hazret-i sultân olmuş	N'ola cürmü ki asılmasına ferman olmuş Şâhsın mülk-i melâhatda saña kullar çok Biri oldur ki varup Mısr'da sultân olmuş	bu ki, geh, anuñ, emrine. Hazret.

Eserin dili Türkçe olmakla beraber bazı şiirlerin Arapça ve Farsça olduğu görülmektedir. Bu şiirlerin bazılarının tamamı Arapça veya Farsçayken bazılarının ise sadece belli başlı mısraları Arapça, Farsçadır. Bu şiirler hakkındaki bilgiler şu şekildedir:

- Varak [24b]'de yer alan “Ḥarfü'd-dal -Ve lehu” başlığından sonraki ilk şiir Farsça.
- Varak [58a]'da yer alan “Kâtib Dīvân [...]” başlığıyla yazılan şiir Farsça.
- Varak [59a]'da yer alan “Naẓīre-i ‘Azīz Efendi li-Kâtibi'l-ḥaḳīr Ḳāsım” başlığıyla yazılan şiir Farsça.
- Varak [75a]'da yer alan “Ḳāsım”a ait şiir Farsça.
- Varak [79b]'de yer alan ve Fuzūlî'ye ait şiirin ilk dizeleri Türkçe ikinci dizeleri ise Arapçadır.
- Varak [89a]'da yer alan [Başlıksız] olan şiirin bazı dizeleri hariç geri kalanı Arapçadır.

Mecmû'adaki bazı şiirlerin bir bölümü farklı yapraklarda olup derkenarlara buna dair notlar yazılmamıştır. Bazı şiirlerin de başında “ve lehu” ibareleri yer almaktadır. Ancak bazı yerlerde bir önceki şiire bakıldığında “ve lehu” ibaresinin bulunduğu şiirle bu şiirin aynı şaire ait olmadığı görülmüştür. Tüm bunlar yazma hâlindeki bu mecmû'anın yapraklarının dağılmış, sonra tekrar yaprakların karışık şekilde bir araya getirilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Aşağıdaki tabloda mecmû'ada yer alan şairlerin, yüzyılları ve gazel sayıları verilmiştir:

TABLO 3: Mecmû'ada Yer Alan Şairler ve Şairlere Ait Gazel Sayıları

ŞAİR	ŞAİRİN YAŞADIĞI YÜZYIL	NAZIM ŞEKLİ VE SAYISI
Alî Efendi	XVI	2 gazel
Ârif Efendi	XVII	3 gazel
Âzim	XVII	1 gazel
Bahâyî	XVII	8 gazel
Bâkî	XVI	11 gazel
Derviş Dede	XVI	1 gazel
Fâ'îk	XVIII	1 gazel
Fasîh Dede	XVII	4 gazel
Fâ'izî	?	1 Gazel
Fuzûlî	XVI	21 gazel
Hâfız Ahmed	XVII	1 gazel
Haylî	XVII	2 gazel
Kâsım	?	4 gazel
Kelim	XVII	2 gazel
Kemâlî	XVI-XVIII	1 gazel
Kuburîzâde Rahmî	XVIII	2 gazel
Lami'î	XVI	2 gazel
Manîkî	XVII	23 gazel
Muhibbî	XVI	1 gazel
Muhtarî	XVII?	1 gazel

Nābī	XVII	18 gazel
Naḥifī	XVIII	6 gazel
Nā'ilī	XVII	28 gazel
Nāṭık	XVII	1 gazel
Nazīm	XVIII	3 gazel
Nesīb	XVIII	1 gazel
Neṣāṭī	XVII	8 gazel
Rağıp	XVIII	3 gazel
Raḥmī	XVIII	5 gazel
Rāmī	XVII	1 gazel
Rasīḥ	XVIII	1 gazel
Rāşid	XVIII	1 gazel
Rıfat Beg	XVII	1 gazel
Rıfıı	XVII	1 gazel
Riyāzī	XVIII	24 gazel
Rūḥī	XVI	1 gazel
Rüşdī	XVII	2 gazel
Şabri	XVII	40 gazel
Şem'ī	XVI	8 Beyt
Ulvī	XVI	1 gazel
Vāşık	XVII-XVIII?	6 gazel
Vecdī	XVII	22 gazel
Veysī	XVII	11 gazel
Yümnī	XVII	3 gazel

Mecmû'a içinde yer alan şiirlere bakıldığında divan sahibi olmayan veya birden fazla aynı mahlası kullanan şairin şiirlerine rastlanılmıştır. Kaynaklarda Muhtarî'ye ait bir divandan bahsedilmemiştir. Edebiyat tarihimizde de birden fazla Muhtarî mahlaslı şair yer almaktadır. Dolayısıyla burada yer alan şiirin hangisine ait olduğunu tespit etmek mümkün değildir. Bu mecmû'ada yer alan Muhtarî'ye ait şiire araştırmalar neticesinde başka bir mecmû'ada da rastlanmamıştır.

Ayrıca edebiyat tarihimizde yine birden fazla şair Vâsık bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesine ait divan kaynaklarda mevcuttur. “Vâsık İlâhîzâde” ve “Vâsık Ahmed”e ait yapılan divan çalışmalarında bu şiirlere rastlanılmamıştır. Dolayısıyla mecmû'ada şiirleri yer alan Vâsık bu iki şairin divanında yer almayan şiirleri mi, yoksa diğer Vâsık mahlaslı şairlerden birine mi ait bilinmemektedir. Bu şiirlere başka bir mecmû'ada da rastlanılmamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

HURÛF-I HECÂ ÜZRE MÜRETTEP ŞİİR MECMÛ'ASI TRANKRİPSİYONLU METNİ

[1b]

Dīvān-ı Mantıķī Efendi

Fi Harfi'l-Elif

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Nergis-i mestānesi olsa n'edem naḥvet-nümā

Tiġ-i müjgānı dile olur hemān ḥaṣyet-nümā

Dillerin vā-beste-i ġīsū idüp yek-laḥzada

Dīde-i 'uṣṣāka olmış ol perī 'ibret-nümā

Cām-ı la'lile idüp bir ṣīve-i iḥsān dile

'Aṣıķ-ı bīmāre oldu müşfiküm şerbet-nümā

Nazra-pāş-ı āftāb-ı cām-ı şahbā olmayan

Görmedi 'ālemde bir āyīne-i şafvet-nümā

Mantıķī irmez semend-i ṭab'uña bir vechle

Olsa şad-bār esb-i ṭab'-ı şā'irān sür'at-nümā

Ve lehu

[Fe'ülün/ Fe'ülün/ Fe'ülün/ Fe'ül]

Degil verd-i luṭfuñ ḥabīb-āşnā

K'odur ḥār-ı maḥrem raķīb-āşnā

Gül-i dāġhā-yıġam-ı 'ıṣķla

Çemen-zār-ı dil oldu zīb-āşnā

Hücūm-ı pey-ender-pey-i ġamzeye

Niçe mümkin olmaķ ṣekīb-āşnā

Görüñ itdi ol muġbeçe ḥüsne

Niçe 'ıṣķ-bāzı ṣalīb-āşnā

Çünāķūs-ı nālān olur Mantıķī

Olan bir büt-i dil-firīb-āşnā

[2a]

Riyāzī

[Müfte‘ilün/ Fā‘ilün/ Müfte‘ilün/ Fā‘ilün]

Sālik-i ‘aşkam çıkan rāh-ı cünundur baña

Seng-i cefā-yı felek rāh-ı nümündür baña

Hāk-nişīn-i belā olmağa virdük qarār

Māye-i ārām-ı dil künc-i sükündür baña

Quvvet-i bāzū ile n’eyledi Ferhād’ı gör

Lāzım olan ‘ışkda baht-ı zebündür baña

Şu‘le-i şem‘iledür cünbişi pervānenüñ

Māye-i tūfān-ı şevksüz-ı derūndur baña

Serv gibi çekmişem pāyumı dāmānuma

Bā‘is-i āzādesi kayd-ı cünündür baña

Merkezüm eflākde gerçi Riyāzī velī

Bā‘is-i pestī-i kadr tālī‘-i dündür baña

[2b]

Bahāyī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Ruḥuñdandür iden bād-ı şabā zülfüñ duḥān-āsā

Füzün eyler fūrūğ-ı şem‘-i ḥüsnüñ şem‘-i cān-āsā

İrersin devlet-i pā-būs-ı yāre ey göñül bir gün

Hemān sen dergehinde ḥāk-sār ol āstān-āsā

Nihāl-i tāzesin neşv ü nemā hengāmıdur şimdi

Qorū-māl eylesün dil pāyīñe āb-ı revān-āsā

Senüñ tîr-i ĥadeng-i cān-sitān-ı çeşm-i mestüñden
Ten-i zārumda bir bir şayılan heb üstüññ[-āsā]

Maĥabbetkār-zārında Bahāyî cānsitān ol kim
Ĥayāt-ı tāze baĥş-ı cān [u] dildür ııřķ cān-āsā

Naẓîre-i Kemālî

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]
Gelince bezme ol rūĥ-ı revan serv-i çemān-āsā
Göñül pūyān olur şad şevķile āb-ı revān-āsā

‘Aceb mi olsa sünbül eşk-i çeşm-i ĥün-feşānumla
Ĥarīm-i kūy-ı ĥālet-baĥşı baĥr-i bî-kerān-āsā

Firāk-ı ebruvān[u] fikr-i zülf-i tārtāruñla
Ĥam oldı ķāmetüm ‘ālemde ey mihr u kemāññ-āsā

Ĥayāl-i ĥonçe-i lā'lüñle cānā bezm [ü] dehr içre
N’ola olsa derūnum gülşen-i ĥālet-resān [-āsā]

Ne deñlü bî-ser ü sāmāne elbet olur manzūr
Kemālî merdüm-i kāmîl melāl-i āsmān-āsā

[Başlıksız]

[Fe'îlātün/ Mefā'îlün/ Fe'îlün]
‘Ārızuñ āb-ı nābdur gūyā
Zekānuñ bir ĥabābdur gūyā

Dilde envār-ı mihr-i ruĥsāruñ
Ābda māhtābdur gūyā

Naķş-ı h  sn-i   tu  la şaf  a-i dil
Bir muşavver kit  bdur g  ya

Bezm-i   amda d     ş  m-i girib  num
  ki ş  ş   şar  bdur g  y  

  ttd   n  r-ı cih  n   ol m  hu  n
Pertev-i   ft  bdur g  y  

B  k  y   h  l-     nber  ni anu  n
N  fe-i m  ş  g-n  bdur g  y  

Ve lehu

[Mef   l  / F    l  t  / Mef    l  / F    l  n]
H  rş  d kim fez  -y   felekd  r mes  r a  a
Degmez ged  lar i  re işiginde yir a  a

[3a]

  a  d   hil  l h  lkas  n   g  ş  -ı h  z  mete¹
Old   sipihr bende-i ferm  n-pez  r  a  a

Y  z s  rmezidi s  dde-i devlet-me    b  na
  ul olmayayd   h  usrev-i gerd  n-ser  r a  a

G  rmez miş  l-i     metini   ş  m-i r  st-b  n
A  vel ba  a meger ki g  renler na  z  r  a  a

B  k   s  h  anda fark  -ı sipihre   adem başar
Lu  f-ı H  d   eger olursa dest-g  r  a  a

¹ Metinde peltek ze (z) ile yazılmıştır.

Ḥaylī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Ġarķ eyledi ḥün-āb sirişküm teni cānā
Şimden gerü sen ķande bulursuñ beni cānā

Bī-cān olayum ḥancer-i ḥün-rīz-i müjeñle
Cānum gibi sevmezsem eger ben seni cānā

Her ḥār u ḥasuñ saña eli irmeye dirseñ
Çek serv-i-ser-efrāz gibi dāmeni cānā

Kār itmedi hergiz dil-i senginüñe el-ḥaķķ
Nerm eyler iken āhum odı āhını cānā

Pervāneñ iken ķadrini bil Ḥaylī zāruñ
Mūmlar yaķasın bulmayasın sen anı cānā

[3b]

Nā'ilī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Yemm-i āteş-ḥurūş-ı dilde olduķca sükün peydā
İder her dāğ-ı ḥasret tende bir gird-āb-ı ḥün peyda

Bu 'ālem pāy-tā-ser kūhkūh-ı miḥnet [ü] ğamdur
İder her tīşekār-ı ārzü bir Bī-sütün peydā

Girān itsin ķo diller ṭārtār-ı zülfüñ olsun tek
Ruḥuñ bāğında niçe müşg-bīd-i ser-nigün peyda

Leb-i şūḥ-ı nigāh-ı çeşmüñ olduķca terennüm-sāz
İder her cünbiş-i müjgānı bir naķş-ı füsün peyda

Bu lu⁶betgāhda ey Nā'ilī bilmekdedür hikmet
Ne zīr-i hırkādandur heft-ṭas-ı nilgün peydā

Vecdī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]
Ġam-ı zülfüñle āhumdan ola dūd-ı derün peydā
İder destār-ı 'ışka sünbül-i bāğ-ı cünün peydā

Şu deñlü dāğ dāğ oldı derün kim eylesem girye
Olur vādī-i ḥasretde hezārān cūy-ı ḥün peydā

Düşerse kaṭre-i ḥün-ābe-i dāğum gülistāna
Olur şaḥ-ı gül üzre gonçe²-i ter lāle-gün peydā

Kühen cevlāngāh-ı şu'le-i 'ışk-ı cünün-engīz
Ne mümkin şaḥn-ı dilde ola ḥāşā ki sükün peyda

Hezārān dil ġam-ı zülfüñle giryāndur n'ola olsa
Çemenzār-ı ruḥunda berg-i şeb-bū-yı füsün peydā

[4a]

Düşer geh senglāḥ-ı nāza geh kūy-ı cefāya dil
Olur Ferhād-ı 'ışka her zamān bir Bī-sütün peydā

Bu tāze şī'r-i Vecdī'ye nazīre söyleyen evvel
Dil-i pür-feyz [u] tāb'ı pür-ma'ānī eylesün peydā

Veysī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]
N'ola dergāhuña sürsem cebīnüm māh-tāb-āsā
Kaṭpuñ gördüm felekden yüz çevirdüm māh-tāb-āsā

²Mecmû'a'da "gonçe" şeklinde yazılmıştır.

Açılma nāme-veş her gördüğün nādāna yañlışdur
Yazılma herkese ey haṭṭ-ı reyḥānum kitāb-āsā

Felekden gūş-māl-i ğam görüp zār oldular dāyim
Şular kim il şözine uyup uydılar çeng ü rebāb-āsā

‘Abeş söz söyleme fikr-i daķık it onda bir söyle
Unutma kalbüne her ne gelürse āsiyāb-āsā

Başum kūh-ı Bedaḥşān-ı diyār-ı ğamdur ey Veysī
Çıkar hūn-āb-ı eşküm pāre pāre la‘l-i nāb-āsā

[4b]

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilatün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Şarāb-ı nāz getürdükçe nīm-i ḥāb saña
Tutar elinde kadeḥ mäh u āftāb saña

Hezār pāre dile lebleründen it sākī
Eger düşerse nemek-rīzī-i kebāb saña

Muḥāldür eşer ol çeşm-i ser-girāna hemān
Ḥamīr-i māye-i nāz olmasun şarāb saña

Pür olsa zehre-i mirriḥ ile dil-i Behrām
Yine getürmeyeler bir nigāha tāb saña

Nigāh-ı mestüñle bildi āşinā idigün
Baķınca Nā‘ilī-i ḥān-mān-ḥarāb saña

Neşātī

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Zihī fūrūğ ki virmiş şarāb-ı nāb saña

Baķınca hıyre olur çeşm-i āftāb saña

Hoşā leṭāfet-i te'sīr-i feyz kim virmiş

Şarāb-ı nāba ṭerāvet ruḥuñ şarāb saña

Seni olur gören lā-büdd olursa ger hayrān

Siyāh mestī-i çeşmüñ dil-ḥarāb saña

Şabāmıdır toķunan zülfüne yaḥud şāna

Nedendür ey dil-i şeydā bu ıztırāb saña

Virürse ğamzesi ruḥşat Neşāṭiyā yārūñ

Nezzāre-i ruḥuna var mı dilde tāb saña

[5a]

Raḥmī

[Fā'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Gerçi bāğa nefsin fā'ıye mend itdi şabā

Cümleden himmetüñi serve bülend itdi şabā

Dīdebān eyledi nergisleri bezm-i çemene

Levḥaşa'llāh 'aceb def'-i gezend itdi şabā

Āteşīn micmeridür lāle hezār-ı zārı

Ġonçe eṭfāline gūyā ki pesend itdi şabā

Yine āhınuñ şikār itmekile şāh-ı bahār

Sünbülūñ ṭırraların cümle kemend itdi şabā

Gülşene dāver-i nevrūz idince teşrīf
Kaddine çemen-i ferş perend itdi şabā

Cevvlerüñ hükm cünūnile görüp tuğyānın
Burcdan her birine silsile-i pend itdi şabā

Baħr-ı ahdarda revān itmege geştī-i meyi
‘İşret ehlin bu hevālarda levend itdi şabā

Şi‘r-i pākūñde bulup sırr-ı dem ‘ıyālī
Nuṭṭ-ı cān-baħşuñā ey Raḥmī pesend itdi şabā

[5b]

‘Ali Efendi

[Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Gel ‘Irāk-ı ‘Arab’da tutma maḳām

Umma anda şaḳın ḳarār u beḳā

Bu cihān bir ḫarābe menzildür
Ḳondı göçdi hezār mīr-livā

Mā’-i cārīdeki ḫabāb gibi
Niçe biñ ḫatırı kıldı nā-peydā

Ḥāk-i Bağdād’a zeyn olan şeceri
Naḥl-ı ḫurmā şanur gören amma

Tuğlardur ki ḳaldı menzilde
Çekilüp gitdi leşker-i ḫulefā

Ve lehu

[Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Ḥāk-i Edirne’den olan beşeri
Şekl-i insān şanur gören ammā

Gāvlerdür ki qaldı ḥirmene
Çekilüp gitdi leşker-i zürefā

Ḥāk-ı meydānda zeyn olan ḥaceri
Seng-i mevtā şanur gören yeri

Ḍarb-ı tīr-i qazāsıdur felegüñ
Ki qalupdur nişān-ı menzilde

[6a]

Şabrī

[Fāi‘lātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘lün]

Ġamze kim cānlar esīr-i dil-figār olmuş aña
‘İşve-i bezm fitne-i peymāne-kār olmuş aña

Şerḥa-i³ buḥrān ile bī-tāb qalmış peyk-i dil
Nāme-i ḥasret reh-i ‘ışk içre yār olmuş aña

Ḥazḫ-ı devr-i cām kim zīb-i kitāb-ı şevkdür
Şanki qānūn-nāme-i Cem der-kenār olmuş aña

Gelşeh-i nevrüz fūrūzuñ ki defterdārıdur
Şāhid-i ğonçe yanaşmış kesbdār olmuş aña

Çeşmi bir şāh-bāzdur ol ‘anberīn eskefle kim
Şad-hümā-yı nāz ey Şabrī şikār olmuş aña

³ Metinde harekelendirilmiştir.

Ve lehu

[6b]

Ḥarfü'l-bā

Ve lehu⁴

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Pertev-i mey ārız-ı cānane virdi āb u tāb

Şu'le-i ḥūrşīd gül-i ḥandāne virdi āb u tāb

Eyleyüp rāsīḥ-zede ebrū-yı fettānın yine

Meh-cebinüm ḥançer-i bürrān virdi āb u tāb

‘Aks-i rūy-ı āb-dār u rūy-ı pertev-bār ile

Sāḳī dürr-i sāğar-ı gerdāne virdi āb u tāb

Dest-i fersūd u riyā nem-nāk-i eşk-i zerḳ idüp

Ḥayli zāhid subḥa-i mercāne virdi āb u tāb

Dil idüp feyz-i bahār-ı ḡamla dāğın perveriş

Manṭıḳī-veş lāle-i hicrāne virdi āb u tāb

Bāḳī

[Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Olsa zülfi o gül-‘izāra niḳāb

Olur āşufte sünbül-i sīrāb

Dūd-ı āhum ruḥuñ hevāsıyla

Ebr olur yağdurur cihāna gül-āb

Kan-ı mihr u maḥabbetüñdür kim

Güher-i āftāb-ı ‘ālem-tāb

⁴ Gazel Mantıḳî'ye aittir.

Ḳaddüm ey şeh-süvār ḥüsn itdi
Pāy-būsuñ ḥayālī šekl-i rikāb

Oldı deryā-yı eşküme nisbet
Günbed-i çarḥ-ı nilgüne- reng ḥabāb

Ġam-ı devrān-ı dūnı çekme yūri
Bāḳīyā ol hemiše mest [u] ḥarāb

[7a]

Vecdī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Dilüñ şabr u sükūnuñ nale-i feryāda virdüm hep
Bu cism-i āteşinüñ āb u ḥākin bāda virdüm hep

Tesellī-yāb olur kayd-ı şikenc-i zülf-i pür-ḥamla
Metā‘-ı ārzū-yı ḥaṭır-ı āzāde virdüm hep

N’ola ger mest açılsa gönçesi ol gül-bün-i nāzuñ
Aña ben şu yerine ḥūn-ı dilden bāde virdüm hep

Ne sūd eyler ḥarīdār-ı metā‘-ı vaşlı benden şor
Ki naḳd-ı ‘aql u fikr u cānı ol sevdāda virdüm hep

Ḥaṭṭ u ḥālīn añup ġamzeyle aşlın şordum ey Vecdī
Didi eṭfāl-i nāz-ı fitneyi üstāda virdüm hep

‘Āzim

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]
Şarāb-ı nāzdan o bī-vefā geçer mi ‘aceb
Ḥırāş-ı cevri zamān-ı cefā geçer mi ‘aceb

O ğamzesine güzār olmadan biraz geçse
Ĥadeng-i çeşmine yāruñ ricā geçer mi ‘aceb

Bulur mı lücce ki mevc mevc sīne sūkūne
Bu devrdür hem řūriř-nümā geçer mi ‘aceb

Niyāze ruĥřat olur mı o ğamze-i řuĥā
Siyāh mestī-i bezm-i cefā geçer mi ‘aceb

Ėalur mı böyle heves üzre yāĥūd ‘Āzim
Bu řīveden dil-i ĥasret-edā geçer mi ‘aceb

Temme

[7b]

řāĥīb-i Zemīn Nā’ilī Efendi

[Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün]

Derün-ı tīre-i zühhād pür-jeng-i riyādur hep
‘Acabā yīnelerdür cilveger rūy-ı riyādur hep

řarābuñ řīre-i cān olduĥunda şübhe yok sāķī
Ne söz kim meclisinde söylenür rūĥ-āřinādur hep

Cihān-ı vājĥūn na’l-ı maĥabbet özge ‘ālemdür
Gedādur řāĥlar cümle gedālar pādiřāhdür hep

Ribāř-ı dehr-i fāni şurfe menzilĥāhdur anda
Emel pā-der-rikābı ārzū pā-der-hevādur hep

Bizüz ey Nā’ilī ol rū-siyāh-ı řermü ĥaclet kim
Sevād-nāme-i ā’mālümüz sehv u ĥařādur hep

Nāẓire-i Neṣāṭī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Gülistān-ı dilüñ kim gülleri dāğ-ı belādur hep

Nesīmi āḥ-ı ḥasret cūy-ı eşk-i ğam-fezādur hep

Perīṣān olmamak mümkin midür 'ıṣkuñla diller kim

O müşğın ṭurra-i pür-ḥam gibi server-i hevādur hep

N'olahūn-ı ciger-rīzān olursa şīşe-i dilden

Gelen dest-i sitemle dem-be-dem seng-i cefādur hep

Göñül pür-tāb-ı ḥasret'ıṣkla ben āteşem āteş

Mezāyā-yı kelāmum ser-be-ser sūz-āşnādur hep

Neṣāṭī-veş ki şad-āşūbla ḥaṭır perīṣāndur

Bu şūr u fitneye bā'is o kāfir mācerādur hep

[8a]

Nāẓire-i Kıdvetü's- Şu'ārā-yı 'Ārif Efendi

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Bütān ol kākül 'anber-i şemīme mübtelādur hep

Ġazālān ḥurrem-i pā-beste-i dām belādur hep

Fiğānī bī-dilānın sīne-sūz olmak muḳarerdür

Gülistān-ı ğamuñ bülbülleri āteş-i nevādur hep

Ne geşt-i gūyı ne gülçīn-i bāğ-ı ḥüsni olmak var

O naḥl-i 'ışvenüñ 'aşıqları bī-dest u pādur hep

Ziyāretten benüm meclis nīşinān-ı ḥarābatı

Murādum dergeh-i pīr-i muğāna ilticādur hep

Sürüd-ı bezm-i ğam kim ʿışk dirlər nāmuña ʿĀrif
Felek bu nağme-i dil-keşle dāʾim pür-şadādur hep

Nazīre-i Dervīş Fasiḥ Dede

[Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün]

Çemenler sebz u ḥurremdür hevālar dil-keşdür hep
Bu dem bād-ı şabādan alınan bûy-ı şafādur hep

Beni bīgāne-i şabr u dilinʿaqlın iden zāyiʿ
O düzdīde tebessüm ol nigāh-ı āşinādur hep

Maḥabbetdür dili taḥrīk u bī-ārām iden tende
Ki bād-ı iztīrāb-ı şuʿle-i nāra hevādur hep

Nazar-feyz āşinā-yı cevher zāt olmadadur yoḥsa
Ğubār-ı deşt u şaḥra tütīyādur kīmyādur hep

Faṣḥā meyl idüp her cāy-ı tabʿına göñül virme
Misāl-i māʾ-ı cārī serv-қaddler bī-vefādur hep

[8b]

Şaḥīb Zemīn Nābī Efendi

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

Vaʿde-i ḥāṭır-firībün düzd-i ḥʿāb itdüñ bu şeb
Tār [u] pūd-ı cāme-ḥāʿbum sūz u tāb itdüñ bu şeb

Ḥüsnüñe şāyeste iğrāz itmege taқşīr ider
Ben günāḥ eylerdüm ammā sen şevāb itdüñ bu şeb

Ben esīr-i derd-i ser ammā ruḥuñʿaksiyle sen
Dīde-i ʿāğyārı mīnā-yı gül-āb itdüñ bu şeb

Nāz u istignā degildür mānī^ʿ-i teşrīf-i bezm
Nāz [u] nazenīnüm ğālibā bizden hicāb itdüñ bu şeb

Ben hayālūñle şabāḥ olunca itdüm güft-gū
Sen beni şāyeste-i luṭf u ḥiṭāb itdüñ[bu şeb]

Tābe-gerden ğarḳa-i eşk oldı tāb-ı hicrile
Nābī^ʿyi hem-ḥālet-i rūz-ı ḥisāb itdüñ bu şeb

Nazīre-i Fasīḥ

[Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilün]
Sāġar-ı şahbā-yı reşk-i āftāb itdüñ bu şeb
Şu^ʿle-i bādile bezmi māh-tāb itdüñ bu şeb

Sāḳīyā bī-minnet-i peymāne-i pūr-sūzmı
Ehl-i bezmi bir nigāhla ḥarāb itdüñ bu şeb

Perde-i ʿarz-ı merāmı eyleyüp ey dil-güşād
Neşve-i meyle hele def^ʿ-i hicāb itdüñ bu şeb

Eyleyüp tıfl-ı niyāzum zīb-i ağuş-ı ḳabūl
Nāzenīnüm vuşlatuñla kām-yāb itdüñ bu şeb

Ġayrılarla ṭarḥ-ı bezm idüp Faşīḥī dostum
Āteş-i pūr-sūz-ı ğayretle kebāb itdüñ bu şeb

[9a]

Nazīre-iRüşdī

[Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilātün/ Fā^ʿilün]
Bilmezem āyā ne fikr-i nā-şavāb itdüñ bu şeb
Bī-sebeb tā böyle bizden ictin āb itdüñ bu şeb

Çeşm-i mestüñden biraz âsûde kılduñ dilleri
Tîğ-i ğamzeñ der-niyâm-ı nîm-h'âb itdüñ bu şeb

Gâh idüp pür-bâdegâhî pür-‘arâk sâķî yine
Câmı reşk-i âftâb-ı mâh-tâb itdüñ bu şeb

Zülf-i pür-çînüñ kemend-i gerdem-i aġyâr idüp
Âteş-i ġayretle kârum pîç u tâb itdüñ bu şeb

Virme ruġşat luţf idüp ġûn-rîz-i çeşm-i mestüñe
Dilleri ġamzeñle sâķî sen ġarâb itdüñ bu şeb

Sâķîyâ şevķüñ müdâm [u] ‘işretüñ olsun mezîd
Kim bizi câm-ı lebüñle zevķ-yâb itdüñ bu şeb

Şerġ idüp esrâr-ı ġaţţ-ı ‘arîz-ı gül-ġünunını
Vaşf-ı ġüsn-i yâri Rüşdî bir kitâb itdüñ [bu şeb]

Nâ’ilî

[Mef‘ûlü/ Fâ‘ilâtü/ Mefâ‘îlü/ Fâ‘ilün]
Kâküllerüñ ki çîn-i cebîn üzre buldu tâb
Gösterdi cezr [u] meddini deryâ-yı ıztırâb

Dünyâya berķ-i tîğ-i nigâhuñla tâb-vir
Düşsüñ sipâh-ı fitneye teb-lerze-i itâb

Ĥâlüm ġarâb olur nigeġüñden ki eylese
Ser-ġoş-ı câm-ı ‘işve şikest-i ġumâr-ı ġ’âb

Deyr-i cihânda bir şanem-i şîve-kârile
Zünnâr-bend-i ‘ışķ olalı ġâlümüz ġarâb

Farṭ-ı hücūm-ı nāzdan ol şūḥa Nā'ilī
Reng-i şarāb-ı 'işve olur perde-i ḥicāb

[9b]

Veysī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Benden yetişür nāle yā Rabb göge her şeb
Ol māhuñ irişmez mi ola gūşına yā Rab

Baḥş eyleyemez kūyuñ ile aṭlas-ı gerdūn
Ey māh-ı cihān yokdur o bī-çārede kevkeb

Ḳaşumla müjemden yine ḥakkāk-i maḥabbet
Lü'lü-yi sirişküm deler almış ele miskāb

Çāh-ı zekanuñ üzre görüp ruḥlaruñ oldı
Efgende çeh-i miḥnete meh-pāre-i nüḥ-şeb

Zerd olsa n'ola sīne-i Veysī ki olupdur
Mecmū'a-i faẓl u hünere cild-i müzehheb

[10a]

Riyāzī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Bilmezüz sākī ḥesāb-ı devr-i māh u āftāb
Eylerüz eyyām-ı 'ömri devr-i sāğarla ḥesāb

İtifād itmez yine ol āftāb-ı evc-i nāz
Sīm-i nābī yoluña döksek mişāl-i māh-tāb

Tīg-i Rüstem ğamze-i ḥūn-rīz ki nisbet hemān
Bir nümāyişdür mişāl-i mevcdür yār-ı serāb

İntihāb itse şabā gül-berg-i nār-ı gönçeyi
Haşr-i bālīni eylemez yine o çeşm nīm-ḥāb

Tünd [ü] bād-ı āḥın gönderme Riyāzī göklere
İtme devr-i çarḥdan hergiz recā-yı fetḥ-i bāb

[10b]

Şabrī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Zevrak-ı şahbāda şanmañ kim şikest oldu ḥabāb
Rūzgāra yelkenin aldurdı keştī-i şarāb

Feleḳ ḡamla baḥr-i ‘ışḳ içre hevānuñ neydüğün
Ebr-i zülfünden bilir cānā dil-i pür-ıztırāb

Şarılur pīrāheni ol şūḥā ammā‘āşıkuñ
Şu‘le-i āḥı şeb-i ḥayretde olur mah-tāb

Kerem olup bezm-i āteşīn āyīne-i ruḥsārile
Dīde-i bī-nūra döndü şīşe-i şahbā-yı nāb

Sākīyā maḥmūrluḳ yazmaḳ diler Şabrī getür
Şol devātı kim midād-ı surḥīdūr la‘l-i muzāb

[11a]

Raḥmī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Virür derūna şafā cism u cāna tāb-ı şarāb
Olur kettān ḡama nūr-ı mah-tāb-ı şarāb

Olunca neşve-fürüz-ı dil ḥarāb-ı şarāb
Gedā-yı bezmi ider şāḥ-ı Cem ḥabāb-ı şarāb

İder çü āyine ‘akis fūrūġ-ı ħüsnünden
O āftāb ele aldıkça iztırāb-ı şarāb

Bileydi ħālet-i pūr-feyz-i la‘lini yāruñ
Olurdi vird-i zebān zāhide şarāb-ı şarāb

Görünce rūy-ı ‘araķnākın oldu dāġ-be-dil
Tehīmidür k'ola mīnāda pūr-ħabāb-ı şarāb

Devādur olsa naķl-i sīb-i ġab ġab sāķī
O bezm-i ħaşda kim ola la‘l-i nāb-ı şarāb

Ĥumār eşerleri dillerden olmaz idi cüdā
Zebān-ı bülbüleden itmese ‘itāb-ı şarāb

Hezārı mest [ü] ħarāb itmege yeter Raĥmī
‘Urūķ-ı ġonçeye sārī olan gülāb-ı şarāb

[11b], [12a], [12b], [13a], [13b], [14a] boş sayfalardır.

[14b]

Ḥarfü't-tā'

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün]

Be-kef ḥançer gelür cānāne ser-mest

İdüp қаşd-ı dil-i dīvāne ser-mest

Mey-i la'linden itmiş neşve-yābı

Elinde ol mehüñ peymāne ser-mest

Olub şem'-i şeb-ārā üzre düşdi

Şarāb-ı 'ışķla pervāne ser-mest

Dimāğı çāk-ı feyz-i zülf olmuş

Elinde ol perīnūñ şāne ser-mest

Yine ey Mantıķı ḥūn-ı dilūmden

Dü-çeşm-i sāķi-i peymāne ser-mest

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

'Aks-ı ruḥsāruñla oldı müzeyyen mīrāt

Beden-i mürdeye feyz-i nāzaruñ virdi ḥayāt

Beñzedürdüm ḳadd-ı mevzūnuña fi'l-cümle eger

Cān içinde elif itseydi ḳabūl-i ḥarekāt

Ḥaṭṭ bu mażmūnladur çāh-ı zenaḥdānuñda

Kim bu zindānuñ esīri ney oķ ümmīd-i necat

Kākülün kıldı muḳarrer baña⁵ sergeşte-i lebüni
Duymasun kimse ki bevḳ gerdeş devrānda başāt

Ġamze-i peykānın ider ‘āşıḳa çeşmüñ şadaḳa
Eyle kim merdüm-i mün‘im vire muḥtāca zekāt

Āferīn cevher-i maḳşūduña kim ‘ālemde
Mümkin olmaz bu şıfātile ki sensin bir zāt

Ey Fuzūlī vera‘ u zühdle mu‘tād olduk
Bilmedün ḥālūñi beyhūde geçirdün evḳāt

[15a]

Vecdī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Fıkr-i çeşm-i hūş düzmez ġamze-i mestāne dost
‘Āḳıbet itdi beni dīvāne-i peymāne dost

Olmamaḳ mümkin mi dil şad-pāre esīr-i kākül
Şāne der-dest-i firīb [u] zülf-i müşg efşāne [dost]

İtme çeşminden ümīd-i yek-nigāh-ı iltifāt
Āhū-yı şahrā-yı ḥüsn olmaz dilā dīvāne dost

Yā ḥarāb olmuş dil ister yā gelür eyler ḥarāb
‘İşḳdur var ise bir şāhenşeh-i vīrāne dost

Olma maḡrūr-ı firīb-i tāb-dār-ı haṭṭ-ı rüy
Şem‘-i bezm-ārā tek olmaz dīde-i pervāne dost

Ey dil-i dīvāne var Mecnūn-ı ‘ışḳa ülfet it
Hem-nişīn olmaz senūñle Vecdī-i ferzāne dost

⁵ “Bana” güzel he ile yazılmıştır.

Dervîş Paşa el-Mastarî

[Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlün]

Yâr ser-keş sîne pür âteş göñül sevdâ-perest
Baht-ı nâ-hem-vâr tâlî^c ser-nigün hatır şikest

Şehr-i gamâ bād u behcethâne virân u harâb
Rütbe-i ihmâl-i 'âlî pāye-i iqbāl pest

Kîse-i ümîd-i hālî dest-i istignâ tehî
Menzil-i vuşlat ba'îd u pāy-ı istid'â şikest

Bāde-i hayret müheyyâ kâse-i âmāl pür
Bezm-i hicrân germ u gam hüşyâr-ı 'âlem cümle mest

Zulmetü miḥnet hüveydâ şubḥ-ı himmet nâ-bedîd
Nîk u bedber-muktezâ-yı kısmetrûz-ı elest

Pençe-i kām-ı dil-i dervîş zîr-i dest-i gam
Çāre ne meşhûrdur kim dest-berbālâ-yı dest

Kıssa-ı hicrânla şekvâ-yı cevri-yârile
İre varak ber-ḥasb-i hâl derd-i mendân-ı defter-est

[15b]

Nā'îlî

[Mef'ülü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ülün]

Aldıkça ele cām-ı mey ol kec-küleḥ-i mest
Biñ fitneye âmāde olur her nigeḥ-i mest

Zāhid ne bilür mertebe-i pîr-i muḡānı
Tā olmayacak cur'a gibi ḥāk-i reh-i mest

Zāhid ne bilürmez heb-i rindānı ki anda
Huş yārī-i āzīnedür ancaḡ güneh-i mest

Āyīne-i sāḡarda olan ʿālemi gözler
Gülzār-ı bihişt olsa da nezzāre-geh-i mest

Āşüb-ı dil-i Nāʿilīʾye pīr u pādur
Ol ḡamze-i maḥmūr ile çeşm-i siyeh-i mest

Nazīre-i Neşāṭī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]
Çekdükce mey-i nāzı o çeşm-i siyeh mest
Biñ fitneye āmāde olur her nigh-i mest

Her gūşede biñ şevḡile şād hūdemi ḡoymaz
Gāhī ki ḡırām eyleye ol şeb küleh-i mest

Olmaz yine ser-germ-şafā-yı ruh-ı sākī
Gülzār-ı bihişt olsa eger cāygeh-i mest

Aḡsentü zihī mezheb-i ʿuşşāḡa ki anda
Defʿ-i ḡam-ı dil-dārdur ancaḡ güneh-i mest

Bilmem niçe olur ḡāl-i Neşāṭī pūr olursa
Ol ḡamze-i pūr-fitne ile ola nigh-i mest

[16a]

Şabri

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Havfum bu ki kaddüñ ola ferdā-yı kıyāmet
Bir hem-zen-i hengāme-i şahrā-yı kıyāmet

Āvāze-i 'ışkuñ ğam-ı kaddüñle olurmuş
H'ābında daħı bādīye peymā-yı kıyāmet

Ferdāki hevā-yı ğam-ı zülfüñle çeksem āh
Ber-bād ola cem'iyet-i eczā-yı kıyāmet

Öldürdü bizi derd-i peşimānı tevbe
Sākī niçe bir fikr-i ğam-ēfzā-yı kıyāmet

Açsun gözüümüz ğulgule-i şūr-ı şūrāh
Kopsun қо ğamuñ başına ğavgā-yı kıyāmet

Endīşe-i ferdāyı қо hāşā ki maħabbet
Mestāne seni eyleye rüsvā-yı kıyāmet

Şun Şabri[ye] dil-teşneye bir cām leb-ā-leb
Ey sākī kevser dem-i ger mā-yı kıyāmet

Rahmī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Çāk çāk oldu dil-i hūn neşvemüz lāle şifāt
Demidür eşkini sār eyleriseñ jāle şifāt

Hıfz için ejder-i āteş-dem-i āhum her şeb
Künc-i kūyun tolaşur şu'le-i cevvalē şifāt

Ğıbıadan girye çekân oldu felek jâle degil
Aldum âğûşa o mâhı bu gice hâle şıfât

Güller âsâr-ı hazâniler çeker hûndur hep
Olmada birgülleri rihte pergâle şıfât

Cezbe-i hüsnile ‘aks-i kaçarât-ı eşküm
Zib-bahşoldı leb-i dilbere tebîhâle şıfât

Gıll ü gışşdan dili şâf itmede mânende-i zer
Var mı bir kine-güdâz âteş-i seyyâle şıfât

[...] O sevdâger-i ‘ışkuz ki dükân-ı dilde
Raḥmîyâ şerḥa vü dâğ açmada peygâle şıfât

[16b]

Şabrî

[Mef‘ûlü/ Mefâ‘îlü/ Mefâ‘îlü/ Fe‘ûlün]

Cem gitdi bozulmaḳdadur erkân-ı ḥarâbât
Bir câm ile kalsa n’ola eyvân-ı ḥarâbât

At başı ber-â-ber ‘araḳ u bâde süzülsün
Dönsün ḳoşu meydânına meydân-ı ḥarâbât

Virmez geçid ceyş-i ḡam âb-ı mey pür-cüş
Âsüdedür andan hele yârân-ı ḥarâbât

Ey şaḥne ayak başma aña bî-edebâne
Cem taḥtı imiş taḥta-i vîrân-ı ḥarâbât

Şabrî varıcaḳ dergehine mey mi şunardı
Gönlümdekini bilse pîrân-ı ḥarâbât

⁶ Bir hece silinmiş.

Naẓīre-i Fā'izī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Her şubḥ gelür bir yere rindān-ı ḥarābāt

Gūyā ki ider meşveret erkān-ı ḥarābāt

Ḥaḳḳā ki Süleymānlık ise ancak olur bu

Cem gitdi bozulmaz daḥı dīvān-ı ḥarābāt

Cem'den berī meclis mi ḳalurdu bize ey dil

Ger baş-ı nihān itmese pīrān-ı ḥarābāt

Ancaḳ biz anuñ bir ḳur-ı cāmına yetiştük

Cemşid zamānuñda imiş şān-ı ḥarābāt

Ol şāh-ı cihān Fā'izīyā bezme gelürmiş

Cur'ayla şulansun yine meydān-ı ḥarāb[āt]

[17a]

Naẓīre-i Derviş Faṣīḥ

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Ḥumlardan alındı mey-i raḥşān-ı ḥarābāt

Açıldı yine kān-ı bedaḥşān-ı ḥarābāt

Kechül-i niyāz-ı dil-i işkeste gerekdür

Herkes olamaz maḫhar-ı iḥsān-ı ḥarābāt

Bir ḥālet ile bulmaya işkeste ki birdür

İmānla peymāne-i peymān-ı ḥarābāt

Revnaḳda müşābih köhne-ṭāk-ı sipihre

Kandīl ile ārāstedür eyvān-ı ḥarābāt

Peymāne-i ümmīde Faṣīḥ irmez imiş el

Bū solmayıcaḳ dāmen-i pīrān-ı ḥarābāt

[17b]

Harfû'ş-şā Nā'ilī

[Mef'ülü/ Mefā'ilün/ Fe'ülün]

Ey ğamzeleri cünûna bâ'is

Her 'işvesi biñ füsûna bâ'is

Eyler dili irtifağ-ı zülfün

Pāmāli-i baht-ı dūna bâ'is

Peymāne-i dīdede lebündür

Teşvir-i şarāb-ı hūna bâ'is

Maḥmūrī-i her-dü nergisündür

Āzār-ı dil-i zebūna bâ'is

Dūd-ı dil [ü] eşk-i Nā'ilī'dür

Bu ṭārem-i nīlgūna bâ'is

Şabrī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Dil-i dānāya düşer ol şeh hūbānile baḥş

Bir zamān eyledi Sīmurğ Süleymān'ile baḥş

Sekiz ḥikmet-i 'ışk ise Felāṭūn'a ḥıred

Aña daḥl itme dilā eyleme nādānile baḥş

Ne kadar itse şurāḥ-aña dil-i yārdimez

İdemez yine piyāle leb-i cānānla baḥş

Hūblar naḫd-ı dili eylesün āmāde hemān

'işve fitnede iderlerse o fettānile baḥş

Bülbülün merteye-i neş'esini biz bilürüz
İdemez 'ışkda ol bu dil-i nālānla bahş

Zāhidün ağzına bir cāmla ur mihr-i sükūt
İtmek isterse gelüp meclise yārānla bahş

Söz kesilsin diriseñ tīg-i zebān çek Şabrī
Niçe bir düşmen-i ħar-ṭab'-ı kec-iz'ānla bahş

[18a], [18b], [19a] boş sayfalardır.

[19b]

Ḥarfü'l-cim

Fuzūlī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Münḥarifdür sākīyā endūh-ı dünyādan mizāc
Bāde tut kim 'illet-i endūh ġafletdür 'ilāc

Faḫr mülkün tut ger istignādan istersen kemāl
Salṭanatdan geç kim ol vādīde çokdur ihtiyāc

Çekme taḥt u tāc ḳaydın bī-ser ü pālīk gözet
Kim ayaġa benddür taḥt u belādur başa tāc

Bir perī zülfün tutup ḥālinden alsañ kām-ı dil
Dut ki Çīn mülkünü tuttuñ Hind'den alduñ ḥarāc

Terk [ü] tecdīd ihtiyār et kim diyār-ı 'ışkda
Faḫr bāzārında esbāb-ı fenādandur revāc

Naķş-ı zā'ildür mürür-ı dehre kılma i'tibār
Olsa hāşıl fakrdan hüzn [ü] fenādan ibtihāc

Ey Fuzūlī ben melāmet mülkünüñ sulţānıyam
Berķ-i āhum tāc-ı zer sīm-i sirişküm taht-ı 'āc

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Dügmeñi bir bir çözüp 'uşşāķa luţf it sīne āc
Şād-müdevver kıylile der-beste bir gencīne āc

Sīneñi 'arz it kabā-yı sürhden her gönçeye
Gönçeler çāk-ı girībān eylesün sen sīne āc

Yeg bilür ol ķadr-i kālā-yı bahārı ey şabā
Gönçenüñ dībā-yı sürhın bülbül-i nālāna āc

Sākīyā cām-ı cilā efzā-yı luţf it yine sür
Jeng-i ğamdan pāk idüp tığ-i dili āyīne āc

Ķopdı bir beter sehm-gin çeşm-i dilberden yine
Eyleme Şabri tereddüd sīne-i be-kīne āc

[20a]

Riyāzī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Yār-i müst'agnī dil-i 'uşşāķa nāz itmek de güc
Dil-pesend-i nāz olur 'arz-ı niyāz itmek de güc

N'eylesün bīçāre 'āşık dilde derd-i 'ışķuñı
Şaķlamak da müşgil ammā keşf-i rāz itmek de güc

Rütbe-i ma‘şūk ‘ālī arz-ı hāle çāre yok
Girye-i bī-takrībah-ı can-güdāz itmek de güc

Cevr-i ağıyāra taḥammül müşgil ammā kim yine
Terk-i yāre ‘işve-sāz [u] dil-nüvāz itmek de güc

Ey Riyāzī ḡamzesi tīr-i ḡazā te’sīrdür
Kar[şu] ṭurmak müşgil ammā ihtirāz itmek de güc

[21b], [22a] boş sayfalardır.

[22b]

Ḥarfü’l-ḥā

Ve lehu

Manṭıķī

[Müfte‘ilün/ Mefa‘ilün/ Müfte‘ilün/ Mefa‘ilün]

Bāḡ-ı dil-i fütāde de itse de āşiyān feraḥ

Bād-ı sitemle ‘azm ider yine fiḡān-künān feraḥ

Gūşe-i ḥaṭṭı olsa da ḥāne-i ḡalb-i ‘āşıkān

Ḳor mı felekde anda gör firḡat-i mehveşān feraḥ

Rūy-ı gurūh-ı ḡamheme dīde-güzārı oldu līk

Olmadı bu mesīrede çeşm-i dile ‘ayān feraḥ

Dil bu ḡam-ı hezārile ḡurrem ise yine n’ola

Olmış ezelde n’eylesün mesned-i ḡ’ācegān feraḥ

‘isī-i bülbüle eger nāṭıķ arīz-i mey n’ola

Olur o demde Manṭıķī ḡālīb-ı cānā cān feraḥ

Fuzûlî

[Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün]

Eger murād ise virmek şafā-yı cevher-i ruḥ
Felek-misāl yürüt sāgar-ı şarāb-ı şabūḥ

Buyurma tevbe baña ol şarābdan nāşih
Ki görse anı budur terk-i cezm-i tevbe Naşūḥ

Tenümde şancılı nāveklerünle şādam kim
Der-i belā bu kilīd iledür baña meftūḥ

Hücüm-ı ğamda baña anı itdi zevraḥ-ı mey
Ki itmedi anı tūfān olanda keştī-i Nūḥ

Fuzûlî oldı belūñ fikri ile mūy-misāl
Henüz bulmadı ol sırda ihtimāl-i vuzūḥ

[23a]

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Geh pür-elmās u gehī pür la'l-i raḥşāndur ḳadeḥ
Güne güne gevheri var bir 'aceb kāndur ḳadeḥ

Devr-i dehān itdi şurāḥīnün o tīg sürḥını
Özge lu'bet-bāz-ı bezm-i bāde nūşandur ḳadeḥ

Her ḥabāb-ı ḳurş-ı mihr olmış tūtalum n'eyleyüm
Sensüz ey meh baña bir tenevvür sūzāndur ḳadeḥ

La'l-i şūḥuñdan bilir dil ğamzeler ḳan eylese
Fitne vü aşūbla meşhūr devrāndur ḳadeḥ

Kaṭre-i meyden şerer-pāş oldı bezm içre yine
Hâşılı sūr u şafāya bir gül-feşāndur ḳadeḥ

Ṭurmaz anda kūy-ı sīmīn oynadur her bir ḥabāb
Kūy-ı bazen hevāya ṭut ki meydāndur ḳadeḥ

Almış ey Şabrī yine rez-i duḥterīn āgūşına
Ol sūrūd-ı şevḳīle meclisde ḥandāndur ḳadeḥ

Nābī Selleme'llāhu

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

İmdāda irüp ḳāfile-i zerceres-i şubḥ
Emvāt-ı şebi eyledi iḥyā nefes-i şubḥ

Zāğ-ı şebi şayd itmek içün perveriş eyler
Bir ṭā'ir⁷-i zerrīn-perrü bâli ḳafes-i şubḥ

Aynı nefes-i ḥüccett ile münkeşif itme
Senden budur ey mihr-cebin mültemes-i şubḥ

Ol rīş-i sepīd ile yine eylemeyüp şerm
Bir beyza uçurmaḳdan uşanmaz heves-i şubḥ

Olmazdı aña zīr-i nigīn ser-be-ser āfāk
Şıdk olmasa Nābī nefes-i bāz-pes-i şubḥ

[23b]

Harfî'l-ḥa

Ve lehu⁸

[Müfte'ilün/ Fā'ilün/ Müfte'ilün/ Fā'ilün]

‘Aks-i ruḥile n’ola olsa mey-i nāb surḥ

Pertev-i ḥūrla olur gevheri nā-yāb surḥ

Mihr-i gül-i dāğumuñ olsa kerem dīdesi

Olur idi lāle-veş peyker-i meh-tāb surḥ

Eyleriken mey-ḥor-ı ‘ayşgeh-i bāğda

Yine degil dīde-i nergis-i pür-tāb surḥ

Hicr-i leb-i yārile ḥūn-ı dilümden müdām

Sāğar-ı cisme ider‘āşık-ı bī-tāb surḥ

Şaḥne-i devrān yine Mantıkî’ye dāğ olur

Olsa każāyile ger çün mey-i nābāb surḥ

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Olsa dilde n’ola her bir dāğ-ı āteş-tāb surḥ

Āteş[.]baḥr-i maḥabbetde olur gird-āb surḥ

Zülf-i pür ḥamla ruḥ-ıgölberg yāri seyr idüñ

Bü'l-‘acebcūdur bu kim girdāb-ı miskīn-āb surḥ

Bir dükenmez gencdür aña ḥam-ı pür-surh dil

Ḥaşre dek döksün yolunda dīde-i bī-ḥ‘āb surḥ

⁸ Gazel Mantıkî’ye aittir.

Ġonçe kendin lāle-zār içre şafağ-gün gösterir
Görinür âteşde gūyā dīde-i pür-tāb surḥ

Çeşm ü dil-i baḥrin ‘ışk-ı yārdur Şabrī n’ola
Olsa kerānda çıkan her gevher-i nā-yāb surḥ

[24a]

Raḥmī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Ber-vefk-ikām olmadı hīçin kılāb-ı çarḥ
Hep bāzgüne-i gerdiş ider āsiyāb-ı çarḥ

Efzün-teritmede hevesin teşne leblerüñ
Mānend-i lücce cünbiş-imevc-i serāb-ı çarḥ

Oldı hezār Behmen ü Cemşīd’e bārgāh
Neylī bu ḥayme-i kühen bī-ṭınābı çarḥ

Dest-i fenā-yı dehrile bir gün güşād olur
Der-beste genc-i pür-ḥikem-i nūh kıbāb-ı çarḥ

Bir māh-ı nev-ṭulū‘adü-çārüm ki Raḥmīyā
Pertev-gedā-yı ṭal‘atıdur āftāb-ı çarḥ

[24b]

Ḥarfü’ d-dal

Ve lehu

منمکن یاد مهم خاطر ما فگار میگرد

مزا جماز هوا عاقبت بیمار میگرد

شبیغما کر بر بستر احتهم پهلو

تنما هر سر مونش ترا زار میگرد

چنانخو کردها مناسور روز افزون که دردمن

معاذ الله اگر اندک شود بسیار میگرد

نظا مچونکنمبیشلبتکزیمخویباو
مرا حرفشکایتبرلیاستغفارمیکردر

چنانممنطقیکر وبعکسمدعا کردون
کهچونکارمیانیماررودشوارمیکردر

Fuzûlî

[Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlün]

Nāledendür ney gibi āvāze-i 'aşkam bülend

Nāle terkin itmezem muṭlak kesilsem bend bend

Ḳıl meded ey baḥt ver ne kām-ı dil mümkin degil

Böyle kim ol dil-rübābī-derddür ben derd-mend

Ḥāk-i rāhuṇdan beni ḳaldurabilmez sāye tek

Ḳılsa gerdün āftābuñ her şu'ā'ın bir kemend

Cām ṭut dir sāḳī-i gül-çehre zāhid terk-i cām

Ey göñül fikr eyle gör kim ḥānsıdur ṭutmalı pend

Ey Fuzûlî şüret-i fakruñ ḳabül-i dostdur

Hiç dervīşi senüñ tek görmedüm sulṭān-pesend

[25a] ve [25b] boş sayfalardır.

[26a]

Raḥmī Ṭab-ı Eşer-i Āh

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Yürütdüm baḥr-i dilde keşti-i mey herçi-bād-ābād

Ḳo gelsün mevc-i derd ü ḡam pey-ā-pey herçi-bād-ābād

Hevā-yı hālka-i zülfüñle āhir gird-bād-āsa
Cünün-deştin ider muğber göñül key herçi-bād-ābād

Yine sürāh sürāh itdi bağrum hançer-i cevriñ
Ko nālîş ideyüm mânende-i ney herçi-bād-ābād

Şafā-yı neşve-i vaşluñla ser-germ olmadum dirsün
Cihāna āh-ı serdüm şūriş-i dey herçi-bād-ābād

Nesīm-i nazmla aḥbāba Raḥmī vir teneffüs kim
Dil-i ā‘dāya olsun āteşin key [herçi-bād-ābād]

Ve lehu Selleme

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Bedīd olsa ruḥuñ ey dil-sitān mânende-i hūrşīd
İder çeşmümdeki eşki revān mânende-i hūrşīd

Mişāl-i jāle diller cezbine ol māh [u] mihr-engīz
Şu‘ā‘-i ḥüsnün itmiş rīsmān mânende-i hūrşīd

Ne mümkindür nigāh-ı germ çeşmi hıyre-nāk eyler
Bağılmaz rüy-ı yārin rāygān mânende-i hūrşīd

Gezer dilden dile ‘āks-i cemāl-i ‘ālem-efrūzuñ
Olur her ḥāneye pertev-resān mânende-i hūrşīd

İder tārīki-i ğam ‘ālem-i dilden sefer Raḥmī
Mey olsa maşrıķ-ı ḥumdan‘ayān mânende-i hūrşīd

[26b] boş sayfadır.

[27a]

Vecdī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

İtdi dil rūyuña rūyuñ dil-i sūzāne ḥased
İtdiler birbirine şu‘le vü pervāne ḥased

Cān-fedā-yı nigeḥi oldı vü ten ḥāk-i rehi
Eyledi cān bedene reşk beden cāne ḥased

Raḥne-i erre ḫanı şerḫa-i müjgān ḫanı
Dil-i şad-pāreme eylerse n’ola şāne ḥased

Rūyuña germ-nigāḥ itdigi te’sīr itmiş
Ḳuvvet-i ṭālī‘i ḥūrşīd-i dıraḥşāne ḥased

Eyle maḥsūd yeter ruḥşat-ı pā-būsuñla
Niçe bir eyleyeyin kūşe-i dāmāne ḥased

Tā cünün itdi seni lāyık-ı bend-i kākül
Saña çok ‘ākıl ider ey dil-i dīvāne ḥased

Bu ğazel zīver-i mecmū‘a-i yārān olalı
Düşdi ey Vecdī yine defter [ü] dīvāne ḥased

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Ne ğam şükufte degilse bahār-ı bāğ-ı ümīd
Zükām-ı ye’sle efsürdedür dimāğ-ı ümīd

Zuhūr-ı neşve-i la‘lūñle dest-i ‘āşıkda
Mey-i neşātla leb-rīzdür ayağ-ı ümīd

Nesīm-i kākülün oldukça cilve-ger pür ider
Cihānın efḥa-i gül-rīz-i bāğ u rāğ-ı ümīd

Döyermi sūz u firāka göñül viren saña kim
Sirişk-i çeşmi olur şu⁹le bahş-ı dāğ-ı ümīd

Ḳalur mı zinde meger şem^c-i bezm-i āh gibi
Bu rūzgāra da ey Nā'ilī çerāğ-ı ümīd

[27b]

Şabrī

[Mef^cülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Baḥt olsa sākī-i mey-i meyḥāne-i ümīd⁹

Yine tehī deger bize peymāne-i ümīd

Dil murgı seng-i ğamlarla andan remīdedür
Bir dahı istemez ārzū-yulāne-i ümīd

Biz şem^c-i kem fūrūğ-ı seḥer-gāh-ı ḥasretüz
Bizden 'aceb mi dūr ise pervāne-i ümīd

Nā-kām-ı şehir-i 'ışka yüz külḥen-i fenā
Nev-cāh vaşl-ı dilbere kāşāne-i ümīd

Şabrī ne ḥāşıl eyleye bārān-ı eşkle
Bu şüre-zār-ı ğamda bize dāne-i ümīd

⁹ Kelime şeddeli yazılmıştır.

Veysî

Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün
Bî-sütün-ı ğamı ben âhla itdüm ber-bād
Varsun tîşesini başına çalsın Ferhād

Vehm ummāya eger ğamze-i hūn-rîzūñden
Böyle kan dökmege boynumı ururdı cellād

Sedd-i İskender isen de şaķın ey şāh ki olur
Âh-ı mazlūm güdāzende-i kūh pūlād

.....
.....¹⁰

Veysîyā çıkmadı bir böyle girān-māye güher
Mevc-hîz-ı olalı deryā-yı güher-rîz-i imdād

[28a]

Veysî

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]
Meyl eylese aġyāre anı şanma vefādur
Aġyāre vefādan ġarażı baña cefādur

Aġyāre vefā itmege re’y itmiş o hūnî
Dil-ġasteleri öldüren āh işte buradur

Dil-dādelerüñ lezzet-i güftāruña toymaz
Ĥaķķā bu ki [.....] ruĥa ġıdādur

Cām-ı ‘araķ u sāġar-ı mey sāķî-i gül-rūy
Âb-ı ruĥ-ı cem‘iyyet-i yārān-ı şafādur

¹⁰ Beyit metinde karalanmıştır.

Şûret vireyin dirse eger şî'rine Veysî
Ruhsâruña âyîne disün pāk-i edâdur

Veysî

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Ḳaddüm ki senün ḳabza-i 'āşkuñda kemāndur
Âhumdur anuñ tîrizi hîrişte-i cāndur

Her tîr-i belā kim irişür saña felekden
Şabr eyle göñül bu da geçer devr-i zamāndur

Feryād ki bir ğamzesi cellāda esîrem
Ḥünî gözinün yidügi dil içdügi ḳāndur

Bir şem'-i dilārādur o peykān-ı zer-endüz
Luţf eyle anı ḥāne-i cān u dile yandur

Ma'beynimüzi faẓl iden a'dāyla Veysî
Mizān-ı belāġatde bugün tîġ-i zebāndur

[28b]

Ḥarfü'z-zāl

Fuzûlî

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Ey mezāk-ı cāna cevrüñ şeh dü şekerden lezîz
Dem-be-dem zehr-i ğamuñ ḳand-i mükerrer [tek¹¹] lezîz

Derd-i 'ışkuñ derd-izevḳ-ı salţanat tek dil-i bedîd
Ḥāk-i kūyuñ seyri feth-i heft-kişver [tek] lezîz

¹¹ Gazelin devamında “tek” olarak devam ettiği için düzeltildi.

Āteş-i berķ-i firāķuñ nār-ı dūzaķ tek elīm
Cāri olmışdur bu ‘ādet dūde seyr olmaz [tek lezīz]¹²

Şerķ-i aķvālüm saña yetse naşīḥat gibi telķ
Telķ güftāruñ baña maḥmūra sāğar tek lezīz

Tāze tāze dāğ-ı derdüñdür dil-i sūzānuma
Fī’l-meşel hırş ehline cem‘iyyet-i zer tek lezīz

Ey Fuzūlī ‘ālemīñ gördüm ġam u ni‘metlerüñ
Hiç ni‘met görmedüm dīdār-ı dilber tek lezīz

[29a] boş sayfadır

[29b]

Ḥarfü’r-rā’

Fuzūlī

[Mef‘ūlü / Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Geh gözde geh göñülde ḥadengüñ mekân tutar
Her kanda olsa kanluyı elbette kan tutar

Dil çekse n’ola cān u teni ḥāk-i kūyuña
Ḥār u ḥas ister anda ki kuşā şiyān tutar

Zıkr-i lebūñle zūlfüñe dil buldı dest-re‘^s
La‘lūñ gibi ki okuyup efsūnla tutar

Dil tutdı ġonçe ile ber-ā-ber dehānuñı
Bir ‘aķl-ı nākış ile özüñ ḥurde-dān tutar

¹² Metinde “midād” kelimesi de mevcuttur.

Hürşîd hırmenîne urur şu'le şu'le od
Âhum ki lahza lahza reh-i âsmân tutar

Cân eyledükçe meyl-i temâşâ-yı kâmetüñ
Göz revzenin sirişk-i revânum revân tutar

Tutmağ diler Fuzûlî kapuñda mağâm lîk
Bu sırrı kimseye açabilmez nihân tutar

Ve lehu

[Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fe'ûlün]
Âh eyledüğüm serv-i hırāmānuñ içündür
Kān ağladuğum gonçe-i handānuñ içündür

Ser-geşteligim kākül-i müşgīnūñ ucından
Âşüftelüğüm zülf-i perişānuñ içündür

Bīmār tenüm nergis-i mestūñ eleminden
Hūnīn cigerüm la'l-i dürr-efşānuñ içündür

Yaqtum tenümi vaşl günü şem'-veş ammā
Bil kim bu tedārik şeb-i hicrānuñ içündür

Qurtarmağa yağmāyı gamından dil ü cānı
Sa'yim nazar-ı nergis-i fettānuñ içündür

Cān vir gönül ol gamzeye kim bunca zamānlar
Cān içre seni şakladuğum anuñ içindür

Vā'iz bize dün dūzahı vaşf itdi Fuzûlî
Ol vaşf senüñ külbe-i ahzānuñ içündür

[30a]

Bākī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Cūy-ı fenāyı halk bir bir ikişer geçer

Baħr-i fenādan ehl-i tecerrüd yüzer geçer

Reşk-i zülāl-i ħançeri ħalkuñ belin bükür

Şehr-i dile gelince hezārān kemer geçer

Cām-ı şarāb-ı nābdan irmez gözün ħabāb

Bir rüzgār dīde ü şāhib-nazar geçer

Yollarda görse ağladığım baña taş atar

Gāhī bu çeşm-i eşk-feşānı siler geçer

Ĥalk-ı cihānı naķşına eyler firīfte

Naķķāş-ı rüzgār'aceb rengler geçer

Geçmez tena'umından o kim bezm-i 'ālemüñ

Cām-ı [.....] iķer geçer

Gül-zār-ı ħubān tokıdur şanki Bākīyā

Dilden sinān-ı ġamzeleri şöyle ter geçer

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Kūyuñ gedāsı oldı dil-i mübtelāyı gör

Sevdā-yı çāh u salţanat eyler gedāyı gör

Ey mübtelā-yı şīve-i belā-yı yār olan

Sevdā-yı zülfi başına düşsün belāyı gör

Var ey Hoten'deḥālī [...] misk olur diyen
Şahrā-yı Çīn'igeşt ü güzār it cefāyı gör

Peşmīne geydi engine zülfünden aldı el
Göklerde uçdı āḥır efendi hümāyı gör

Āyīneñüñ şafāsı nedür şūreti nedür
Mirāt-ı rüy-i yāre nāzar kıl şafāyı gör

Mağrūr idüñ cefāsına bir şuh-ı dilberin
Rüsvā-yı ʿālem eyledi şimdi cefāyı gör

Gögsin gererdi zühdle Bākī bu ʿarşada
Nā-geh toḡındı tīr-i maḥabbet ḳazāyı gör

[30b]

Bahāyī Efendi

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]
Nālān iden beni ḥaṭṭ-ı sebz-i ʿizārdur
Feryād-ı ʿandelībe sebeḳ nev-bahārdur

ʿAzm itdik işver-i ʿademe cān mübtelā
ʿİşḳuñ ʿilācı gördi ki terk-i diyārdur

Şol cāna belā ki ola ber-düş-ı ehl-i derd
Bu ʿāşık-ı belā-zededen müsteʿārdur

Yār ki tecelliyatını şad-güne eyleyen
Āyīne-i dilümde olan inkisārdur

Āḥır bu cism-i zerd u nizārı tebāh ider
Pāmāl-i cevri iken de yine bī-gubārdur

İ‘caz-ı ıřkđur bu ki āyīne-i dilüm
Pāmāl-i cevır iken de yine bī-ğubārdur

Hūr olsa eşk-i çeşm-i Bahāyī ‘aceb degil
Bisyār olan güherse de bī-i‘tibārdur

Naḥifī Efendi

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Āşıkam dāğ-ı dil-i dūzaḡ-şerārum tāzedür
Bāğbān-ı gülşen-i ‘aşkam bahārum tāzedür

Tāzedür ‘ayb eylemeñ bilmezse ḡadr-i ‘āşıkı
Tāzedür tāze benüm ol gül-‘izārum tāzedür

Şimdi yād-ı āşnānuñ rütbesi farḡ eylemez
Tıfl-ı nevresdür daḡı ol şīve-kārum tāzedür

Ey gül-i nevhīz-i ‘işvereng-i ruḡsāruñ şaḡın
Āteş-i dil-süz-ı āḡ-ışu‘le-bārum tāzedür

Ben Naḥifī-veş ezel siḡr-āşnā-yınaḡm idem
Mülk-i ‘ālemde egerçi iştiḡārum tāzedür

[31a]

Ḳıdvetü’ş-Şu‘arā ‘Ārif Efendi

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Elden ḡoma piyāle-i zībār reviş budur
Āyīn-i rind bāde-keş-i Cem meniş budur

Sākī gedā-yı meclisi ḡıl pādişāh-ı vaḡt
Kim muḡtezā-yı himmet dād u dihiş budur

Ol nev-resīde māh-ı didem gördüğüm gibi
Âşub-ı dehr olur giderek gösteriş budur

Mānend-i lāle dāğ-ı bedeldür şükūfesi
Nisyan-ı ğamda resm-i reh-i perveriş budur

Ağyāra kaşd-ı luṭṭla cevır itme ‘Ārif’e
Ṭākat-güzār-ı ‘āşık olan serzeniş budur

Yümni

[Mef‘ūlü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
‘Uşşāk diler bu deh-i zülf-i rü’yā mıdur
Mürğāne-i ‘ışık fütāde-i dām-ı belā mıdur

Ġamzeñle dil-i nihānı ider güft u gūy-ı nāz
Bilmem biribiriyle ezel āşinā mıdur

Zülf-i siyāhuñ olmada perr ü pīç u tāb-ı nāz
Tahrīk iden o fitne bī-bād-ı şabā mıdur

Zāhid қо та‘n ı kākül pür-çīn-i dilberī
Müşge şebīh eylerisem bu ḥaṭā mıdur

Yümni’den āh nev-be-nev olmaḳda āşikār
Bir tāze rü’yā tāze‘aceb mübtelā mıdur

Naẓīre olur mı naẓm-ı selīs dil-ārāya bū
Şāyeste-i ḳabūl olacaḳ bir du‘ā mıdur

[31b]

Vecdī

[Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Luṭf-ı felek ki ellere ābı şarāb ider

Dil-teşne-i maḥabbete baḥri serāb ider

Ġamdane gerçi herkes alur ḥişşe līk çoḥ

Hep baña cān-güdāz olanı intiḥāb ider

Ger āh iderse māhını gerdün-ı şīve-kār

Ser-maṭla'-ı sitāreme ebr-i ḥicāb ider

Şad-āferīn seḥā-yı ğalaṭ-baḥş-ı dehre kim

Ağyār[a] luṭf u cevri baña bī-şümār ider

Vecdī taḥammül eyle sipihrüñ cefāsına

Bir gün olur ki eyledüğinden ḥicāb ider

Ve lehu Vecdī

[Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilätün/ Fā'ilün]

Ġamze pür-ḥışm olduğı müjgānlarından bellidür

Tīğ-i ḥün-āşām naḳş-ı cevherinden bellidür

Mest olup 'uşşākla nāz u niyāz itdükleri

Ḥün-çekān dāmān-ı ḥünīn ḥançerinden bellidür

Ka'be-cüyān-ı maḥabbet Ḥızr'ı rehber eylemez

Secdegāh-ı ehl-i dil ḥāk-i derinden bellidür

Kelle-i pür-dāğa zülf-i sāye-baḥş olsa n'ola

Lāyık-ı tāk-ı şahen-şāhı serinden bellidür

Âh-ı gerdün-sâ yeter dâğ-ı derûnumdan nişân
Âteş-i pûşîde dūd-ı micmerinden bellidür

Ĥâl-i ruhsârından aňla ĥâlümi itme su'âl
Âşıkun baĥt-ı siyâhı aĥterinden bellidür

Âferînlr tâb-ı Vecdî-i süĥan-perdâza kim
Âb-rüy-ı ehl-i dil şîr-i terinden bellidür

[32a]

Şabrî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ĥadîş kând-i la'lin dil-i derûn-ı sîneden söyler
‘Aceb tûti-i gûyâdur pes-i âyîneden söyler

Ser-i zülf-i siyâhuñda söz açsa n’ola sîneñden
Göñül bir mağribîdür söylese gencîneden söyler

Cihânda ceyb-i istiğnâya ser çekmiş gedâ vardır
Şeh zerrîn-kabâya ĥırka-i peşmîneden söyler

Raķîbe yâr luţfuyla cevab eyler baña ammâ
Dehân-ı ĥuşmile düşünâm idüp hep kîneden söyler

Añup mestâne cûş eyler şafâ-yı bezm-i dil-dârı
Daĥı Şabrî neşât-ı bâde-i düşüneden söyler

[32b]

Ve lehu

[Müfte‘ilün/ Fā‘ilün/ Müfte‘ilün/ Fā‘ilün]

Leşker-i ser-ḥadd-i ḥüsn zülf-i siyāhuñ mıdur

Dāmen-i şabr-ı belā per-i külāhuñ mıdur¹³

Ey ‘ilim-efrāz-ı ḥüsn ḳarmaḳ için ‘ālemi

Ġamze silāḥın mıdur fitne sipāhuñ mıdur

Ġamze midür el ḳoyan naḳd-i şekībe yāḥūd

Kīse tehī sāz-ı dil düzd-i nigāhuñ mıdur

Mestsin āsūdesin tābiş-i ğamdan göñül

Sāye-i iḳbāl-i cem yoḥsa penāhuñ mıdur

Saḥa açılmaḳ neden bāb-ı kerem Şabrīyā

Ḳufl-güşā-yı ricā rişte-i āhuñ mıdur

[33a]

Naẓīre-i Nā‘ilī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Şaḥşuñ isti‘dādı luṭf-ı peykerinden bellidür

Kīmyā-yı ḳābiliyyet cevherinden bellidür

Sīnesin şemşīr-i ḥasret ḳāk ḳāk itmese de

‘Āşık-ı ḥünīn-ciger çeşm-i terinden bellidür

Zīr-i şem‘ ü pāy-ı gülbünde ‘ayār-ı sūzişi

Bülbül ü pervānenüñ ḥāk isterinden bellidür

¹³ 1 hece eksiktir.

Ol kemerle genc nāyāb-ı miyān-ı dil-rübā
Bir tılısm-ı fitnedür kim ejderinden bellidür

Eylemez her kim ‘ayār-ı hüsne rağbet Nā’ilī
Kadr-i ‘āşık dilber-i sīmīn-berinden bellidür

Nazīre-i Neşāṭī

[Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün]

Sūzenīş-i dil ‘āşıkun dāğ-ı serinden bellidür
Nev-bahār-ı ‘ışk gül-berg-i terinden bellidür

Başka bir hālet virür ebrūlarun çīn eylese
Tīg-i pür-tāb-ı melāhat cevherinden bellidür

Kaşdı ‘uşşāka sitem yā iltifāt-ı nev midür
Bir nigāh-ı gamze-i nāz-āverinden bellidür

Tūde-i hāk-i mezārı küştegān-ı hasretün
Sebze-i h‘ābīde-i gam-güsterinden bellidür

Keşf-i ‘ışk itmezse de ‘āşık Neşāṭī-veş yine
Zerdi-i ruhsārile çeşm-i terinden bellidür

[33b]

Vecdī

[Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün]

Şebistān-ı gamum bezmümde şem‘-i enverüm yokdur
Fenā dünyāda ya’nī bir müsellemler dilberüm yokdur

Serinde herkesün bir gonçe-i sīr-ābı var şimdi
Benüm bāğ-ı cihān içinde bir berg-i terüm yokdur

Yanup hicrānla ŧem‘-i ğam oldum vaŧlı yād itmem
Metā‘-ı ŧeb-pesendüm ŧubḥ alā’iḳ gevherüm yoḳdur

Zer-i ḥālīŧ-‘ayār itdi dil-i iksīr-i ‘āŧḳ ammā
Ele alur anı bir dilber-i sīmīn-berüm yoḳdur

Niḳe feryād idüp ḳāk-i girībān itmeyem ben kim
Yanumda sākī-i gül-ruḥ elümde sāğarum yoḳdur¹⁴

Sitānbūl’a ŧu deñlü ārzū var dilde ey Vecdī
Uḳardum bulsam amma n’eyleyem bāl u perüm yoḳdur

Ve lehu Vecdī

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]

Ṭūfān-ı siriŧküm dime cūŧ-ı yeme beñzer
Baḳ çeŧmüme dāmānuma deryā-neme beñzer

Bu ḥüsnele insāna yaḳīn olmayanı gör
Pek az bulunur böyle perī ādeme beñzer

Meyḥānede bī-ḳayd-ı sifālile mey içmek
Ne meclis-i Dārā’ya ne cām-ı Cem’e beñzer

Zencīr-i maḥabbet çekerek geldi cihāna
Mecnūn ile dīvāne gönül tev’eme beñzer

Hūn ŧaçduğuñı ŧaymadılar geḳmedi giryeñ
Ey dīde-i ter naḳd-i siriŧküñ keme beñzer

Hep ‘iŧḳla hem-meclis olan ehl-i cünündür
‘Aḳl ol ḥarem-i ins denā-maḥreme beñzer

¹⁴ Bu sayfada derkenarlarda beyitler vardır.

Takṣīm idicek zühre bu şî'ri didi Vecdî
Bu nazm eşer-i 'İsî-i mu'ciz-deme benzer

[34a]

Şabrî

[Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlün]

Bend-i cevrinde şitānuñ yine kalmışdı çenār
Ellerin çözdi gelüp bāğa anuñ bād-ı bahār

Nev-bahār oldı şifā-hāne-[i] gülzāra yine
Gerse zincîr-i cününile 'aceb mi enhār

Oldı lāle yine bir kîse-i pür-müşg-i Hōten
N'ola koyunda götürse anı bāğ [u] gülzār

Gül gidince hele biz bāde ile eglenürüz
Göñline yā ne ile egler ola bülbül-i zār

Çeşm-i nergisleri olsa n'ola pür-nem Şabrî
Nağmesiyle çemen erbābını ağlatdı hezār

15

[34b]

Şabrî

[Mef'ülü/ Fā'îlâtü/ Mefā'îlü/ Fā'îlün]

Hālūñ hayālî hub-ı şafāyı yetiştürür
Vaqt-i keselde rūḥa 'adāyı yetiştürür

Dibā-yı nāzdan bir iki günde seyridüñ
Hayyāt-ı ḥüsn o tıfla kabāyı yetiştürür

¹⁵Vecdî'nin “-üm yokdur” redifli şiiri bu sayfada tekrar kaydedilmiştir.

Yāre urulmadan ne kadar kaç samurğ-ı dil
Ol gamzeler ḥadeng-i cefayı yetişdürür

Pīr-i muğānı gör bu kadar bāde-keşlere
Şahbā-yı ‘ayş-ı rūḥ-fezāyı yetişdürür

Dil bām-ı āsmānda dahı olsa Şabriyā
Zülfi aña kemend-i belāyı yetişdürür

[35a]

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Göñül sūzān iden cism-i nizārum tāze dāguñdur
Seni pervāne-i ‘ışk eyleyen kendi çerāguñdur

Elüñ öpmekle sākī ehl-i meclis ser-firāz olsun
Beni üftāde-i ḥāk-i niyāz iden ayaguñdur

Ḥayāl-i rūy-ı aluñla n’ola her dem bahār olsa
Derün-ı dāğ dāğ-ı sīne ey gül-gonçe bāguñdur

Degildür gird-bād-ı ḥasret ey dil deşt-i ḥayretde
Senüñ ser-geşte peyk-i āḥ-ı güm-kerde sürāguñdur

N’ola bülbül gibi zāritse ol gonçe seni Vecdī
Günāhuñ faşl-ı gülde nūş-ı şahbādan ferāgundur

Nā‘ilī

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]

Ey ḥün-ı ciger sāğar-ı çeşm-i teri tıldur
Ārāyiş-i bezm-i ğam olan sāğarı tıldur

‘Aksün düşürüp lücce-i hūnāba sipihrüñ
Ol meyle bu nühcām-ı şefā-güsteri ʔoldur

Göster felege pençe-i hūrşīd ile māhı
Sākī yine destüñdeki cām-ı zeri ʔoldur

Ey rind-i tehī-kīse ʔo da‘vā-i hūlūşu
Mehpārelerüñ ceybine sīm [ü] zeri ʔoldur

Ol Nā’ilīyā rābıʔa-perdāz-ı ma‘ānī
Naʔd-ı suhen-i pāküñ ile defteri ʔoldur

[35b]

Vecdī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
Sinemde tāze şerha ki tīg-i nigāh açar
Cān kūy-ı yāre gitmek içün şāh-rāh açar

Ey dil belā-yı haʔ danemīn olma sīnede
Der-beste hışn-ı reh ki hücum-ı sipāh açar

Elden ʔoma kilīd-i niyāz-ı seher-gehi
ʔufl-ı ümīdi āh-ı dem-i şubh-gāh açar

Sīr-āb-ı ‘afv olur ise degül şen-i ‘amel
Mecrā-yı cūy-ı raḥmeti seyl-i günāh açar

Vecdī cevāhir-i sühanı böyle nazm ider
Gencīne-i ma‘ārifüñi gāh gāh açar

Nazîre-i Nâ'îlî

[Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]

Haṭṭuñ ki bâğ-ı dilde bahâr-ı siyâh açar

Hasret zemîn-i sînede ezhâr-ı âh açar

Şahbâyı gösterir 'arâk-ı pür-leṭâfeti

Mestâne sinesine ki o büt gâh gâh açar

'Uryân elinde gamzesinüñ tîğ-i şu'le-tâb

Beñzer ki daḥme-i dili teshîre âh açar

Mühr-i ḥazîne-i dile yâ del toḡunmasın

Maḥtûmıdur anuñ yine ol pâdişâh açar

Büstân-fürûz-ı gülşen-i cândur o gonçeyi

Ey Nâ'îlî kaṭîfe-i surḥ u siyâh açar

[36a]

Riyâzî

[Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]

Nâm-ı vişâli alma lisân-ı edeb budur

Bulur hemân ḥulûşuñı ḥüsn-i ṭaleb budur

Yabâna atma verdi de ey rind-i bâde-ḥ'âr

Zîrâ ḥamîr-i mâye-i 'ışk u ṭarab budur

Ṭuymaz o şûḥı görmege [.] müstaḡini gâh

Deryâ-keş-i nezâre olan teşne leb budur

Girmez gider mi destüme âḡir o ṭurralar

Mecnûn-ı 'ışka seri geçen şimdi heb budur

Hep cezbe-i maḥabbet idi kārı eyleyen
Çıkmağa cāhdan meh-i Ken‘ān sebep budur

İller қо car o dilber-i sīmīn-beri mūdām
Āġūşı fikr-i ‘āşıka gelmez ‘aceb budur

Va‘d ateşiydi gelmege bir gice şanki
Şād ol Riyāzī müjde saña kim o şeb budur

Riyāzī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
Bir neşve-dār göñülde şu içsem şarāb olur
Bir tāb-vār ki lücceye baksam serāb olur

Ol tügmeler ki ellere bī-minnet açılır
Baña tılısm daḥme-i Efrāsiyāb olur

Āhum raķīb-i dīve yetişmez mi seyridüñ
Rūz-ı nefisle her şerri bir şehāb olur

Her kim kaçır ta‘alluk zāl-i zamāneden
Yūsuf mişāl olursa daḥı feth-i bāb olur

Birgün Riyāzī Yūsuf-ı güm-geştesin bulur
Ya‘ķūb-ı dil murād irer kām-yāb olur

[36b]

Riyāzī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]
Ḥattı geldi daḥı ḥüsnü leṭāfet yerindedür
Yite nemek yerinde melāḥat yerindedür

Cem gitmekile mey-gedeye gülşen-i hâlel
Ol daḥı kār-ḥāne-i devlet yerindedür

Pīr-i muḡānı ise ḳoduḡum yerde bulurın
Ol kūh Bī-sütūn metānet yerindedür

Dil cevrüñile hīḫ yerinden irilmedi
Etsek ne deñlü seng-i melāmet yerindedür

Dendānuñ oldu gerçi Riyāzī-i ḥāl bezīr
Ammā ki daḥı ḥüsn u ‘ibāret yerindedür

Riyāzī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Yanumda şimdi sāḳī ḥande vü ḥamyāze hep birdür
Sürūd-ı mātemile şu‘be vü āvāze hep birdür

Eger her nāzına nādīde bir gūne niyāz etsek
Yine ol tāze ṭarḥ-endāz-ı naḳş-ı nāze hep birdür

Şikār eyler ḡazāl-i mihri gökde yirde āhūyı
O çeşm-i tīr-i per-işehbāz-ı şayd endaze hep birdür

Ya ḡamzeñ cān-istān olmış yā la‘lūñ ana cān virmiş
Yoluñda ölmege cānlar viren ser-bāze hep birdür

Riyāzī vardı naẓmuñ ḥadd-i i‘cāza yine ammā
‘Ulūvv-i himmet-i ṭab‘-ı felek pervāze hep birdür

[37a]

Riyāzī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

‘Āşıkā ümmīd-i vaşl dil-rübā itmek yeter
Bir murād olmazsa dahı bir recā itmek yeter

Dest-res olmazsa da bir gevher-i zī- kıymete
Cānı deryā-yı belāyā āşnā itmek yeter

Vuşlat olmazsa da bir dest-būse kâ'ilüz
Dest-būs olmazsa da bir merhabā itmek yeter

Ġam degil lāyıkda görmezlerse pā-māl itmege
Kendüñi haq-i reh-i ehl-i cüdā itmek yeter

Ey Riyāzī ‘arz-ı hāle yoğisa hergiz mecāl
Çeşm-i hasretle nigāh-ı hoş edā itmek yeter

Riyāzī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Senden ey dīdene hūn-ābe ne hūn isterler
Pāk-pāzī-ı naẓar-ı sūz-ı derūn isterler

Hem alurlar dili bī-şabr u qarār eylerler
Yine ‘uşşākda nārām [u] sūkūn isterler

Zūrbāzūsı ne kār eyledi gör kūh-kene
Bunda bīmārī-i dil baht-ı zebūn isterler

‘Işkda būkalemūnī-i hıred el virmez
Sāde-dil ‘āşık-ı yek-reng-i cünūn isterler

Ey Riyāzī mey-i şevk içmekile ʿışk olmaz
Bunda ser-mestī-i hūn-āb-ı derūn isterler

[37b]

Riyāzī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Yapma dil-i maḥzūnumı vīrān olacaḡdur
Cemʿ olmasun ol dil ki perīṣān olacaḡdur

Dirlerdi daḡı tıfl iken ol āfet-i cānı
Āṣūb-ı cihān fitne-i devrān olacaḡdur

Kim gördi ise cūṣıṣ-i seylāb siriṣkūm
Hüküm eyledi kim bir daḡı tūfān olacaḡdur

İncinmeyelüm cevır u cefāsına o şūḡuñ
Zīrā bilirüz şoñra peṣīmān olacaḡdur

Bil ḡadr-i dem-i şoḡbet-i yārānı Riyāzī
Her vuşlatuñ āḡır şoñı hicrān olacaḡdur

Rūḡī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Dil kūşe-i firḡatde vişālūñ ṡaleb eyler
İzhār-ı ṡaleb itmege ammā edeb eyler

Olmaz güzelüm ḡasta ḡoñül vaşluña ṡālib
Zīrā ki vefā resmini senden ʿaceb eyler

ʿUşşāḡa ider cevır u cefā gerçi güzeller
Müşḡil bu ki ol sīm-beden bī-sebeb eyler

Her k ande ki k amiller ider ba t-ı ma  arif
  f  oturup da v -i a l u neseb eyler

Heb  aksine i leri ol t   -i c anu 
Lu f eyle dise  R    n r n  azab eyler

Ve lehu

[Fe il t n/ Mef  il n/ Fe il n]

S nesin  arz ider ki  udreti g r
Bizi  ld rmek ister  feti g r

Mest olup      a  eker  an er
K fir   itdigi zer feti g r

Bize itd kleri cef  yetmez
 ayr itd kleri ma abbeti g r

Zev -i esr rile gel p  ev a
V      itd   i e   reti g r

Ey k lan R    ile ba  -ı s  an
Cehli  o  uvvet-i  ab  iat  g r

[38a]

Ra metu ll hi  Aleyh R s   Efendi

[Mef  il n/ Mef  il n/ Mef  il n/ Mef  il n]

 l hi b lb l   fery d u e   n  kim    nd r
  l i  nse   l     k-i  ir b n  kim    nd r

Eger perv nen    em  i  nise s    i y  Rab
Ya  em    ne k-i germ    h-ı s z n  kim    nd r

Ger āhūlar içünse bādiye-peymāyī-i šīrān
‘Aceb āhūlaruñ cūlarda cevlanı kimüñçündür

Firāk-ı Yūsuf içün ise za‘f-i dīde-i Ya‘kūb
Ya bīmārī-i çeşm-i māh-ı Ken‘ān’ı kimüñçündür

Ser-ā-ser kā‘ināt esrār-ı ‘ışkuñ mest u medhūşı
Velī bilmezler ey Rāsīḥ bu ḥayrānı kimüñçündür

Nabī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Ḳadd-i dil bārgirān-ı ğam u derdün ḥamıdur¹⁶
Yetiş ey Hızır-ı meded-res ki ‘ināyet demidür

Senden ednāyı görüp şükrile dem-sāz olmak
Senden a‘lālara reşk eylemenüñ merhemidür

Hep taşarruf ḥaḳkuñ olduğına ‘ilmüm var iken
Yok anuñla ‘amelüm çekdügüm añın ğamıdur

‘İlm-i esmā ile teşrīf olunan cedd-i kerīm
Ser-be-ser ḥikmet-i ḥaḳkdur ki tamām ādemīdür

Şems Ḥavvā’sına Ādem geçinirse gerdün
Şāḥ-ı gülbin de Mesīḥā-yı gülün Meryem’idür

Nābīyā sālik-i ser-menzil-i maḳşūd olana
Rāh-ı teslīm [ü] rızā yollaruñ eneslemidür

¹⁶ Kelime “ḥ” ile yazılmıştır.

Nābī Selleme

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Göñülde dā'ie-i māl emel bozundısıdur

Nümüd-ı silk-i kanā'at kesel bozundısıdur

Cihānı gerdiş ider hayliden bu köhne kıbāb

Sipihre tesmiye-i Zāl ezel bozundısıdur

‘Aceb mi mevṭ-i ĩrādiye düşse ehl-i sülūk

Cilā-yı āyīne-i rūḥ ecel bozundısıdur

Rüsüm-ı āmed u reft üzredür niḫām-ı cihān

Siyāk-ı resm-i beled hep bedel bozundısıdur

Cefā-yı ‘āleme şabr it şafā murāduñ ise

Ki les'-i ḫayye-i şöhret ‘asel bozundısıdur

Ta'affünātını yād eyle beyza-yı ferḫüñ

Piliç lezīzdür ammā çepel bozundısıdur

Kitāblarla medārisde baḫş ider ṭullāb

Kitāb cildi anuñçün cedel [bozundısıdur]

‘Amel o kārgehüñ kemterīn ḫurāzasıdur

Metā'-ı ‘ılme denilmez ‘amel bozundısıdur

Münāsebetledür evzā'-ı tesmiye Nābī

Lügaz hele ḫaṭı vāzıḫ ğazel bozundısıdur

[38b]

Nābī Selleme

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Hayāt devlet-i pā der-hevā degil de nedür

Vücūd mevc-i beķā der-fenād egil de nedür

Cihānı fehm idenüñ çeşm-i i'tibārında

Ğubār-ı kūy-ı fenā tūtiyā degil de nedür

Sipāh u memlekete ihtiyācı sābit iken

Mülūk-ı'ālem-i şūret gedā degil de [nedür]

Esīr-i keşmekeş-i ıztırāb iken ehli

Beķā-yı cāh adu'ābed-du'ā degil de [nedür]

Ümīd-i luţf u mürüvvet zamāne halkından

Huşūle gelmeyecek müdde'ā degil de [nedür]

Ümīd-var olacak ebr-i nev-bahārīden

Nüzül-ı şā'ikadan ma'adā degil de [nedür]

Mülūk-i sā'ikanuñ gūş iden hikāyātın

Bilür 'arūs-ı cihān bī-vefā degil de [nedür]

Göñül meşābe-i rakķāş-ı sā'at ey Nābī

Esīr-i gerdiş-i havf u recā degil de nedür

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Benüm şarrāf-ı şehir-i rāz dükkānum dehānumdur

Devātum kīse tahtam şafha engüştüm zebānumdur

Ben ol meşşāte-i düşīze-i hūsn-i beyānum kim
Sevād-ı dīde-i āhū-yı ma‘nā sürmedānumdur

Süveydā gibi çıkmak şafha-i dilden ne mümkindür
Benüm ol hāl-i müşgīn hayliden hātır-nişānumdur

Sipāh-ı gamla peygār itmege yok niyyetüm yoḥsa
Benüm her şāḥ-ı gülbin-i kad-ḥamīde bir kemānumdur¹⁷

Olaldan nā’il-i gencīne-i esrār-ı insānī
Kevākib dīde-bānumdur melekler pāsbānumdur

Taḥammül zillet-i hicrāna gücdür yoḥsa cānāndan
Şeref-yāb-ı ‘itāb-ı girye-ḥīz olmak ne cānumdur

Tenezzüldür terakḳī gurfe-i kaşr-ı hayāt üzre
Nefes pāyumdur evḳāt- ı hayātum nerd-bānumdur

Ḳuvāya geldi za‘f u cism muḥtellü’n-niḫām oldı
Perīşānī-i pīr-i fitne-i āḥir zamānumdur

Cihānı ben gülistān-ı ḥaḳīḳat bilmişüm Nābī
Benüm her gird-bād-ı deşt bir serv-i revānumdur

Ve lehu

[Mefā’ilün/ Fe’ilātün/ Mefā’ilün/ Fe’ilün]

Ḳafā-yı yāre düşen gīsū-yı bedīd midür
Berāt-ı hūsn verāsındaki resīd midür

Dıraḥt-ı ye’sden ızhār-ı bergübār-ı ümīd
Taşarrufāt-ı ilāhiyye’den ba‘īd midür

¹⁷ Beytin altında “benümgülşende her şāḥ-ı ḥamīde bir kemānımdır” mısraı yazılıdır.

[39a]

Zuhūra gelmedi mi hüküm-i reml hattı ile
Henüz hoşka-i la'lini nâ-bedîd midür

Ri'âyet-i cühelâ mezhebinde vâcib iken
Nevâziş-i 'urefâ çarhden ümîd midür

Dehân-ı tîğ ü gelû-yı ğanem miyânında
Nedür bu furţuna-i bûse rûz-ı 'ıyd mıdur

Muzaffer olmayacak intikâma ey Nâbî
Sitem-keşîdelere tesliyet müfîd midür

Ve lehu

[Mef'ûlü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün]
Mevc-i murâd bâde-i cân perverümdedür
Harf-i neşât zîr-i leb-i sāgarumdadur

Bâz-ı şikâr-gîr-i çerâ gâh-ı himmetüm
Kâm-ı dü-kevn cünbiş-i bâl ü perümdedür

Benden şoruñ haķâyık-ı esrâr-ı 'âlemi
Te'lîf-i râz-nâme-i dehr ezberümdedür

Âhumdadur kilîd-i tılsımât-ı genc-i ruḥ
Âb-ı hayât lücce-i çeşm-i terümdedür

Nâbî ider şükûfeleri dehr-i 'ıtr-nâk
Bâğ-ı bihişt ḥatır-ı nazik terümdedür

Ve lehu

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Çemende cüy-veş bu cüst-cûlar hep senüñçündür
Miyân-ı bûlbûlânda güft ü gûlar hep senüñçündür

Sen ey kişt-i emel neşv [ü] nemâdan dürsın ammâ
Sehâb-âsâ dökûlmeğ âb-rûlar hep senüñçündür

N'ola bir kerem eylitseñ kenâra ey dür-i yektâ
Hurûş-ı mevc mevc-i ârzûlar hep [senüñçündür]

Reg-i tāk-ı hafâdan cûşa gel ey bâde-i tahkîk
Kadehler şîşeler humlar sebûlar hep senüñçündür

Niçün ey nazm-ı Nâbî tâze tâze cilve itmezsün
Kalemdeñ şafhaya bu ser-fürûlar heb senüñçündür

Ve lehu

[Mefā'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefā'îlün/ Fe'îlün]

Bilir o kimse ki dānā-yı sırr-ı âlemdür
Güşâyış-i dehen-i gönçe zaḥm-ı mâtemdür

O gelmeñ n'ola zaḥm-ı derûn-ı ehl-i derûna
Ki zaḥmı âyîneñüñ nâ-peḫîr-i merhemdür

Hadengi gelmedin eyler göñülde zaḥmı zuhûr
Gülibu bâğ-ı gamuñ gönçeden muḫaddemdür

Ḥaḫîr görme metā'-ı günâhı ey Nâbî
Revâcgâhı anuñ Ka'be-i Mûkerrem'dür

[40b]

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Şandūka-i cevāhir-i esrār Ka'be'dür

Gencīne-i defīne-i aşar Ka'be'dür

Pervāne-i tavāf-gehi çeşm-düz-ı şevk

Mir'āt-ı cem'-i şābit ü seyyār Ka'be'dür

Zer nāvdānū cāme-i simīn-nitākla

Köhne pelās-ı cürme harīdār [Ka'be'dür]

Üftādegānı ğarķa-ı 'afv itmemek muḥāl

Baḥr-i muḥīṭ-irahmet-i ğaffār [Ka'be'dür]

Arz-ı ḥarem ḥurūş-geh-i baḥr-i feyzdür

Gird-āb-ı cezḇ-kerde-i enhār [Ka'be'dür]

Taḥşīl-ġāh-ı mes'ele-i fenn-i rāzdur

Mecmū'a-i menāsik-i züvvār [Ka'be'dür]

Ecr-i nazar 'ilāve-i ecr-i tavāfdur

Gevher-keş-i birişüm-i enzār [Ka'be'dür]

Fehm-i bülend şāḥibi idrāk ider yine

Beyt-i bülend mā'nī-i esrār Ka'be'dür

Pervānesi melekdür o şem'-i ḥaķīķatüñ

Edvār-ı çarḥa noķta-i pergār Ka'be'dür

Qalmaq muḥāl kīse-tehī kimse Nābīyā

Baḥşış-geh-i ğaniyy-i kerem-kār Ka'be'dür

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Mağşüre-i bihişt-i haḳikat Medīne'dür
Maḥrûsa-i sevād-ı nübüvvet Medīne'dür

Ḥ'āhiş-geh-i meṭālib-i 'ulyā-yı feyzdür
Bāriş-geh-i sehābe-i raḥmet Medīne'dür

Olmağla şaḥn-ı ḥ'āb-geh-i ḥātemü'r-rusül
Rāşş-ı nigīn-i ravza-i cennet Medīne'dür

İns ü melek aḳarsa n'ola rûy-māline
Devlet-serāy-ı şāh-ı risālet [Medīne'dür]

Anda telāṭum eyledi baḥr-i muḥiṭ-i şer'
Cāy-ı ḥurûş-ı mevce-i nuşret [Medīne'dür]

Ḥākinde itdi kesb-i ṭerāvet nihāl-i dīn
Cāy-ı nemā-yı naḥl-i hidāyet [Medīne'dür]

Ḥadd-i kıyāma anda irişdi livā-yı Ḥaḳ
Rif'at-geh-i ezān u ikāmet [Medīne'dür]

Dil-beste-i mucāverete şad-hezār reşk
Maḥbûb-ı Ḥaḳḳ'a ḥāne-i hicret Medīne'dür

Sükkān-ı heft kişver-i İslām'a Nābīyā
Ümmīd-gāh-ı baḥş-ı şefā'at Medīne'dür

[41a] boş sayfadır.

[41b]

Ya Fettāh [Kāsım]

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Cemālūñ talebi gül-geşt-i bāğ u 'işreti n'eyler
Olan dil-dāde-i vech-i haķīkat-i şūreti n'eyler

Ezel-i rūh āşināyı meclis-i ins-i elestīdür
Enīs-i yār olan bigānelerle şöhet-i n'eyler

Dil zıkr-i Haķķ'ı hāl olsa mezkūr itse istīlā
Olur kesretde vahdet sırrı hāşıl 'uzleti n'eyler

Göñül levh-i ma'ānī olsa naḥvīn şarf idüp zikre
Olur müstağnī-i mantıķ maķāl-i ḥikmeti n'eyler

N'ola ferrāşı kūyı ğıbta-fermā olsa Rıdvān'a
Celīs-i bezm-i cānānı kuşūr cenneti n'eyler

O dānā dūñleşīr-nikām olsa şehd-i maḥabbetden
Ḥummār der-każā-i zehr-ābe-i keyfiyeti n'eyler

Dirīğ-i berg u bār himmet iden benvālardan
'Aceb ol sāye-veş pā-der-rikāb-ı devleti n'eyler

Yanup ḥāk ister olsa Kāsım itmez nāle vü sūziş
Dil pervāne meşreb bülbül-āsā şöhet-i n'eyler

Ve lehu

[Mefā'ılün/Fe'ilātün/Mefā'ılün/ Fe'ilün]

Cemālūñi görüp ey āftāb devr-i kamer
Felekde çeşme-i ḥurşīdin ağzı şuyı aķar

Şemīm ravzā-i kūyuñ nesime itmiş eşer
O dem bu demdür o şevķile āşıkāne eser

Cihāna itmez idi cüst-cū-yı āb-ı hayāt
Göreydi la‘l-i revān baḥş yārī İskender

Hayāl-i şem‘-i ‘izāruñla devr ider şūfī
Vücūdı olsa ‘aceb mi anuñ ḥayāl-i fener

Açar göñülleri gül gibi şubḥ-dem Kāsım
‘Aceb nesīm-i seḥer kūy-ı yardan mı eser

[42a]

Neşātī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Bezm-i çemende zevķe sebep ney mi cū mıdur
Ḥünīn terānelerle gelü-yı sebū mıdur

Ḥün-ı şafaķla mihri giriftār-ı şerm iden
Dā‘im derūna āteş uran rengu bū mıdur

Gülşen mıdur kenāresi olmuş benefşe-zār
Ruḥsār-ı ālla ḥaṭ-ı müşg-bū mıdur

Ḥayretle bilmem eydügüm ḥün-ı giryeden
Miḥrāb-ı ebruvānuña karşı vuzū‘ mıdur

Bī-tābi-i dimāğa Neşātī sebep ‘aceb
Bū-yı zükām-rīz-i gül-i ārzū mıdur

Şabrî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Dili cismümle hûbân kim yemm-i hicrâna şalmışlar
Şarup gam mürdesin bir tahteye 'ummâna şalmışlar

Uzatmışlar dil-i dīvānenüñ zencîr-i sevdâsın
O mehrûlar ki zûlf-i pür-hamın dāmâna şalmışlar

Gazâl-i mihr i gende şaķın ol âvârelerden kim
Kemend-i dūd-ı âhı günbed-i gerdâna şalmışlar

Zülâl u luţfuña dil-teşne olan pîrler Hızr'ı
Sebû-yı himmetile çeşme-i hayvâna şalmışlar

Niçe bî-'aql u bî-hûş olmasun bir cām ile Şabrî
O ruhlarına'aksin bâde-i rahşâna şalmışlar

[42b]

Şāhib-i Zemīn-i Şabrî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ne bezmüñ şem'isin pervâne-i bî-tāķatin kimdür
Ne burcuñ mähısın pertev-perest-i tal'atuñ kimdür

Kimüñle leb-be-leb zānū-be-zānū sen şafālarda
Sebû-veş hem-nişīnūñ cām-veş hem şoķbetin kimdür

Şikār-ı şaķne-i hicrānuñ oldum ben hele şimdi
'Aceb āsūde ser-mest-i ğurūr-ı vuşlatuñ kimdür

Ölürken cāna resm-i dāĝ-ı minnet şunduĝun sāĝar
Senüñ ey çarķ-ı dūn memnūn-ı cām-ı işretüñ kimdür

Maķāmın bilsem ehl-i şevķden kim tutdı Şabrî'nüñ
'Aceb şimdi terennüm-rîzbezm-i midķatuñ kimdür

Naẓīre-i Kelīm-i Eyyūbī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Kimüñ cānānısuñ sırdur hevā-yı miḥnetüñ kimdür

Ṭabībüm söyle gel pervāne-i bī-ṭākatüñ kimdür

Seḥer bülbül gibi kūyuñda kimdür nağme-perdāzın

Gice ṭūṭī şıfat efsāne-güy-ı şoḥbetüñ kimdür

Kime ḳalsın teẓallümlar gedālar āstānuñda

Ne bitken şaḥşın ḥıdmet-güzār-ı devletüñ kimdür

Hele derd-i ser-i hicrūñle cānā ben tamām oldum

‘Aceb kūyuñda ser-mest-i şarāb-ı ülfetüñ kimdür

Kelīm-i ṭūr-ı muğāyebe-i evvel geşt iden anı

‘Aceb şimdi ḳadem-peymā-yı tīse ḥasretüñ kimdür

[43a]

Naẓīre-i Nā'ilī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Kimüñ ḳoynundasın şeb-zindedār-ı vuşlatuñ kimdür

‘Azīmet-ḥ'ān-ı bercis iḳtidār-ı da‘vetüñ kimdür

Kimüñle tāze ṭarḥ-endāz-ı vefḳ-ı āşınāyīsın

Kühen taḳvīm-i dīrīn-sāl-i resm-i ülfetüñ kimdür

Ne deyrüñ büt-şikār-ı āftāb-efrūzıdur ḥüsnüñ

Ne burcuñ māhısın pertev-perest-i ṭal‘atuñ kimdür

Siyeh-dil mihr-veş bir bī-vefāsın ḥayf bilmezler

Çerāğ-efrūz-ı māh-ı āsumān-ı behcetüñ kimdür

Dü çeşmüñ Nā'ilī'nüñ gerçi dāmānuñ ṭutar ammā

Girībān-gīri maḥşerde ol iki āfetüñ kimdür

Nazîre-i Faşîh

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ne bâğuñ verdisin bû-[yı] âşnâ-yı ülfetüñ kimdür

Ne bezmüñ şem'isin sûz-âzmâ-yı şoĥbetüñ kimdür

Kimüñ gülzâr-ı cismin cilvegâh itseñ 'aceb bilmem

Mişâl-i sâye pâ-mâl-i nihâl-i kâmetüñ kimdür

Hele biz ĥaylî demdürkaṭ'-ı ümîd eyledük ey dil

'Aceb nev-bâde-çîn-i büstân-ı vuşlatuñ kimdür

'Aceb teşrîfine kimlerdür ey meh munṭazır her şeb

Henüz encüm-şümâr-ı şâm-ı ṭâr ĥasretüñ kimdür

Faşîh-i zâr olaldan dūr ĥaylî rûzgâr oldı

'Aceb şimdi ğubâr-ı âstân-ı devletüñ kimdür

[43b]

Naĥîfî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ĥuşûl-ı kâma ber-vefk-ı icâbe tâh u zâr ister

Belî fûlk-i ümîde bir mu vâfık rûzgâr ister

Açılmaz dâĝ-ber-dâĝ olmadıkça ĝonçe-i ĥatır

Dil-i âvâre çokdan bir enis-i ĝam-ĝüsâr ister

Göñül bir lâle-ĥadd gül-çehre şūĥuñ pâ-y-mâlidür

Ne seyr-i ĝülsitân eyler ne ĝeşt-i lâle-zâr ister

Ĥarîm-i câna gönder ĝamze-i dil-düz gibi cânâ

Ĝuşâde-i tâb'-ı ehl-i 'ışķa faşl-ı nev-bahâr ister

Naĥîfî'nüñ edâ-yı pür-füsûn-ı ṭâb'ın idrâke

Lisân-ı siĥr u i'câzı bilür bir şîve-kâr ister

Ġazel-i Muhtārī Bī-Nazīr

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Zühreye tār-ı nazar şal gör o kıldan ne çalar
Uydurur mı baçalum pīşrevī neyzen ne çalar

Her işüñ vaqtin emer hün ideriken hūb bilürüz¹⁸
Ālemüñ sâ‘at pejmürdesi irken ne çalar

İs koķar Edrine’den gelse de bir şīşe gül-āb
Ne bozar bāde gül-fāmı sebūden ne çalar

Haşmımız dağı bilürken virecek olmadığın
Kıpumuz halkasını yok yere düşmen ne çalar

Sikkeyi mermere kazıdı kalem Muhtārī
Taşdan taş a o elması mühür-ken ne çalar

Şadrāz‘am Rāmī Efendi

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Hayāl-i la‘l-i nābuñcām-ı çeşm-i terde kalmışdur
Humar-ı bezm-i nūş-ā-nūş-ı vaşluñ serde kalmışdur

Degildür bende dil ser-germī-i fikr-i nigāhuñla
O bi-hūşın maḥabbetdür düşüp bir yirde kalmışdur

Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı ‘ālemheb
Şafā-yı ḥāṭır ancak bādede sāğarda kalmışdur

Bu remzi keşfe bir müşgil-güşā-yı rāz gelmez mi
Kerem bir lafz-ı bī-ma‘nī gibi dillerde kalmışdur

Mücevher tāt-ı devlet kimseye sūd itmez ey Rāmī
Niçe şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde kalmışdur

¹⁸ Bir hece fazla

[44a]

Şabri

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

Felekde subḥa-i cām-ı şafāya el mi deger

Ḥesāb-ı naḳd-i ğam-ı dil-rübāya el mi deger

Meger ki kendi [.] gül-rīz-i luṭf ola [bu] ḥüsne

O naḥl-i ser-be-hevā-yı cefāya el mi deĝer

Ümīd-i māye-i 'ıyş itme cām-ı mihri görüp

Hīç ol piyāle-i āteş-nümāya el mi deger

Bu dem ki dest-be-dest-ise büyuz ey nāşıḥ

Namāza yüz mi uruz yā du'āya el mi deger

Hemīşe zevraḳ-ı mey çekmedür rişüm Şabri

Sefīne-i ğazel-i dil-güşāya el mi deger

Zebūn-ı keş-me-keş-i mevc-i baḥr-ı hicrānız

Kenār-ı kāma kef-i āşnāya el mi deĝer

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün / Fe'ilün]

Duhān-ı dil ki seḥāb-ı hevā-yı dilberdür

Hemīşe māni'-i mihr-i vefā-yı dilberdür

'Aceb mi seyl-i sirişküñ getürdüĝi her dem

Fezā-yı sīneye seng-i cefā-yı dilberdür

Nucūm-ı eşkümi rüy-ı zemīne böyle salan

Ḥırām-ı naḥl-ı kıyāmet-nümā-yı dilberdür

Hümā-yı‘aklı nişān-ı hadeng-i ḥasret iden
Nigāh-ı nergis-i nāvek-keşā-yı dilberdür

‘Aceb mi beste-i yektā-yı mūy ise dil-i zār
Esīr-i ğamze-i siḥr āšnā-yı dilberdür

Bu rūzgārda Şabrī başılmaz aġyāre
Ne denlū ḥāk ise dil ḥāk-i pāy-ı dilberdür

[45b] boş sayfadır.

[46a]

Şabrī

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

Ādem bu bezm-i devr-i dil-ārāya bir gelür
Bil kadr-i ‘ömrini kişi dünyāya bir gelür

Dünyā için vücūduñı şarf itme yok yire
Naqd-ı ḥayāt-ı merdüm-i dānāya bir gelür

Ey baḥt hıfz it anı meded bād-ı ğuşşadan
Şem‘-i ümīd bezm-i temennāya bir gelür

Ṭarḥ itmesün dili der-i dil-dārdan raķīb
Mecnūn ‘ışk kūçe-i Leylā’ya bir gelür

Yeksān gelürse n’ola dile miḥr u luṭf dost
Zehr-ü şarāb ‘āşık-ı şeydāya bir gelür

Şabrī sefine-i süḥanum gibi ḥāşılı
Felek-i ḥayāl sāḥil-i ma‘nāya bir gelür

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fâilâtü/ Mefâilü/ Fâ'ilün]

Ġamuñ ki nüktedân-ı debistân fitnedür
Andan bütân şehr-i sebak-h'ân fitnedür

Hindü-yı hâl oturduğı yerden gör işin
Aldanma göz sukûnuna sulţân fitnedür

Sâķî girişme bâde ise 'ışķ çeşm-i yâr
Ol ġamzelerle meclis-i mestân fitnedür

Seyl-i şarāba viridi ħarābāt-ı muĥtesib
Çeksüñcihân-ı ġamınn'ola tufân fitnedür

Gice düşürdü mestleri biribirine
Rez duĥteri ki şöhre-i devrân fitnedür

Bir laĥza ķor mı rahat ola tırrasında dil
Bād-ı şābā ki silsile-i cünbān fitnedür

[46b]

Ĥarfü'z-zā'

Fuzûlî

[Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlâtün/ Fā'îlün]

'Ālem oldı şād senden ben esîr-i ġam henüz
'Ālem itdi terk-i ġam bende ġam-ı 'ālem henüz

Cân baġışlardı lebüñ izhâr-ı güftâr eyleyüp
Urmadın 'îsî dahı cân-baĥşlıķdan dem henüz

Secde-gāh itmişti 'ışķ ehli ķaşuñ miĥrābını
Ĥılmadın ĥayl-i melā'ik secde-i Ādem henüz

Perde-i çeşmüm maḳām itmīşti bir tersā-peçe
Olmadan mehd-i Mesīḥā dāmen-i Meryem henüz

Ey Fuzūlī eyledi her derde dermān ol ṭabīb
Bir benüm zaḥmumdur ancak bulmayan merhem henüz

Bahāyī

[Mef'ūlü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Āşık neşāt-ı meclis-i 'ayş ü dem istemez
Ḥun-i dilin ḳoyup mey-i cām-ı Cem istemez

Luṭf eyle dest-i pāküñi ālūde eyleme
Senden zamāne zaḥmına dil merhem istemez

Ey şubḥ-ı 'āfiyyet nem-i luṭfuñ 'azīz ṭut
Gülzār-ı 'ışḳ ḡonçeleri şebnem istemez

Dil kân-ı ḡam sirişte hem ma'den-i elem
Sevdā-yı 'ışḳ-ı yār ise aşla ḡam istemez

Pervāne üzre eşk-i terin şem' dökmesin
Şemşīr-i 'ışḳ-ı yār ise aşla ḡam istemez

Bir āşinā nigāhla kārı tamām olur
Nahcīr-i dil kemend-i ḡam-ender-ḡam istemez

Bezm-i maḡabbet içre Bahāyī reg-i dilüñ
Bir tārdür ki yārī-i zīr ü yemm istemez

[47a]

Nā'îlî

[Mefā'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefā'îlün/ Fe'îlün]

Hevâ-yı 'ışka uyup kûy-ı yâre dek giderüz
Nesîm-i şubha refîkiz bahâra dek giderüz

Palâs-pâre-i rindî be-düş u kâse be-kef
Zekât-ı mey virilir bir diyâra dek giderüz

Virüp tezelzül-i manşûrî sâk-ı 'arşa tamâm
Hudâ Hudâ diyerek pâydârâ dek giderüz

İderse kand-ı lebûñ hâtır-ı mezâka huṭûr
Diyâr-ı Mısr'a degil Kândeḥâr'a dek giderüz

Felek girerse kef-i Nā'îlî'ye dāmānuñ
Senûñle maḥkeme-i Kird-gâr'a dek giderüz

Nazîre-i Neşâtî

[Mefā'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefā'îlün/ Fe'îlün]

Ne seyr-i gülşene ne cûy-bâra dek giderüz
Sirişk-i çeşmle kûy-ı nigâre dek giderüz

Yemm-i maḥabbete şaldık ten-i şikestemüzi
Bu taḥta-pâre ile bir kenâre dek giderüz

Bu yolda pey-rev olup biz de rûḥ-ı Ferhâd'a
Hevâ-yı şevk be-ser küh-sâre dek giderüz

Çemende sünbülle göñlümüz güşâd olmaz
Sebû be-düş-ı şafâ lâle-zâra dek giderüz

Şudâ'-ı nâliş-i dil tâ-be-key Neşâtî-veş
Şikâyet eyleyerek kûy-ı yâre dek giderüz

[47b]

Vecdī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Hañcer-i ğamzede bir çeşme-i hayvān buluruz
Günde biñ kerre helāk eylese biñ cān buluruz

Görürüz zülf-i perīşānı içinde ruḥını
Leyletü'l-Ḳadr'de hūrşīdi nümāyān buluruz

Ṭurre-i kākül-i ḥamder-ḥamuñı çözdükçe
Ḥāk-i pāyında niçe dilleri ğaltān buluruz

Murğ-ı âteş-nefesüz seyr-i gülistān itsek
Gül-i ümīdimüzi aḥker-i sūzān buluruz

Yoklasaḳ mülket-i ma‘müre-i şı‘r [ü] siḥri
Taḥt-ı i‘cāzda Vecdī-i Süleymān buluruz

Nā‘ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Söz yok ol ğonçe-dehen vaşfına imla şığmaz
Teng olur cāy-ı sūḥan lafzına ma‘naşı ğmaz

Siḥrider lebleri yoḥsa o dehān-ı tenge
Riştēsiz iki dizi lū‘lū-yı lālā şığmaz

Gül dedükçe şıkılır ğonça dedükçe açılır
Dehen-i tengine hīç ḥarf-i temennā şığmaz

Leb degildür görünen vaż‘-ı benān itdükçe
Fem-i yāre o ser-engüst-i müḥennā şığmaz

Cāy iken maḥv-ı vüçüd-ı dil-i āgāha o fem
Mebḥaṣ-ı noḳṭa-i mevḥūme ḥaḳīmā şıġmaz

Muḥliş-i ehl-i fenan efy-i sevādur bunda
Ḥikmet-i felsefe ısbāt-ı heyūlā şıġmaz

Mütteḥid ḥüsn u maḥabbet ne nizā' u ne cedel
Mudde'ī maḥkeme-i 'ıŝḳda ġavġā şıġmaz

Ḥabbezā gülşen-i vaḥdet ki bahārında daḥı
Reng u būdan eşer olmaz gül-i ra'nā şıġmaz

Bezl-i cāna bu tehālūk nedür ey pervāne
Zīr-i dāmānuña ol şem'-i şebārā şıġmaz

Nāle-i derd-i derūn bunda degil mā'ni-i ḳurb
Bu şifā-hāneye Eyyüb-ı şıġbā şıġmaz

Nā'ılī gördüğümüz nüşha degil çarḥ-ı bezm
Baġal-i şeklümüze cild-i muṭallā şıġmaz

[48a]

Nābī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Siriştinde anuñ kim nūr var ḳalbinde kīn olmaz
Muşaffā tıynet ānuñ ṭarf-ı ebrūsunda çīn olmaz

Ḥalāvet müstekīndür tab'-ı zünbūrān-ı aḥterde
Müseddes-ḥāne-i kevnüme kānbī-engebīn olmaz

Sezā-yı nām-ı sultānī ḳulüb-ı pāk-gevherdür
Beyābānda yatan her seng-i bī-ḳıymet nigīn olmaz

Cihān ‘aks-i merāyā olduḡun fehmi eyleyen ‘arīf
Zevālinden zülāl-i ‘ālemüñ endūhgīn olmaz

Sirişk-i çeşmine ehl-i nifākuñ i‘timād itme
Esāsında binānuñ reşh-i āb olsa metīn olmaz

İden hep reng [ü] rüy-ı bāṭınīdür cilve zāhirde
Anuñçün kışrı her sāde dırahtuñ dār-çīn [olmaz]

Sezā tāze maḥalle yapmaḡa beyt-i nezāyirden
Binā-yı nazma Nābī böyle bir tāze zemīn olmaz

Nābī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Bāḡ-ı dehrüñ hem ḥazānın hem bahārın görmişüz
Biz neşātuñ da ḡamuñ da rūzgāruñ görmişüz

Çok da maḡrūr olma kim meyḥāne-i iḡbālde
Biz hezārān mest-i maḡrūruñ ḥumārın görmişüz

Tüb-ı āḡ-ı inkisāra pāydār olmaz yine
‘Arsa-i cāhuñ niçe sengīn ḥiṣārın görmişüz

Bir ḥadeng-i cān-güdāz-ı āhdur sermāyesi
Biz bu meydānuñ niçe çāpūk-süvārın görmişüz

Bir ḥurūşıyle ider bin ḥāne-i iḡbāl-i pest
Ehl-i derdüñ seyl-i eşk-i inkisārın görmişüz

Kāse-i deryūzeye tebdīl olur cām-ı murād
Biz bu bezmüñ Nābīyā çok bāde-ḡārın görmişüz

[48b]

Nābī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Luṭṭla ḥāsed-i bed-ḥ‘āhane dāmet gelmez

Telḥ olan mīveye sükkerle ḥalāvet gelmez

Mey sebük-tıynet olan ‘āşıkı küstāḥ eyler

Ne kadar yāre niyāz itse ḥacālet gelmez

Şöhreti mālladur ma‘bed-i İslām’uñ da

Cāmi‘i köhne-i bī-vakfa cemā‘at gelmez

Ne kadar olsa da pā-māl-i ziḥām ey Nābī

Eyleyen kūy-i dil-ārāda iḳāmet gelmez

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Çeh-i ṭarīḳ-i firḳatden ḥalāşa fūrşat el virmez

Miyān-ı lücce-i hicrāna düşdük vuşlat el virmez

Ṭutuşmak ḳüşt-gīr-ī ḡamla ḥāṭırdan ḡıçer ammā

Budur vehmüm ki tāli‘ himmet itmez ḳuvvet el virmez

Bulunmaz ḥalka-i tevḥīd-veş bir bezm-i rūḥānī

Bize bu ḥāne-ḳāh-ı ḡamda her cem‘iyyet el virmez

O istiḡnā-fürüş-ı çār-süy-ı ḥüsnüñ ey Nābī

Metā‘-ı vaşlına cān naḳdin itseñ ḳıymet el virmez

Ve lehu

[Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün]

İzāle-i ğam için biz şarāba muhtācuz

Derūnı tîrelerüz āftābā muhtācuz

Ümîd-i āb-ı lebin tâbiş-i ruḥun iderüz

Ḥadîka-i hevesiz āb u tāba [muhtācuz]

Sezā-yı bezm-i kabûl olmağa mey-i suḥenüm

Pesend-i Nā'ilî-i cem-i cenāba [muhtācuz]

Sükkân-ı kûyuna hem-şoḥbet olmağa Nābî

Ġubār-ı dergehineinķi sāba muhtācuz

Ümîd-i devlet ile añlarum ki bir iki gün

Eziyyet-i felegi irtikāba muhtācuz

Ve lehu

[Mef'ülü/ Fā'ilātün/ Mef'ülü/ Fā'ilātün]

Bu āb u tâbķandan meyḥāneler de bilmez

Şahbāda neşve kimden mestāneler de bilmez

Çeşm-ine-dîde-ḥ^vabe āyîneler de ḥayrân

Māhiyyet-i cemālin cānāneler de [bilmez]

Bir şem'dür cihāna sermāye-baḥş-ı sūziş

Ammā bu sūzuñ aşlın pervāneler de [bilmez]

Ser-tîşe-i talebden dünyā ḥarāb-ı kāviş

Bir genc var nühüfte vîrāneler de [bilmez]

Erbāb-ı bezm Nābî geh mest ü gāh maḥmûr

Bu derd-i ser nedendür ḥum-ḥāneler de bilmez

[49a]

Şem'i

[Mefā'ilün/ Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fā'lün]

İsimle mevcūd olup cismle ma'dūm olanuñ

Birisi 'anķā birisi ķimyā biri yā vefā

Ferd

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün]

Şarāb-ı ğirli icmālde döner şanma beni sāķī

Degildür munşab dünyā-yı cihānda kimse bāķī

Ferd

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilātün]

Cümle ĥalk ehli sāġardur 'ālem mişāfir-ĥanedür

Bir münķīm ādem bulunmaz bir 'aceb kāşānedür

Ferd

[Fe'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilün]

La'lüne ķonsa meks tırmayup destin yalar

Bu mişāldür bal tıtan elbette barmaġın yalar

Münker-i ĥaşre ķemen yetmez mi bir āmān 'azīm

Kim nebāt-ı emvātın ihyā itdi ol daķı ķadīm

Ferd

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/Fā'ilātün / Fā'ilün]

Levh-i dilde böyle yazmış bir kerāmet şāķibi

Saņa mā'il olmayanın sen de olma tālibi

Ferd

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

İy birāder dime Ferhād ile Mecnūn'a velī

İyilik ĥalkā nażar her biri bir ġüne deli

Ferd

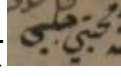
[Fā'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Gözlerüñ bāķa dururken yiyegör gel ni'metin

Sen yemezsen ġayrılar yer saņa ķalur zaķmetüñ

[49b]

Güfte-i Muhibbî

Ḳanūnī Sultān Süleymān

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şıhhat gibi

Salṭanat didükleri ancak cihān ğavġāsıdur
Olmaya baht u sa'adet dünyāda vahdet gibi

Ḳo bu 'iyy u 'iṣreti cünkim fenādur 'ākıbet
Yār-ı bākī ister iseñ olmaya ṭā'at gibi

Olsa kumlar saġışınca 'ömrüñe ḥadd u 'aded
Gelmeye bu şīşe-i çerḥ içre bir sâ'at gibi

Ger ḥuzūr itmek dilerseñ ey Muhibbî fāriġ ol
Olmaya vahdet maḳāmı kūşe-i 'uzlet gibi

[50a], [50b], [51a],[51b],[52a] boş sayfadır.

[52b]

li-Kātib

[Mef'ülü/ Fā'īlātü/ Mefā'īlü /Fā'īlün]

Zeyn itdi dāġ u şerḥa derün u birünümüz
Çok dur fezā-yı sīnede cūy u 'uyūnumuz

Bakma bizüm bu şūret-i ḥākisterīmüze
Pür aḥker itdi āteş-i ḥasret derunumuz

Şîrîn müzāk olursa lebünden dehen-i cān
Aksun şeker bekārī gibi cū-yı hūnumuz

Ferhād-ı pîşe yüz süren dîşe yetişmez
Feyz oldu cū-yışîr-i dil-i Bî-sütûn'umuz

Zāhid kıyās-ı nefesle cāhid şanur bizi
Seyr-i secāyî geçdi cibāl-i sükūnumuz

Vārestedür selasil fehm-i fuḥūlden
Kāsım bezm-i daḳāyık rāz-ı fūnūnumuz

Cebrîl 'aqlî eyledi pes mānde-i sülūk
Ḥayret fezā-yı vādî-i 'ışk u cünūnumuz

[53a]

Ve lehu

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Dil-i zāruñ ki karışa sākin-i Beytū'l-Ḥazen bilmez
Ne kanlar dökdüğün ol Yūsuf-ı gül-pîrehen bilmez

O gül-ruḥsar naḥl-i tāzedür gülzār-ı 'ālemde
Henüz āzar-ı dest-i bāḡbān [u] ḥarken bilmez

Ciger-kāvān-ı 'ışka āteş-i dilden ḥaber vir kim
Bu kūha tîşekār itmez bu kārı kūhken bilmez

Göñül kim rişte-ber-pā murğ-ı dest-āmūz-ı ḥayretdür
Ser-i zülfinden ayrılmaz temāşā-yı çemen bilmez

Baḳup ol ḥāle şorma Nā'ilî'den nāfenüñ ḥālin
Bu derd-i ḥayret-efzāyı ciger-ḥūn olmayan bilmez

Şabri

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Cānāna figān-ı dil-i meyyāl gerekmez

Ol şive şatan dilbere dellāl gerekmez

Tahşil-i sirişk eyle ki kālā-yı fenānuñ

Sevdā kerine derd gerek māl gerekmez

Nār-ı dil-i ser-keştenī-i 'arz itmeñ o māha

Zer lāzım aña şu'le-i cevval gerekmez

Bülbüllere her gāh gerek nāleler itmek

Maḥremleri sulṭān-ı gülüñ lāl gerekmez

Alınmaz imiş menzil anuñla yemm-i ğamda

Āzādelere keştī-i āmāl gerekmez

Cāh ehlini sermest-i ğurūr eyleyen oldur

Şabri bize peymāne iqbāl gerekmez

[53b]

Şabri

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Dem-beste-i keyfiyyet-i peymāne-i 'ışkuz

Cūş itmeziz iller gibi mestāne-i 'ışkuz

Geldükçe dile şevk ide sīnemiz-i çāk

Biz perde-küşāyende-i kāşāne-i 'ışkuz

Bend eyleme zülfüñle dili uşlana dirseñ

Zincīr ḥaṭādur bize dīvāne-i 'ışkuz

Zāhid ne ‘aceb şuret-i maḳşud-ı görürseñ
Biz kûşe-i nişînān şanem-ḥāne-i ‘ışkuz

Zāhid n’ola yanup yakılırsaḳ gice gündüz
Biz bülbül-i baḡ-ı ḡam-ı vîrāne-i ‘ışkuz

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Kerem bu teşne dile la‘l-ı yārdan gelmez
Zülāl-ı merḥamet ol çeşme-sārdan gelmez

Şabādan itme dilāḥāk-i pāyını ümîd
Bu deñlü luṭf u kerem rûzgārdan gelmez

‘Azāb-ı āteş-i dūzaḡ ola şafāsıbaña
Şu mey ki destüme ol gül-‘izārdan gelmez

Ruḡundan ayrılamaz dil bahār-ı vaşfinda
Mişāl-i kebg-i derî lāle-zārdan gelmez

Peyām-ı vaşlı degil şimdi baña ey Şabrî
Selām-ı sāde daḡı ol nigārdan gelmez

[54a]

Mantıķî

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

O şūḡuñ ‘āşık-ı dil-mübtelāsı artar eksilmez
Dil-i derd-aşnānuñ müdde‘āsı artar eksilmez

İdüp pür-ḡarḡar-ı ḡam dili zār olma dir ammā
Hezār-ı gülşen-i ‘ışkuñ nevāsı artar eksilmez

Ne deñlü küşte-i ğam olsa dil yine pür âteşdür
Güsister işte-i şib‘üñ ziyāsı artar eksilmez

N’ola eşküm hayāl-i ‘arızuñla bî-ķarār olsa
O girdāb-ı belānuñ mācerāsı artar eksilmez

Ne ğam manzūr-ı ħussād olmasa ey Mantıķī şî‘rüm
Ĥasedle nazmumuñ ħüsn ü edāsı artar eksilmez

Ve lehu

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Göñül her ħüsn-i Leylî-sîrete raġbet-nümün olmaz
Felâṭun-ı ħired ser-geşte-i rāh-ı cünün olmaz

Şunulsa pey-be-pey rindān-ı bezm-i ‘ışķa sāġarlar
Yine minnet-keş-i peymāne-i gerdündün olmaz

Felekde bir meh-i lāle-‘izārın âteş-i mihri
Şabā-paş-ı sevād-ı ā‘zam-ı mülk-i derün olmaz

Ĥuşul-i vuşlat-ı imkân-pezîr-i yār için sînem
Muḥaşşal çāk çāk-ı ħançer-i hicr-azmün olmaz

Olanlar Mantıķî-veş merd-i meydān-ı dil-āġāhî
‘Acüz-ı bed-nihād-ı dehr-i mekkāre zebün olmaz

[54b]

Riyāzî

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Ĥüsle bir saña beñzer büt-i fettān olmaz
Baķ saña yîneye ‘aksüñde nümāyān olmaz

Kul ider ʿiřvelerüñ Yūsuf-ı hüsñ olsa dañı
Nev-cüvānum saña kim bende-i fermān olmaz

Şaklarum canda ğam-ı ʿiřkuñı ammā nideyin
Şemʿ-i fānusda mey şīşede pinhān olmaz

ʿĀşıkuñ göñlün alan hāleti taʿbiri demem
Hüsñ-i şüret bulunur hüsne göre ān olmaz

Tutduğum sāğar-ı pür-bāde şikest ola meger
Üstüme hiç benüm kimse gül-efşān olmaz

Ey Riyāzī kişi şāʿir mi olur mañlaşla
Mühre mālīk olan elbette Süleymān olmaz

Vāşık

[Fāʿilātün/ Feʿilatün/ Feʿilātün/ Faʿlün]
Ĝam-ı hicrūñle ol ğasta ki muʿtād olmaz
Vāşıl bāğ-ı naʿīm olsa nefer şād olmaz

Ėaddüñe bende geçer serv-i şıfat āzādān
Hāşılı bende-i ʿiřkuñ olān āzād olmaz

İltifāt nıgehindür veli vīrān-ter iden
Veʿl-ĝarāb olmaz o virāne ki ābād olmaz

Var mıdur ʿarşa-i ʿālemde çü ĝaşr-ı Cemşīd
Şarşar ĝahrile bir ĝaşr ki ber-bād olmaz

Eyle taʿmīr ĝalup ister līk zıkr-i Cemīl
Ėalka raĝm eylemeyen raĝmetle yād olmaz

Đarb-ı mukdafla bulunmaz terakkī hiç neyl
Rızk-ı maḡsūm belī sa‘yla müzdād olmaz

Vāsıḡā eyleme beyhūde felekden ṡekvā
Kimseye maḡkeme-i vādī bī-dād olmaz

[55a]

li-Muharrīrihi’l-Fakir

[Fā‘ilātün/ Fe‘ilatün/ Fe‘ilātün/ Fa‘lün]

Sitem-i dehrile dil-i ḡurrem ā‘yād olmaz

Nev-bahār irse daḡı mürġ-ı ḡafes ṡād olmaz

Virmez āmīr neṡrez-i āhına ta‘yiz mizāc

Feyz-i dāniṡ dil-i bed-aṡla ṡu fedā olmaz

Murġ-ı dil dāmene tevcīh nigāh itmez anuñ

Dāne kim merdümün dīde-i ṡayyād olmaz

Mekteb-i ‘ıṡḡda itmez dil ālüfte-karār

Ṣıfl-bār niḡe ṡaleb hem-dem üstād olmaz

İ‘tirāz itse n’ola naṡm-ı naṡīfe ḡabbār¹⁹

Feyz-i Vāsıḡ’la dil āzürde-i azdād olmaz

ṡabri

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Çıkdı bir āfetle seyrāna yine cānānumuz

Necm-i fitne ile ḡarār itdi mehtābānumuz

Virmiṡ olsa ḡūn-bahā-yı ḡüṡte-i ṡemṡīr-i ‘ıṡḡ

Bī-tevaḡḡuf dökmege ḡaṡd eylemezdi ḡanumuz

¹⁹ Kelime “ḡ” ile yazılmıştır. Sözlükte “ḡ” ile yazılmaktadır.

Biz resen-bāzān-ı ʿışkuz düşmeyüz hāk-i ğama
Elde cām-ı bādedür zīrā bizüm mīzanumuz

Dil açılmaz şāh-ı ʿışkaña uraldan dāğ-ı ğam
Bestedür kufl-ı müdevverle bizüm dükkānumuz

Ḳanı ol günler ki Şabrī ʿaks-i rūy-ı yāri
Ḥandeler eylerdi mihr-i sāğar-ı raḥşānumuz

[55b]

Ḥarfü's-sīm

Manṭikī

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

Dil ki sākīden mey-i gül-nāb eyler iltimās
Cevherīden şanki laʿl-i nāb eyler iltimās

Ey mey-i gül-fām şevḳ-i dilde cūşān ol bu dem
Ḥār ü ḥāşāk-ı ğamum seyl-āb eyler iltimās

Dil ki her dem cām-ı laʿl-i yāri eyler cüst ü cū
Teşne-i vādī-i ğamdur āb eyler iltimās

Būs-ı ruḥsārın ricā eyler dil ol ğonçe-femūñ
Bāğ-bāndanşan gül-i sīr-āb eyler iltimās

Manṭikī lüʾlūʾ-yi mazmūn-ı meʿānī-i belīğ
Güfte-i pākümden āb u tāb eyler iltimas

Fuzūlī

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

Ey göñül ol ḥançer-i müjgāna eylersen heves
Ḳaşd-i cān itdūñ beḳā-yı ʿömrden ümmīd kes

Çekme ğurbet ‘azmine ey sārībān maḥmil şaķın
Kim bu yolda bīm-i ğurbetdendür efġān-ı ceres

Cān-i zārumdan seni feryādum āġāh eyledi
Şükrlī’llāh oldu feryādum saña feryād-res

Birbirine şancıldı tenümde oķlaruñ
Murġ-ı rūḥum ķaydına oldu müretteb bir ķafes

Ṭa‘ne-i ehl-i melāmetden ne nokşān ‘āşıkā
Berķ-i lām‘i ref‘in eyler mi ḥücūm-i ḥār ü ḥas

Ey Fuzūlī ger sikke-i cem‘iyyet-i dildür murād
Baġla bir dil-dāra göñlün ġayrumdan yüzi kes

[56a]

Şabrī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Meyl-i vaşl itmez idi hem-dem hicrāndı Ƙays
Bir nīm gibi esīr ġam-ı ḥırmandı Ƙays

Uçsa saḥrada anuñ üstüne anuñ murġān
Kışte-i tīġ-i ġam firkat-i cānān idi Ƙays

Öldürüp ġamla o secāreti şulamışlar idi
Yekte-i ‘uķtede līk-i cānla ķurbān idi Ƙays

Her birinüñ gözüne gelmiş idi bāde-i ‘ışķ
Aña Ferhād aña giryān aña nālān idi Ƙays

‘Aķlı Leylā’da başı niçe-i mercānda idi
Şabrī-zār gibi bi söz-i samān idi Ƙays

[56b], [57a] boş sayfalardır.

[57b]

Harfû'ş-şın

Fuzûlî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Büt-i nev-resim namāza şeb ü rüz rāğıb olmış

Bu ne dīndür Allah Allah büte secde vācib olmış

Eser-i kabûl-i t̄ā'ataña virmiş ābla hālet

Ki kulüb-i ehl-i hāle harekâtı cāzib olmış

Ferahum görüp cefāsın hasenāta dāhil eyler

Ne melek kim ol perīnūñ 'ameline kātib olmış

Ne 'aceb ger olsa ğamdan dünüm [ü] günüm ber-ā-ber

Nazarumdan ol yüzü gül niçe gün ki ğā'ib [olmuş]

Ġam-ı hicrdür kim artar eserile 'ışk hāli

Ġalaṭ eylemiş Fuzūlî ki vişāle t̄alib olmış

Fuzūlî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Dil ki ser-menzili ol zūlf-i perīşān olmış

Bu ki cürmü gehanuñ emrine fermān olmış

Şāhsın mülk-i melāḥatda saña kullar çok

Biri oldur ki varup hazret-i sultān olmış

Zulm idüp 'aşıkuñı ḥaşr günü yakmayalar

Ki bu dünyāda esīr-i ğam-ı hicrān olmış

Bāğ-bān-ı çemen-i dehre hayāl-i dehenüñ
Sebeb-i terbiyet-i gonçe-i handān olmış

Ey Fuzulî benüm ahvālûme bir vâkıf yok
Böyle kim ‘âlem anuñ şan‘ata hayrân olmış

[58a]

Riyāzî

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

‘Aşıkuñ gönlünde ol kim ‘ışk-ı cānān gizlemiş
Kaṭre-i nāçizde deryā-yı ‘ummān gizlemiş

Çeşm-i hun-rîzûñ şān ol cellāddur kim gamzeden
Zîr-i damānında bir şemşîr-i bürrân gizlemiş

Dil derūnında hayāl-i ‘arîzuñ hıfz eylemiş
Tıfl-i ṭalibdür ki kıynunda gülîstān gizlemiş

Sırr-ı la‘l-i dilberi itmiş süveydāda nihān
Zulmet-ābād içre ol kim āb-ı hayvān gizlemiş

Ey Riyāzî tîr-ı ṭab‘uñdan ṭılsım itmiş aña
Genc-isīneñ içre ol kim genc-i ‘irfān gizlemiş

Kātib Divān Muḥāmmmed Pāşā

میشددامنشبادموجالبقبا از

پراهنششدکلرنکمجمامه شعل

خاکسترشودعشاقرخشازتابکپوه

روشنششدسراناراًانستمظهر

زار شد وادش جلپک خلاقش
از پیراهنش جوشند هر طرف در قدسان

لمسوز شد عابر قمازمستناش نظره
خرمنش قند بر آتش کاپنی چاربروای

بیضا هو دیدید کاغد مندردستغزل زین
ایمنش چون خلع زینا باشد امخامه

[58b]

Hāfız ‘Abtiyābī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Nihāl-i kāmētüñ boy çekmiş el-ḥaḫḫ nārinlenmiş
Ruḥuñ gül-berg-i āl olmuş ‘izāruñ yāsemenlenmiş

Hevālarā humuñ dūd-ı siyāhuñdan buludlanmış
Zemīn bārān-ı eşkümden şafā bulmuş çemenlenmiş

Dil-i miskīne raḥm itmek münāsibdür benüm şāhum
Esīr olmuş kemend-i zülfüñe boynu resenlenmiş

Ḥazān faşlı olub dembeste gülşenden kenār itmiş
Gül eyyāmin geçirmiş bülbülüñ birisi deginlenmiş

Çeküp ḥasret göñül Ya‘kūb’u ḥālī olmaz efgāndan
Ġam-ı Yūsuf’la ḥānen ḥāfzā-yı beytü’l-ḥarāblanmış

Lem‘i Çelebi Selleme

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Ḥaṭṭ-ı nev-ḥīzi gülzār-ı cemālinde cemenlenmiş
‘İzār -ı nāzkinde cāy-ı buse yāsemenlenmiş

Felâṭūn olsa âdem söyleşilmez ol perî-veşle
Debistân-ı fitende tıfl-ı çeşm şûhı fenlenmiş

O Yūsuf çehreden Yâ‘kub-veş dūr olalı çeşmüm
Derūnum tîregî-i hicrile beytû’l-ḥazenlenmiş

Çeker levḥ-i dile bir şûret şîrîni her laḥza
Göñül bu Bî-sitūn-ı ḡamda gūyâ kūh-kenlenmiş

Ḥadeng-endāzî-i tîr-i müjeñle tâzelendürsün
Fitîl-i dāḡına sūr-ı ḡam-ı ‘ışkum kühenlenmiş

‘Aceb mi ser-furū eylerse serv-i ser-firāz-ı bāḡ
Nihāl-i ḡaddi ol ṭubā ḥırāmın nārvelenmiş

Ḥayāl-i ‘āşık-ı Mecnūn-revişden vaḥşet itmekde
O şūḥuñ çeşm-i Leylā-reşki āḥū-yı Ḥotenlenmiş

Dil sevdā-peresti çekme gezencîre ey Lem‘i
Müselsel ḡalka ḡal ḡakākül -i ‘anber şikenlenmiş

Nazîf Efendi Selleme

[Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün/ Mefā‘îlün]

Şebî ḡūn itmege ol ḡamze-i Tātār fenlenmiş
Ki ḡışn-ı dil tek ü tâz ḡadegüñden bedenlenmiş

İder gülgünesin renk-i şafaḡ-ı şāmü seḡer zāḡir
Dil mürdānı meyl itdürmege dünyā ḡüzünlenmiş

Çemende serv-i bālā bir nihāl-i nāz yürürken
ḡadd-i mevzūn-ḡırāmuñ yād olunca narvenlenmiş

Niçe mermer tırāş kuhsār-ı ‘ışk-ı ‘ālemde
Leb-i šīrīnūñ egmiş ṭāḡa²⁰ huşmuş kūheknelenmiş

Niçe pervāne-veş yānup yaqılmaz ‘āşık-ı mehcūr
Ki bezm-i tīhe baḥtan şem‘-i ruḥsār güle şenlenmiş

N’ola nādān-ı tefezzül eyleye danişur dehre
Naḥud-āb zamān kim ḡahveye ḡışrīnelenmiş

Bu fānūs-u ḡayāl lafz-ı mu‘izz-i şem‘ rūşendür
Nazīfūñ šāhid-i ra‘nā-yı ṭab‘ı peyhenlenmiş

[59a]

Nazīre-i ‘Azīz Efendi li-Kātibi’l-ḡaḡīr Ḳāsım

آنکه بیستانوار شرقا لفرق چون پیر آهنش
محزن الاسرار جمعا لجمع و حدة شد تنش

قد سیان شد بلبل هر دم بار گلشنش
علویان پیر و انه گان شمعیز مروتش

آنملک خدا ممحبوبیکه کانحسنبق
اطلسعر [...] قدر کشته دآمانش

تا بدلتبور شجلیء چنین خوبیکه هست
تنمجسم نور و قد چون خلطور این [...]

حرمان عاشق خاک در گداز شد
شاد باد آندلکه بوسه دپایسدرها فکان [...]

²⁰ Ṭaḡa

هرکه مظهر شد بنور عشق چون آینه شد

آندلر و شنبسرتکنتکترأفخرن [...]

آسیا ییچرخ را با اینکژ آنه بابین

کز هوای عشقویچ کرد و از پیرامنش

قاسماز فیض عزیز کستاینه محصول شوق

یار بایمندا راز بر قحوادثخرمن [...]

[59b], [60a], [60b] boş sayfalardır.

[61a]

Nā'īlī

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Göñül ki kāfir-i deyr-i elest olup qalmış

Bağup cemālūne şüret-perest olup qalmış

Dil-i t̤āpīde girih-bend-i ebruvānuñ olup

Miṣāl-i māhī-i üftāde-şest olup qalmış

Revāc-gāh-ı temnāde tuḥfe-i dil ü cān

Metā^c-ı kesme-ḥar-ı rüy-ı dest olup qalmış

Vedā^c-ı ḥāk-niṣṣīnān-ı ıṣṣ idüp Maṣṣūr

Firāz-ı dārda bālā-niṣṣest olup qalmış

Ne Nā'īlī'ne mecāl-i vaṭan ne t̤āb-ı sefer

Nifāk-ı baḥt ile ḥaṭır-şikest olup qalmış

Nazîre-i Neşâtî

[Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün]

Göñül ki cām-ı muḥabbetle mest olup kalmış

Tamām cūr'a gibi ḥāke pest olup kalmış

Çıkar mı fikret-i ḥālūñ derūn-ı 'aşıqdan

Miṣāl-i Hindū-yı āteş-nişest olup kalmış

Ne hiç-kāre olur şahş-ı ṭālī'üm gūyā

Esîr-i ḥîre gibi pā vü dest olup kalmış

Figān ki tündî-i bād-ı sitemle zevrak-ı dil

Miyān-ı lücce-i ğamda şikest olup kalmış

Düşüp Neşâtî ḥarābāta şevk-i la'lūñle

Hevā-yı 'ışk be-ser mey-perest olup kalmış

[61b]

Nā'ilî

[Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün]

Bu süllem-pāye-i iḳbāle kim Şeddād ayak başmış

Felek kaşr-ı vücūdun itmege ber-bād ayak başmış

Birinūñ ser-nüvişti lāne olmuş birinūñ tîşe

Düşüp şahrāya Mecnūn kūha kim Ferhād ayak başmış

Şıķılmış nāz-ı baḥta dest-burd-ı çarḥ-ı ğaddāra

Recā-yı nāmurā dīde dil-i nāşād ayak başmış

Yapışmış dāmen-i tevfiķa dil dest-i irādetle

Felekden itmemiş bir kerre istimdād ayak başmış

‘Ālayıķdan beri āzādedür ğamdan o server kim
‘Arūs-ı kām-ı dehre olmamış dāmād ayak başmış

Felek tāsından itmiş ka‘beteyn-i mihr ü mäh-āsā
Bu şeş-dergāh-ı istidrāca çok nerrād ayak başmış

Dil-i ferzāne bir uğramamış semt ihtiyār itmiş
İşitmiş Nā’ilī’den mülk-i nazm ayād ayak başmış

Vecdī

[Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün/ Mefā’ilün]

O kūh-ı derd kim añā dil-i nā-şād ayak başmış
Ne zahm-ı tīşe görmışdür ne ħod Ferhād ayak başmış

Degildür dāğ-ı nev sīnemde nakş-ı pāy-ı ħūnīdür
Gelüp qatl-i dile ol ğamze-i cellād ayak başmış

Derūn-ı dilde gördüm neşve-i cām-ı neşāt ey ğam
Yetiş kim mülk-i ħāşü’l-ħāş-ı ‘ışķa yād ayak başmış

Degil kākül ider қаşd-ı şikār-ı āhuvān-ı dil
Ĥarīm-i Ka‘be-i ħüsne iki şayyād ayak başmış

Temāşā-yı ħırām-ı қadd-i yāra intizār eyle
Çemende ħaşr olunca ħurmağa şimşād ayak başmış

Göñül olmuş hevādār-ı ħırām-ı serv-қadd-i yār
Beni ħāk itmege hep bende vü āzād ayak başmış

Saña maḥşūşdur ey Vecdī tekāpū-yı zemīn-i nev
Bu vādīyi ne bulmış var ne bir üstād ayak başmış

[62a], [62b], [63a], [63b] boş sayfalardır.

[64a]

Nā'īlī

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Göñül āvāregān-ı ıışka hergiz mesken olmazmış
Yemm-i miħnetde sāhil kūh-ı ğamda dāmen olmazmıř

Mesīhā terk imiş cism-i nizārı řarṭ-ı seyyāhī
Tecerrüd pīř-kānde kayd-ı bār-ı sūzen olmazmıř

şeb-i řarīk-i ğamda rind-i mey-ħāra kelīm-āsā
Füruğ-ı cām-ı řahbā gibi şem'-i eymen olmazmış

Degildür dillerüñ āhı siyeh zülfünde tāb-endāz
Meger řām-ı ğarībānda řerāğ-ı rüşen olmazmış

Olurmış āb-ı germ-i dīdeden ey Nā'īlī pür-tāb
Maħabbet řehrinüñ germ-ābesinde külħen olmazmış

Nazīre-i Nesīb

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

ħabāl-pāre hicrān sebe dil hüzn olmazmış
Tālīķ-i ıışķ bāzīde hırās u şemine olmazmış

Dil-i naħnun o gül ħadduñ fiğānum nerm ider deyr-i dem
Gele ammā hezāruñ nālesin āħun-ı zen olmazmış

Çerāğın mihr ü mehden baķsa bir bulmaz yine revnāķ
O şem'-i bezm-i ħüsn olmazsa meclis rüşen olmazmış

Dil-i ‘uṣṣāk-geh zülfünde geh ḥaṭṭında ol ṣuḥuñ
Meger āver-gān-ı‘ıṣka kayd-ı mesken olmazmıṣ

Tepindi üç çarḥa ṣabtāh-ı āteṣ efṣānum
Nesībā nağmedür dalmaz bir efgen olmazmıṣ

[64b] boş sayfadır.

[65a]

Kelīm

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

İder ceyṣ-i ḥabeṣ çok fitneler ikād ayak başmıṣ
Meded ser-ḥadd-i ḥüsn-i dil-rübāya yād ayak başmıṣ

Gül-i seyyāle kim seccāde-i deyr-i taḥammüldür
Ne Ḳays’a zīb-i dūṣ olmış ne ḥod Ferhād ayak başmıṣ

Meger yād eyledi ejder kemend-i zülf-i pīçānuñ
İder ağṣān-ı ğamda murğ-i dil feryād ayak başmıṣ

Gözün kim bezm-i dilde sāḳī-i cām-ı tegāfüldür
Zuhūr-ı şūr-ı katl-i ḥalka ol cellād ayak başmıṣ

‘Arz pā-mālī-i tār-ı gönül yārište-i cāndur
Perende-i zülfine ol ḳāmeti şimşād ayak [başmıṣ]

Ol āhū olmasa ejder kemend-i āhrām olmaz
Ṭotalum sa‘y-ı teshīrinde bīñ şayyād ayak başmıṣ

Kelīmā ḥaṭṭve-i evvelde geçdüm semt-i i‘cāzı
Egerçi vādī-i siḥre niçe üstād ayak başmıṣ

Vecdî

[Mefâ'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefâ'îlün/ Fe'îlün]

Göñül esîr-i leb-i nûş-ıand olup kalmış

Meges gibi ki giriftâr-ı kâand olup kalmış

Dökülmüş ayağına hep şikâr olan diller

Kemend-i zülfü tehî bend bend olup kalmış

Tene tenezzül ider mi bu cân ki zülfünde

Nigâh-ı luţfuñla hod-pesend olup kalmış

Ne müste'îd-i hâlâş[u] ne lâ'îk-ı feryâd

Dil-i şikeste esîr-i kemend olup kalmış

Beni fütâde-i câh-ı zekân iden Vecdî

Nigeh ki mâ'il-i kadd-i bülend olup kalmış

[65b]

Harfî's-şâd

Fuzûlî

[Mef'ûlû/ Fâ'îlâtü/ Mefâ'îlû/ Fâ'îlün]

Zihî cevâhir-i ihsân-i 'âma ma'den-i hâş

Dür-i şefâ'atçün baħr-i zatına ğavvâş

Yetüp huzûruña mi'râc-ı vâkt kılmişlar

Kamer huşûl-i me'âşir Süheyl kesb-i havvâş

Felek ol gice bulmuş şafâ ki şûfî tek

Karâr tutmayıp olmuş o bezmde rakķâş

Reh-i mütâba'atüñdür tarîķ-i fevz ü necât

Hevâ-yi merħametinden ümîd-i ħayr ü hâlâş

Tefâħur itme Fuzûlî kim andan özge deĝil

Saňa zamânede naķş-i şaħife-i ihlâş

Şabri

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Cān virüp oldum belā-yı zülf hūbāndan ḥalāş

Kim bahāsın viren olur kāfiristāndan ḥalāş

Şal kemend-i zülfüñi ey Rüstem-i meydān-ı ḥüsn

Pīzen-i dil olsun ol cāh-ı zeneḥ-dāndan ḥalāş

Yā ḥadeng-i ḡamze yā tīḡ-i tegāfūl öldürür

Hāşılı olmaz kişi ol çesm-i fettāndan ḥalāş

Zülf-i bend eyler dili müjgānı cāna zaḥm urur

Olmadı bī-çāre dil bundan emīn andan ḥalāş

Dögme ṭabl sīne ki ḳabīre Şabri felek-i dil

Olamaz girdāb-ı baḥr-ı derd hicrāndan ḥalāş

[66a] boş sayfadır.

[66b]

Ḥarfü'ḍ-ḍād

Şabri

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Dil şafā buldı olup pür-meyhāne-i feyz

Meşt-i ḥāk-i cem-i 'ışḳ eyledi peymāne-i feyz

Pençe-i bāz-ı ḥayāl andan ider miydi zūḥur

Burc-ı ma'nāda göñül olmasa ger lāne-i feyz

Dil o ḳandīl-i ḥarem-gāh-ı süḥandur ki aña

Uçar ervāḥ-ı ma'ānī gibi pervāne-i feyz

Defter-i şî‘rûme dinse n’ola sihr-ı i‘câz
Her varak anda şadef nokta gibi dâne-i feyz

Şabrîyâ şâhid-i mazmûnile her beytümde
Kişver-i ‘âlem-i endîşede kaşâne-i feyz

Ḳubûrîzâde Raḥmî Efendi

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Reşk-i enhâr-ı behîst olsa n’ola dâmen-i havz
Hur-simâlara câyı olmada pîrâmen havz

Rihte-i cür‘a-i şahbâ eserinden yer yer
Nev-be-nev olmada gül gonca-nümâ gülşen havz

Halka-yı mevce seyrânuñ meh-i Nah-şeb görünür
Pertev-i hüsnî nedem kim ola ‘aks-i efgeni havz

Pür habâb olmadadur ‘ârż-ı huy-gerde şaft
Leşkâr eyledi gevherlerini ma‘den-i havz

Rûzgâr itmekle şafvetini renk-i pezîr
Gösterir şûret Çîn âyîne-i rûşen havz

Tîr-i bârânına oldu felegin sîne-i güşâ
Ser-te-ser mevc-i müselsel olmaya cüşen havz

Raḥmîyâ raḥne-i emvâc degildür görinen
Açılır kesb-i hevâ itmek için revzen-i havz

[67a] boş sayfadır.

[67b]

Harfüt-tā

Şabrī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

İtmesin dilber hemān ol turre-i țarānı zabt

İtmesin şekvā dilümde neylerüm ben anı zabt

Ġamzeder-kār olmadı murğ-ı dili ġamzeñ alur

Țiğ n'eyler itmege bir kişver-i virānı zabt

Hūblar bāzīçe gāh ıışķa çekdi çün anı

Hā'ce-i 'aqli deme ztıfl-ı dil nālān-ı zabt

Pīr-i 'aşķam sürmeden qaldum kemiyyet-i 'ālemi

İdemem şimdi ben ol rahş-ı şerār-efşānı [zabt]

Eylesin Qays dili pīr-i müğāna Şabrīyā

İtmekde tedbīr-i himmetle o ser-gedān-ı zabt

Rahmī Efendi Kubūrīzāde

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Yüz bulup devr-i qamer şūrını nümāyān itdi hať

İntizāmın dost hūsnüñ perīşāne itdi hať

Gardāşu bile oldı tīre ser-ħadd-i cemāl

Çıktı ol dem kim kemīnden'azm-i meydāna itdi hať

'Arz-ı hāl itmek maħallī geťti olmaz der-kenār

'Azl-i hūsn için beyāz üstüne fermān itdi hať

H'ab-ı baťtı müddetin medd itmege 'āşıķlaruñ

Rūz-ı mihre efrūz-ı āmālin şeytān itdi hať

Hâtır-ı nâziktir hüsn olsa muğber-i vechi var
Yaqtı ‘arz-ı nâzı tâhâkile yeksân itdi haṭ

Zîr-i zülfünden teveccühle leb-i cān-baḥşına
Hızr-veş zulmetde nûş-ı āb-ı hayvān itdi haṭ

Diḳḳat-i esrārına varmaz hayāl-i müşgüñe
Bir mu‘ammādur ki çok hüş-yārı hayrān itdi haṭ

Haṭem-i la‘le müseḥḥardur siyāh-ı mūr-veş
Her ṭarafrū-māl-ı dīvān-ı Süleymān itdi haṭ

Ḳıṭ‘a-i ḥüner uçar ebru ḥ‘anuñ Raḥmīyā
Bir ruba‘îdür ki zîb-i şafḥa-i ān itdi haṭ

[68a] boş sayfadır.

[68b]

Ḥarfü’l-ğayn

Nā’ilī

[Mefā‘îlün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘îlün/ Fe‘ilün]

Ġurūr-ı hüsn ideli yāri nāzdan fāriğ

Sükün-ı ıṣṣkile oldum niyāzdan fāriğ

Enīs-i ḥâṭır-ı Maḥmūd olaydı şuğl-ğamuñ

İder dinīm kirişmen ayāzdan fāriğ

Değil mi baña farz üft [ü] ḥîz-i kūy-ı bütān

Olur mı hîç Müselmān namāzdan fāriğ

Ḥalāş-ı dil nıgehüñden muḥāldür ki degil
Kebüter-i ḥarem ol şāh-bāzdan fāriğ

Urur vücūdunu şemşīr-i şem‘a pervāne
Bu ıztırābda ol ihtirāzdan fāriğ

Ġulām-ı himmeti yüz ḥāşılı o ṭab‘uñ kim
Ola mülāḥaza-i imtiyāzdan fāriğ

Recā-yı feyz-i terakḳide Nā‘ilī degilüz
O ṭab‘-ı pāk-i ma‘ānī-tırāzdan fāriğ

[69a], [69b], [70a] boş sayfalardır.

[70b]

Ḥarfü’l-‘ayn

Ve lehu

[Mef‘ülü/ Fā‘ilātü/ Mefā‘ilü/ Fā‘ilün]

İtmek olur mı ‘ışk-ı ruḥ-ı dilberi vedā‘

Bülbül ider mi mihr-i gül-i aḥmeri vedā‘

Mehcūr-ı nūr-ı rüyuñ olup ḥane-tār-ı dil

Şām-ı firāḳum itdi meh-i enverīvedā‘

Nev-cilvesin görelden o ṭavūs-ı ‘ışvenüñ

Ṭarz-ı ḥırāmı eyledi kebk-i derī vedā‘

Tāb-ı melīle nağmeler it bezm-i bāğda

Faşl-ı baḥār itme meded sāğarı vedā‘

Hayfâ ki Mantıķî sitem-i rûz-gârile
Naḥl-i ümîdüm eyledi berg ü beri vedâ‘

Fuzûlî

[Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün]

Dil uzatır baḥşile ol ‘arız-ı cānāne şem‘
Od çıkar ağızından itmez mi ḥazer kim yane [şem‘]

N’ola gayret âteşi cānum yaḳarsa mûm tek
Bu ne sözdür kim dimişler ‘arız-ı cānāne şem‘

‘Arız-ı cānānla baḥş-ı kemâl-i ḥüsnider
Dil ucındandır ki her sâ‘at düşer nokşāna [şem‘]

Geh ayağı bağlı geh boynu nedendür bilmezem
Bir perî ışkından olmışdur meger divāne şem‘

Ey Fuzûlî ışkıdan yaḳduñ tenüñ rûz-ı vişâl
N’etdüñ ey ġāfil gerekmez mi şeb-i hicrāne şem‘

[71a] boş sayfadır.

[71b]

Ḥarfü’l-fā

Fuzûlî

[Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilâtün/ Fâ‘ilün]

Mihnet-i ışık ey dil āsāndur diyü çok urma lāf
‘ışık bir yükdür ki ḥam olmuş anuñ altında Ḳāf

Olma hâli dürd-keşler şöhetinden ey gönül
Koyma şubh [u] şâm arasında tarîk-i ihtilâf

Şubh-dem zülfün tağittâşâm‘arz-ı ‘arız it
Ger dilerseñ idesin âyîne-i idrākı şâf

Reşk-i ruhsāruñ dil-i hūrşīde şalmış ıztırāb
Ġayret-i kaddün mizāc-ı serve vermiş inhirāf

Ey Fuzūlī zāhidān da‘vā-yı ‘aql eyler ne sūd
Nefy-i zevk-ı ‘ışkdur cehline ‘ayn-ı i‘tirāf

[72a]

Nā‘ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

‘Ālem āşüfte bahār-ı haṭ-ı dil-dār laṭīf
Sünbül-i ṭurra muṭarrā gül-i ruhsār laṭīf

Muḳassıl dār-ı şifāhāşiyet-i çeşmünde
Dem-i ‘isī-veş olur nāle-i bīmār laṭīf

Çāşnī-sencī-i zaḥm-ı leb-i şemşīründür
Gösterir ğamzelerün kendüyi her bār laṭīf

Ṭal‘atun lücce-i nūr-ı nıgehümde görünür
‘Aks-i hūrşīd gibi kimābda her bār laṭīf

Nā‘ilī sīneye çek yāri ki ṭurduḳça olur
Şadef-i sīnede ol gevher-i şeh-vār laṭīf

[72b]

Bākī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fa‘lün]

Müje haylin dizer ol ğamze-i fettān şaf-şaf

Gūyiyā cenge tūrur nīze-ġüzārān şaf-şaf

Seni seyr itmek için rehġüzer-i ġülşende

İki cānibde tūrur serv-i hıramān şaf-şaf

Mescid içre ġöre tā kimlere hemzānūsın

Şekl-i sakķāda gezer dīde-i ġiryān şaf-şaf

Gökde eġġān iderek şanma ġeçer ġayl-i küleng

Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān şaf-şaf

Leşker-i eşk-i firāvānla ceng itmek için

Gönder mevclerin lücce-i ‘ummān şaf-şaf

Vaşf-ı kaddüñle ‘ālem gibi hıram itse kalem

Leşker-i satrı çeker defter ü dīvān şaf-şaf

Ehl-i dil derd ü ġamuñ ni‘metine müstaġrık

Dirilürler keremüñ ġ‘ānına mihmān şaf-şaf

Ķadrüñi seng-i musallāda bilüp ey Bākī

Ŧurup el bağlayalar ķarşuña yārān şaf-şaf

[73a] boş sayfadır.

[73b]

Ḥarfü'l-kāf

Ve lehu

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Benüm baḥtüm mıdur cām-ı ümîdüm tolı ḥün olmak
O daḥı şadme-i kahr-ı felekden ser-nigün olmak

Ḥırām-ı serv-i kaddüñe sebeb ey Yūsuf-ı ḥüsnüm
Kı rüy-ı cüy-ı seyl-āb-ı sirişküm nilgün olmak

Kitāb-ı ḥüsnüñi gözden geçirmekden şehā ba'is
Bir onı 'aşıq-ı dīdār-ı pāküñ zü-fünün olmak

Ḥıredle ger Felātün olsa da āşüfte-i zülfün
Muḥarrerdür yine 'azm-āver-i semt-i cünün olmak

Gelirken dest-i luṭfuñdan müdāvā derd-i ḥasretle
Düşer mi hīç ṭabībüm Mantıķī böyle zebün olmak

Fuzūlī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Olur ruḥsāruña gün la'lüñe gül-berg-i ter 'aşıq
Saña eksik degil gökden biter yerden çıkar 'aşıq

Baña maḥşūd terk-i 'ışk idi veh kim beni ḥüsnüñ
İdüp günden güne efzün-ı derd gün günden beter 'aşıq

Temāşā-yı cemālüñden nazār ehlini men' itme
Ne sūd ol ḥüb yüzden kim aña kılmaz nazār 'aşıq

Çemende pāy-būsundan olupdur sebze-i ter-i ḥurrem
Hemān bir sebzece olmağa 'ālemde beter 'aşıq

Kılursın bir ciger ḥün her yaña bakdıkça ey zālim
Ne bakmaḥdur bu her dem kandan alsın bir ciger 'aşıq

[73a], [73b] boş sayfalardır.

[74a]

Kırarsan ehl-i ʿışkı tütalum kimse elüñ tütmez
Ne işdür bu gerekmez mi saña ey sîm-ber ʿâşık

Ne pervâne doyar bir şuʿleye ne şemʿ bir āha
Fuzûlî şanma kim beñzer saña ʿâlemde her ʿâşık

Nāʾilî

[Feʿilâtün/ Feʿilâtün/ Feʿilâtün/ Feʿilün]

Bağamaz rüyuna dil zülf-i siyâh olmayıcak
Tâb-ı hüsne döyemez perde-i âh olmayıcak

Kişver-i nâz u leṭâfet bulamaz hüsni-ni nizâm
Bir senüñ gibi şeh-i nâz penâh olmayıcak

Beklerüz küyüñu olmazsa şikâyet mümkün
Bendeye daʿvet-i ḫalvet-geh-i şâh olmayıcak

Her tegâfûl-i dile ğamze mühim-sâz olamaz
Lâyık-ı terbiyet-i feyz-i nigâh olmayıcak

Nāʾilî muʿterif olsa n'ola cürm-i ʿışka
Yâr cevri itmez o bî-dilde günâh olmayıcak

[74b]

Nāʾilî

[Mefʿûlü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Ğamzeñle gönül kişveri pür-şûr u şer ancak
Maḫrûşa-i der-bende kazâ vü kader ancak

Devr-i nigeñüñde felek-i ḫâne-ḫarābuñ
Maʿmûresi bir geşte-i âh-ı şehir ancak

Āmed-şud-ı ğamzeñle ħarīm-i dile nisbet
Şeh-rāh-ı belā cadde-i bī-ḥaṭer ancak

Şekvā-yı ser-i zūlfūñ eden āhına ta‘līḳ
Bir ‘uḳde-i dil baḥt-ı perīşān-eşer ancak

Āzār-ı dīl-i Nā‘ilī-i zār ile çeşmüñ
Bī-dād-pesend-i felek-i bed-güher ancak

[75a]

Ḳāsım

بنور حقد لصفایک بر شد ستحقیق

سزاینا مشه نشه نه بر نکینعقیق

زیادنا متونقش فصوص شد دلها

چنانکه در دل بر سنکطور نخلعلیق

فتد چو در دل پر سوز اما خیال رخت

چکر کلا بمقطر ز دید هچو نانیق

اگر چه ظاهراً سویداً حلقه رقاست

ولیز روی حقیقت ... جمع غریق

از انکه نور صفاتش محیط عالم شد

بکند اتخدا پس زده یچ قریق

مرآزمز عاوصفت خوشه چینبس

چهار حقیقتا و بس خطا ستقر دققیق

حیا بعین پیآتس جان نشه لیلان

تنیجهء دل پر آبله مستجا مر حیق

خلاصه سخنان دستاز دما قاسم

توجه دما جز بحق نبود حقیقت

[75b], [76a], [76b], [77a], [77b], [78a] boş sayfalardır.

[78b]

Ḥarfü'l-ḳaf

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün]

Evrākını tağıtdı şabā muşḥaf-ı gülüñ

Ḳaldı oḳınmadı niçe evrādı bülbülün

Beñzer ki faşl-ı deysebe boldı bürüdete

Bir yirde görmez olduḳ ikisin gül ü mülüñ

Bir şemme bulmadı eşer zülf-i yārdan

Girdi nesīm 'urūkına egerçi sünbülüñ

Pīrāne ser üşenme reh-i 'ışḳa düşmedin

Zāhid elüñde yok mı 'asā-yı tevekkülün

Bir boynı baḡlu bende geçer Mantıḳī saña

Düşse 'aceb mi pāyuña mānend-i kākülüñ

Ve lehu

[Mefā'īlün/ Fe'īlātün/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Niyāzlarla o ḡonce-dehānı söyletsek

İder mi maḥrem-i vaşl 'āşıḳānı söyletsek

Leṭāfet-i süḥanı ehl-i ṭab'a söyletsek

Biraz dilber-i şīrīn-zebānı söyletsek

İdüp nevā-keş-i naḥl-i hevā-yı serv-ḳaddan
Hezār-ı zār-şifat murğ-ı cānı söyletsek

Firāz-ı maḥfil-i ḡamda ḳılup dil-i nālān
Çü muṭribān-ı ney-i dil-sitānı söyletsek

Tekellüme getürüp Mantıḳī-i ḥoş-gūyı
Yine o bülbül-i bāḡ-ı beyānı söyletsek

[79a]

‘Ulvī²¹

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Ey firāk-ı leb-i cānān cigerüm ḥūn itdün
Çehre-i zerdümi ḥūn-ābla gül-gūn itdün

Cigerüm ḳanını göz yaşına dökdün ey dil
Vara vara buḥu ḳulzüm anı Ceyḥūn itdün

Cür‘a cür‘a mey içüp zīb-i cemāl artırdun
Zerre zerre gözümün nūrını efzūn itdün

Ey Fuzūlī aḳıdup sīm-i sirişk aḡlayalı
‘Işk ehline fiḡān itmegi ḳānūn itdün

Ve lehu²²

Ṭoḡrulmaz idi kūyuna ol Ka‘be-i cānuñ
Olmasa demürden yüregi ḳıble-nümānuñ

Rez duḡterini dā‘im ayaḡına getirmek
Ḥaḳḳā bu kim aḡırlıḡıdur rıṭl-ı girānuñ

²¹ Gazel Fuzūlī’ye aittir.

²² Gazel Ulvī’ye aittir.

Bülbüllerinüñ rāz-ı dilin açmadı hāra
Vallāhi ‘aceb berg itmiş ey gonçe-dehānuñ

Ṭurmaz yaşarır kıyl düşicek dīdeye dirler
Ağlatsa demıdur beni her laḫzā miyānuñ

Cānsız n’ola bir ḫalbe dönse dil-i ‘Ulvi
Üftādesidür sāye-veş ol serv-i revānuñ

Fuzûlî

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Çeşümü eşkle genc-i dūr-i meknūn itdün
Merdüm-i çeşümü ihsānla ḫānūn itdün

Mey-i gül-gūnu didün ‘aqla ziyāndur zāhid
Bu mıdur ‘aql ki terk-i mey-i gül-gūn itdün

Cānum alduñ mey içün sākī içürüñ bize ḫan
Dādelünden ki beni ālla maḡbūn itdün

Dil ṭutar mār-ı şeh-i zülfüñü vehm eylemeyüp
Bilmezem kim aña ta‘līm ne efsūn itdün

Ey Fuzûlî ne murād olsa müyesser ḫalem
Bunca kim ḫasret-i la‘lūñle ciger ḫūn itdün

[79b]

Fuzûlî

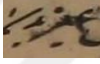
[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]
Can virür rāyiḫa-i türbe-i pākūñ ey tāk
Nevverallahu leke’l arzu sekallahu şerāk

Hürmet itdüñ meye ta'zīmle tütduñ sākī
‘Azzamallahu leke’l-ecrü alel-lāhi cezāk

Ser-i kūyuñda ğarībüz bize bir maħrem yok
Kālemā anesene’l-kalbu ca‘alnāhu fidāk

Şafha-i dilde bulunmaz eşer-i şūret-i ğayr
Hīne mā k̄ale nefe’l-ġayru meni’l-ķalbi hevāk

Reh-i ‘ışķuñda götür ğayrdan ey dil raġbet
Feizā şī‘te refikan elemü’l-aşķı kefāk

H‘āb-ıġafletde göñül oldun maħrūm
Fāze men nale ilā vaslu mā hābe sevāk

Ey Fuzūlī ne bilir ehl-i vera‘ mey zevķın
Enkere’l-hikmetü men lāmeke cem‘ān ve nehāk

Bākī

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Çeşm-i pür-hūnum yoluñda eşk-bār itsem gerek
Ayaġın tozuna gevherler nişār itsem gerek

Gül gibi pīrāhen-i nāmūsı sad-çāk eyleyüp
Ġonça-veş dāġ-ı nihānum āşikār itsem gerek

Kırma yazıyla ‘adūnuñ dişleri vaşfın yazup
Nuşa-i çeşm-i sevādın pür-ġubār itsem gerek

Eyleyüp zühdüñ binā-yıs üst-bünyādın Һarāb
Hāne-i ‘aşkuñ esāsın üstü-vār itsem gerek

Bezm-i keşretten çekildi cām-veş Bākī gönül
Tekye-i ‘uzlette vahdet-i ihtiyār itsem gerek

[80a]

Vecdī

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]

Ey dil ğam-ı ğīsū-yı ruḥ-ı yārda Һalduñ
Kayd-ı şanem [u] ‘uḳde-i zünnārda Һalduñ

Ey cān yoluna çıḳmağa ḳādir mi degilsüñ
Kim ḥasretlesīne-i efkārda Һalduñ

Ey dīde bakup rūyına ḥattında eyleşdüñ
Gül isterisen keş-me-keş-i ḥārda Һalduñ

Ey dīde o gül zīb-i ser-i bu’l-heves oldı
Sen bī-ḥaber efkārile āzārda Һalduñ

Ey ‘aḳl baña rehber idüñ semt-i ḥalāşa
Sen de tutulup zülf-i siyeh-kārda Һalduñ

Ey ḳadd-i dü-tā geçmedüñ ebrū hevesinden
Keş-tīr gibi dest-i kemān-dārda Һalduñ

Ey ḥüsn-i edā ehl-i süḥan hep saña müştāk
Sen Vecdī-i ḥoş-ṭab‘ u ḥoş-āsārda Һalduñ

Neşâtî

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Ağyāre uyup kūyuñu gavğayla geçdük
Rāz-ı dili bīgāneye ifşâyile geçdük

Cûlar gibi gülzārı gezüp yād-ı ruħuñla
Her kūşesini zevk-i temaşâyla geçdük

Ber haţvede biz der-pes idüp vādî-i 'aqlı
Biñ merhāleyi Kays-ı sebük-pâyile geçdük

Geh sâ'id-i sākîye bakup geh mey-i nāba
Tebih-i ğam-ı nūr-ı yed-i beyzâyla geçdük

Yok tîregî-i guşşa Neşâtî dilümüzde
Şām-ı kederi meş'al-i şahbâyla geçdük

[81b]

Nābî

[Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilün]

Yāri açdum açıl ey gönçe-dehānum diyerek
Bezme geldi gele ey şūh-ı cihānum diyerek

Pāyîne bāri bu takrîb ile düşsem yārūñ
Kalmadı āh meded tāb u tüvānum diyerek

Āh bir kerremi yānını alup āğūşa
Sīneye çeksem o sīmîn-teni cānum diyerek

Haţţ ber-āverde olan tāze dem-i vuşlatda
Başka bir zevk virür geçdi zamānum diyerek

Yār söyletdi baña bu ğazeli ey Nābī
Söyle söyle benüm ey tāze-zebānum diyerek

Naẓīre-i Nāḥifī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
‘Arz-ı ḥāl eyledüm ol āfete cānum diyerek
Bağ benüm ḥālūme ey ruḥ-ı revānum diyerek

Ḳaddimi reh-güzer-i yāre varup dāl itdim
Beni pīr eyledüñ ey tāze civānım diyerek

Bāğdan bāğa güzār itmedeyim ḥasretle
Ḳandadur ḳandadur ol serv-i revānum diyerek

Sīnemi nāvek-i müjgānına tutdum yārin
Ben de mecruḥunam ey ḳaşı kemānum diyerek

Eyledüm yāre Naḥīfī niçe biñ ‘arz-ı niyāz
Seni n’eyler göresin āḥ ü fiğānum diyerek

[82a]

Rāmī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]
Helāk itdüñ beni ey düşmen resm-i vefā n’olduñ
Ne cürm it düñyanuñ da bilmezüz ey cefā n’olduñ

Ḳanı hāşşiyette şirüñ ey feryādā teş-nāk
Yā sen ey nāle pey-der-pey tākāt ribā n’olduñ

Nedür bu ıztırāb ey murğ-ı cān nāle mu‘tādum
Bulursun dām-ı ğamdan ‘āḳıbet bir gün n’olduñ

Beni de neşe-i yâb cür‘a bezm-i neşâ eyle
Helâk olduk meded ey sâķī bezm-i şafâ n’olduñ

Çekersin sīneye ol nev-nihān ‘ışķı bī-şehe
Keşīş virme āgūş şitāba Rāmīyā n’olduñ

Nā’ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Şayd ider biñ dili bir dāmla zülf-i siyehüñ
Düşürür bir dili biñ dāma şikenc-i külehüñ

Şad ḥased merdümek-i çeşmüme kim maḥremıdur
Kaşr-ı dīdemde ḥayālūñ gibi bir pādişehüñ

Dīde-i baḥt-ı ‘adūyu uyarır nālelerüm
Dōstum ḥātıra geldükçe senüñ ḥ‘āb-gehüñ

Siḥr ile memleket-i fitneyi teşḥīr itmiş
O ğazālāne nigāhile o zülf-i siyehüñ

Çīn-i ebrū-yı ‘itābuñ ki nevāzişler ider
Ḥünbehā-yı dilidür Nā’ilī-i bī-günehüñ

[82b]

Naḥifī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Cevri buldukça terakķi o şeh-i bī-dāduñ
Oldı efzūn elem-i ‘ışķı dil-i nā-şāduñ

Zaḥm-ı dāğ-ı serimi cümle görenler didiler
Gelmemişdür bu belālar başına Ferhād’uñ

Hele ben gülşen-i kūyundan o şuḥuñ duram
Senüñ ey bülbül-i şūride nedür feryāduñ

Bu cefā bana mıdur yoḥsa benüm sulṭānum
Her esīr-i ğam-ı ʿışka bu mıdur muʿtāduñ

Sende ey şūḥ-ı perī-i pehre bu eṭvār nedür
Kul ider ādemi her şīve-i māder-zāduñ

Tıfl iken ey sebak-āmūz-ı leṭāfet cümle
Nüşḥa-i ʿışve mi öğretti saña üstāduñ

Ey Naḥīfī baña tārūz-ı ezelde didi Qays
ʿİşka benden daḥı aʿlāsınuñ istiʿdāduñ

Nāʿilī

[Mefāʿilün/ Feʿilātün/ Mefāʿilün/ Feʿilün]

Raḳībe itdi eṣerin fiʿālī āhumuzuñ
Teġāfülüñ gör o şūḥ-ı ğalaṭ-nigāhumuzuñ

Tenezzül eylemez oldu ḥırās-ı mülk-i dile
Ġurūr-ı nāzı teraḳḳīde pādişāhumuzuñ

Nigeh-perest [ü] edeb-nāşinās-ı ḥübānuz
Teġāfül eyleseler ecridür günāhumuzuñ

Edā-yı şükrü güzeller muḥāldur der imiş
Firāḳ-ı dem-be-dem [ü]vaşl-ı gāh gāhumuzuñ

Bu iddiʿāda ise Nāʿilī o zālimler
Qalur kıyāmete şekvāsı dād-ḥʿāhumuzuñ

[83a]

Veysî

[Feilâtün/ Feilâtün/ Feilâtün/ Feilün]

Göñline girmek idi ol büt-i şîrîn dehenüñ

Taşlar kesmeden ey dil ğarażı küh-kenüñ

Gonça-veş tügmeñi çözüñe aç gülşende

Çāk kıl şevķile pîrāheni yāsemenüñ

Ķandesin ey gül nev-ĥîz-i gülistān ĥüsn

Yılđa ancak görür olduķ raĥ-ı zibāñı senüñ

Tek beni sen resen-i dār-ı cefādan ĳurtar

Mînneti boynuma ol ĳurre-i ‘anber-şikenüñ

Veysîyā ĳonçalar açıldı ruĥ-ı yār gibi

Ĥayli ra‘nālĳı var ĥāşılı şaĥn-ı çemenüñ

Veysî

[Mefülü/ Fāilātü/ Mefāilü/ Fāilün]

Zülfünde buldı rāyiĥa-i cān-fezā-yı misk

Gitse n’ola dimāĳ-ı şabādan hevā-yı misk

Ķayretle kendin öldüriyor nāfe-i Ĥoten

Ĥāk-i rehüñ olalı senüñ ĥün-bahā-yı misk

Bir ĳurresi kemende esîr oldu dili ki anuñ

Āşüfte-ĥāli sünbül-i ter misk-bār-ı misk

Esdî nesîm-i bû-yı ser-i zülf-i yārile

Dünyāyı ĳutdı rāyiĥa-i dil-güşā-yı misk

Ĥaĳĳ-ı lebüñ şafāsı yeter derûna devā

Veysî-i ĥaste-cāna gerekmez devā-yı misk

[83b]

Şabri

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Reh-yāb-ı genc-i luṭf-ı firavānuñum senüñ

Naḳdına senc-i kīse-i iḥsanuñum senüñ

Gösterdi dest-i berdni bād-ı ḡamuñ baña

Kem-ter-i ḡubār kūşe-i dāmānuñum senüñ

Sen seyr-i cuy-bār-ı niyāzumdasın benüm

Ben pāy-māl-ı sevr-i ḥıramanuñum senüñ

Ābād-ı sāz-ı deyr-i muḡān-ı maḥabbetüm

Gerçi ḥarab-ı nergis-i fettānuñum senüñ

Ḥ'ab-ı ecelden eylemeye beste çeşmümi

Şabri gibi ki valih u ḥayranuñum senüñ

Riyāzī

[Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/Mefā'ilün]

N'ola bāzīçe-i 'ışķuñda olayım la'l-i ḥandanuñ

Bir ucı bende biri sende çıktı rişte-i cānuñ

'Aceb midür dil-i maḥzunuma düşdi pesendīde

Benüm göñlümcedür zirā ki ṭarh-ı beyt-i aḥzanuñ

Anarlar çāk-ı dāmāne meh-i Ken'an ammā kim

Niçün ańlamaya çāk-ı giribānı Züleyhā'nuñ

Dil pervāneye vābeste bir tār-ı ta'alluḡdur

Fetīlinde olan her rişte seyr şem'-i fūrüzānuñ

Riyāzī āşiyāne murğ-ı cān nā-tuvānuñdur
Başında taze konmuş perçemi ol nahl-i bālānuñ

[84a]

Riyāzī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Getürdüñ cāna bû-yı sünbülün ey bād hoş geldüñ
Muķīm-i gūşe-i hicrānı itdüñ bahar hoş geldüñ

Gice pervāne-i sermesti bāl-ı efşāne gelür gördüm
Didüm ey āteş-i efrüz dil nā-şehre hoş geldün

Yine bu nev-giriftār-ı firākı yokladuk ey ğam
Müşibet günlerin itdüñ mübārek bād hoş geldüñ

Senüñ ey senüñ cevri-yār baş üzre yerüñ vardur
Dil-i virānumı itdüñ yine ābād hoş geldüñ

Riyāzī dün buluşduk beytünde ruḥ-ı Ferhād
Didi ey ‘aşık hem-derd-i māder-zād hoş geldün

[84b]

Şabri

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Āh u zār itdüklerüm tahrīr idermiş yek-be-yek
Defter eylermiş benüm cürm ü günāhum ol melek

Bir bütüñ meftūnuyum kim meşķ nāz itse ider
Ġamzesi her şafḥa-i dilden ḥurūf-ı şabr-ı Hak

Şu‘le-i dāğ-ı dili şarrāf-ı‘ışķ itmez ‘ayyār
İtmeyince seng-i cevri-yārdan peyda meḥek

Mihr olur mıydı dehān gönçe-i şebnemde yār
Dānesi nehl-i dilüñ ağzından almasa felek

Şāh-ı ğam mülk-i dile gelmezden evvel hançerin
Şu'le-i meyden ana Şabrī kılıc çekmek gerek

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Germ olmayacak nağmeleri sâz-ı niyāzuñ
Gelmez gözine bādesi peymāne-i nāzuñ

Şād ebter olmaz çemenistān-ı haķikāt
Mestāneleri ağlamasa 'ışk-ı mecāzuñ

Luţf itmez idin ey leb-i yār olmasa baña
Sultān-ı maḥabbetde eger ḥaţṭ-ı cevāzuñ

İtmez dil u cān nāle ile derdini ifşā
Bülbülleri dem-beste olur gülşen-i rāzuñ

Geh cennet ü geh turre-i ḥurāya uzatduñ
Vā'iz bizi şokdı suḥa-i devr-i dırāzuñ

İḥmāli қо ebrūları miḥrābına yāruñ
Kıl secde ki ey şeyḥ geçer vaķt-i namāzuñ

Yāruñ n'ola Şabrī gibi iḥsanın umarsa
Bizde kıluyuz ol şeh-i dildāde-nevāzuñ

[85a]

Şabrî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Ƙasdına meşveret üzre dil-i miḥnet-cūnuñ

Baş başa virdiği budur ol iki ebrūnuñ

Būy-ı cānbaḥşı alınmaz şeb-i vaşl olmayacak

Gülşen-i ḥüsnüne pīrāye olan şebbūnuñ

‘Uḳde-dārān-ı maḥabbet bu dil-i meḥcūra

Bir ser-i mūyını çok gördiler ol gīsūnuñ

Ni çeçeksün dil-i bī-tāb kemāl-ı sitemüñ

Rüstem-i ḡam gibi bir ḥaşm-ı ḳavī bāzūnuñ

Şimdi bağlanmadı dil-i zūlfüne yārüñ Şabrî

Eski dīvānelerindendür o miskin būnuñ

[85b], [86a] boş sayfalardır.

[86b]

Ḥarfü’l-lām

Ve lehu

[Fā‘ilâtün/ Fā‘ilâtün/ Fā‘ilâtün/ Fā‘ilün]

‘Ārizuñ yā lāle yā gül ikiden ḥālī degil

La‘l-i nābuñ ḡonçeyā mül ikiden ḥālī degil

Gird-i rūyuñda nümāyān şanma ḥaṭṭ ey serv-ḳadd

Sāye-i ebrüyā kākül ikiden ḥālī degil

Gülşen-i dilde hayāl-i kākül-i zülf-i nigār
Yā semen yā saçı sünbül ikiden hālī değil

Noқта-i hāl-i siyeh taraf-ı ruḥ-ı dil-dārda
Ḥabbetü's-sevdāya fülful ikiden hālī değil

Murğ-ı tab^c-ı Mantıķī bu lehce-i cān-baḥşla
Şanki tuṭīdür yā bülbül ikiden hālī değil

Fuzūlī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]
Hiç sünbül sünbül-i zülfüñ gibi misgīn değil
Nāfe-i Çīnī saçuñ diler ammā çīn değil

Var gül bergüñde hem el-ḥaḳḳ nezāket birle reng
Līkcān-perver leb-i la'lüñ gibi şīrīn değil

Mihribāndirler seni aḡyār elī kin ben aña
Yād itmem kim saña mihr eylemek āyīn değil

Hūblar miḥrāb-i ebrūsuna kılmazsan sücūd
Dīnūñi dönder gel ey zāhid bu yaḥşi dīn değil

Yā Fuzūlī kāmēt[ü] ruḥsārına virmiş göñül
Mā'il-i serv [ü] hevā-ḡāh-i gül [ü] nesrīn değil

[87a]

Bāķī

[Mef'ülü/ Fā'īlātü/ Mefā'īlü/ Fā'īlün]
Cānlar fedā maḥabbet-i cānāne ser değil
Erbāb-ı 'ışķa terk-i ser itmek hüner değil

Bāğ-ı ümīd içinde dilā mīve-i vişāl
Bir mīve-i ġarībdür olur biter deġil

Pervānedür ki yaqdı perin şem‘-i āhuma
Farq-ı felekde münhasif olmuş kamer degil

Şemşīr-i hecr yaralarıdur elem viren
Zahm-ı hadeng-i kavş-ı kazā ol kadar degil

İki cihāna virmedi bir yār-i sadeyi
Bāķī esīr-i kayd-ı nukūş u şūver degil

Bahāyī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘lün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Hirāsān olmasa gülden dil-i nāşaduñ ey bülbül
Neler eylerdi hāraāh-ı āteş-zāduñ ey bülbül

Dil-i dil-dārı nerm itmiş işittüm nāle-i zāruñ
‘Aceb kim tāşa te’sir eylemiş feryāduñ ey bülbül

Ne teşhīr itdi gülzārı ne urdu āteşe hārı
Yine tūrmaz okursuñ rūz u şeb evrāduñ ey bülbül

Güle olur n’olursa yoḡsa āḡır gerdiş-i gerdūn
Gelür bir dem ki ālur hāruñ elinden dāduñ ey bülbül

Çekil sen daḡı kūy-ı derde gülzār-ı selāmetden
Bahāyī-veş çekildi ‘ışḡla çün aduñ ey bülbül

[87b]

Bahāyī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Bülbül ki oldı nağme-serā-yı ḥarīm-i gül

Meyl eyledi açılmağa tāb'-ı selīm-i gül

Geldi o dem ki çarḥide nāfe-i Tātār

Bū-yı bahār u nefḥa-i 'anber-şemīm-i gül

Bil ḳadr-i bezm-i şāh-ı gülü şekveden şaḳın

Ey 'andelīb-i zār cū oldun nedīm-i gül

Lāyık mıdur ki gūş-ı figānuñla ey hezār

Ola şikeste revnaḳ-ı nāz u na'īm-i gül

Aya meşām-ı cāna Bahāyī ḳaçan gelür

Feyz-ı bahār-ı vaşlla bū-yı nesīm-i gül

Vecdī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Sīnede bir mest-i naz-ı kec-külāh ister göñül

Bā'is-ı āh-ı nedāmet bir günāh ister göñül

Sāye-veş pā-māl [u] Mecnūn gibi meftūn olmağa

Serv-ḳadd bir dilber-i āhū-nigāh ister göñül

Şem'-i bezm-i derd ü mihr-i rüz-ı ḡam bir dilberi

Ārzū eyler ne ḥūrşīd [ü] ne māh ister gönül

Gülşen-i dehrūñ gülüne sünbülüne kim baḳar

Rūy-ı āl u turre-i zülf-i siyāh ister gönül

Olmuş iken nāʿil-i kem-ter nigāh-ı iltifāt
Ruḥṣat-ı būs u kenārı gāh gāh ister gönül

Ol büt-i ʿālī-cenāb [u] ser-keşüñ bilmez miyim
El irişmez vaşlına ammā ki āh ister gönül

Eski rüsvālıklar ey Vecdī gelüp yāda yine
Nām u neng-i ʿişmeti itmek tebāh ister gönül

[88a]

Rāğıb

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Seyr-i ruḥuñla çeşm-i ʿadū rüşenā degil
Huffāş-i tîre-dîde ziyā-âşnā degil

Şâyeste görmedin beni pā-mālın olmağa
Ey şeh-süvār-i mülk-i melāḥat revā degil

Āhumdan itdi mevce-i çîn-i cebin zuhūr
Bādī telāṭum-i yem-i ḥüsne şabā degil

Teng olsun ʿayşumuz n'ola her bir nefes senüñ
Dilden ḥayāl-i fikr-i dehānuñ cüdā degil

Ḳuzz u nebāta laʿlini teşbih Rāğıbā
Ḥāyīde bir süḥandur o şîrîn-edā degil

Nāʿilī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Yāruñ ki fikr-i ḥaṭṭ u ʿizārındasın gönül
Bāğuñ ne sünbül ü ne bahārındasın gönül

Başıñdan aşdı cū-yı sirişk-i cefā yine
Ol servüñ ārzū-yı kenārındasın göñül

Meylūñ o zülf-i ħam-be-ħam[u] müşg-büyadur
Ne sünbül[ü] ne zülf-i nigārındasın göñül

‘Aksin düşürdüñ āba nezāketle ħaddinūñ
Durmaz sirişk-i dīde nişārındasın gönül

Maĥbūb u meyle eglene-gör Nā’ilī gibi
Ġam ‘āleminde ğuşşa diyārındasın göñül

[88b]

Şabrī

[Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātü/ Fā’ilün]

‘Işķ-ı İskender nedīm-i nüktedānıdur göñül
Sīne levĥ-i ħikmet-i Eflātūn-ı şanīdür gönül

Aña künc-i sīnede bulmaz zafer her şah-ı ĥüsn
Cevher-i dağ ile bir tāk-ı keyanīdur göñül

N’ola anı derd u ğam çekse çevürse her zamān
Keştī-i deryā-yı ‘ışķuñ bād-bānıdur göñül

Derdler aña ‘ālametdür şikāf-ı sīnede
Ejder-i ‘ışķ-ı cihān-sūzun mekānıdur göñül

Cilvegerdür dilde ey Şabrī cemāl-i dil-rübā
Dağ-ı ‘ışķa yīnedür āyīnedānıdur gönül

Riyāzī

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Egmez mi oldığımı ẖazān-ı dergīn gül
Gitmez mi dahı bülbüle Çīn-i cebīn gül

Elbette harf-i meclis 'ayş-ı ẖazān olur
Berk murādla pür olāna sitān gül

Bakma külāh-ı gūşe-i ḵbāl-i gōnçeye
Gör n'oldu hāl-i ẖāk mezellet-nişīn gül

Dem geldi erba'īn-i şitāyī ẖamuldan
Çıkamaz mı dahı gōnçe-i ẖalvet-i güzīn gül

Bülbül Riyāzīyā okusun naqş-ı vuşutla
El-Haḵk 'aceb zamānına düşdi zemīn gül

[89a]

[Başlıksız]

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün]

جليلحقهوالاالربالعصمٹ

جملاللهقادراحدفرد

ثكلفغدهاجوناشاباقبلغواربوق

دللالنقلوهشهدللهالعقل

Ey Yūsuf-ı gül-çehre bugün Mısr-ı ğamuñda

كنلالعنبدمدموعقدجاء

Elbetde bu hālūmden o yāruñ haberi var

سببالالقلببالقلبمئلقلب

Hāşā ki murād-ı ayruĝa meyl eyleye senden

للحدبلمهدالمنلكقلبي

[89b]

Şabrî

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Dīde kim andan sirişk cān-ı fezā eksik degil
Çesmine miḥnetdür ābı dāyimā eksik degil

Baḥr-i 'ışk içre n'ola dil-i felegi olsa muḫtarib
Dā'imā emvāc-ı ğambād-ı belā eksik degil

Oldı çeşmüm muḫmel derd ü belā-yı 'ışk-ı yār
Dil-i çerestür nālesi şubḥ u mesā eksik degil

Nāle-i nāy ü figān cengü hāy hūy-ı mest
Dāyimā meyḥānede şayd u şadā eksik degil

Ġam bizi çokdan tamām eylerdi çokdan Şabrīyā
Üstümüzden sāġar-ı miḥnet-i zevā eksik degil

[90a], [90b], [91a], [91b], [92a], [92b] boş sayfalardır.

[93a]

Ḥarfü'l-mīm

Ve lehu

[Mef'ülü / Fā'īlātü/ Mefā'ilü/ Fā'īlün]

Ben neşvedār-ı mihr-i cemāl-i maḥabbetem
Mest-i ḥarāb-ı cām-ı vişāl-i maḥabbetem

Gül-güne-i sirişk-i dem-ālū dile müdām
Zīnet-resān-ı çehre-i āl-ı maḥabbetem

Mā'i'l-ḥayvāna olmaz isem teşne-dil n'ola
Sirāb-ı cān-ı āb-ı zülāl-i maḥabbetem

Müstağni-i cevāhir-i maḫşūd isem ne ğam
Leb-rīz-i genc-i dürr ü delāl-i maḥabbetem

Olsam nizār ü zār şeb-i ğam'aceb midür
Çün Mantıķī-i zār-ı hilāl-i maḥabbetem

Ve lehu

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]
Bāğ-ı hicrem gonçe-i endūh zībümdür benüm
Nāle-i pey-der-pey-i dil 'andelībümdür benüm

'Ālem-i 'ışkı iden āşüb-gāh-ı rüsteḥüz
Cilve-i ḳadd-i nigār-ı dil-firībümdür benüm

Ben o üstād-ı fen-āmūz-ı şekībem kim göñül
Mekteb-i miḥnetde şākird-i edībümdür benüm

Her dem eyler baña şad-vaż'-ı cefā-yı dil ḥırāş
Şāhid var isterise ey dil ḥabibümdür benüm

Zehr-i ḳahrile baña eyler müdāvā Mantıķī
Çerḥ-i bed-girdār bir ṭurfe ṭabībümdür benüm

[93b]

Fuzûlî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Menbe-i merhem-i dāğ içre nihāndur bedenüm
Diri oldukça libāsum budur ölsem kefenüm

Cānı cānān dilemiş virmemek olmaz ey dil
Ne nizā‘ eyleyelim o ne senüñdür ne benüm

Ṭavḳ-i zencîr-i cünün dā‘ire-i devletdür
Dehen ü ḳadd ü ruḥuñ gönçe-i serv-i semenüm

Bülbül-i ğamzede-i bāğ -ı baharın sensin
Ne revādur beni andan çıkara za‘f-i tenüm

İdemem terk Fuzûlî ser-i kūyun yāruñ
Vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanumdur vaṭanum

Fuzûlî

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Hoş ol zamān ki ḥarīm-i vişāle maḥrem idüm
Ne mübtelā-yı belā ne muḳayyed-i ğam idüm

Gezerdüm itlerüñ içre feżā-yı kūyuñda
Yerüm behişt-i berīn idi ben bir ādem idüm

Hemişe secde-gehüm ḥāk-i āstānuñ idi
Bu i‘tibārile ben ser-bülend-i ‘ālem idüm

Gedā-yı kūyuñ idüm böyle zilletüm yogidi
Serīr-i salṭanat-i ḳurbde mu‘azzam idüm

Ziyāde ğam-zedeyüm hecrle hoş ol günler
Ki ben bu ğam-zedelikden ziyāde ħurrem idüm

[94a]

Bākī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fa‘lün]

Eyledi müjde-i gül dilleri şād u ħurrem
Ġonçenüñ gönli açıldı güle düşdi şebnem

‘Ālemüñ n’eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
Baña sen ruĥları gülzārla hoşdur ‘ālem

Dāne-i ĥāline baĥ cennet-i ruĥsārında
Niçe şabr eylesün Allah’ı seversen ādem

Dil-i şūrideye kıl pend ü naşīḥat geh ü gāh
Nefesüñ gelsün eyā şofī-i nāşīḥ dem dem

Āb-dār olsa n’ola mīve-i şī‘r-i Bākī
Urmadı kimse bu bāğ içre daĥı böyle kalem

Bahāyī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Nükhet-i zülfi ki bir şeb ola mihmān-ı nesīm
Yeñiden rūḥ bulur ħalb-i bī-cān-ı nesīm

Uğrasa gülşene bi-naḥfe-i ḥāk-i reh-i yār
Ḥār elinden dile şad-çāk girībān-ı nesīm

Var ise ḥāk-ı reh-i yāre Çīn-sāy olmış
Müşg-rīz oldu yine zülf-i perīşān-ı nesīm

Güzer itdükce senüñ ıurra-i pür-çınüñden
Pür olur nāfe-i Tātār'ile dāmān-ı nesīm

Ey Bahāyī dil-i bülbülde ıomışdur sūzun
Gülşene tāb viren āteş-i pinhān-ı nesīm

[94b]

Vecdī

[Mef'ülü/Mefā'ilü/Mefā'ilü/Fe'ülün]

Dil virdüm anuñ zülfüne ıtıl-i emel aldum
Āzāde iken zevkı değışdüm kesel aldum

Ser-bāzlıgum şāhididür zülfi başumda
Ben ma'reke-i ıışk-ı cevānānda tel aldum

Sākīnüñ elin öpdüm olup mest-i harābāt
Eller ayağın öpdüğü ādemden el aldum

Ey tırini sīnemde görüp reşk iden aħbāb
Çok görmeñ anı baña ki cāna bedel aldum

El tügmelerin çözdi ve ben sinesin öpdüm
Kān açdı 'adū gerçi ki ben mā-ħaşal aldum

Virdüm yoluna nağd-i dil ü cān-ı 'azīzi
Yūsuf gibi bir mişli bulunmaz güzel aldum

Teslīm ider erbāb-ı hüner-i şi'rüme Vecdī
Meydān-ı ma'ānīyi bugün bī-cedel aldum

Nazîre-i Nâ'îlî

[Mef'ûlû/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün]

Naḳd-ı dili dil-dāra virüp mā-ḥaşal aldum

Bāzār-ı maḥabbetde ğam-ı bi-kesel aldum

Bir vechle ta'bir idemem zevḳ-i ḥayālin

Āġūşa bu şeb ḥ'ābda bir ince bel aldum

Ḳurbānı müjeñ oḳlarınıñ sīnede cāndur

Her birini bir tīr-i ḳazāya bedel aldum

Feth oldı kilīd-i der-i gencīne-i baḥtum

Zülf-i siyehūñden yine bir iki tel aldum

Şayd itdi hümā-yı dili ol ṭurralar ammā

Ḥālūñ gibi bir dāne-i dām-ı ḥıyel aldum

Öpdüm ayağın meygedede pīr-i muġānuñ

Şeyḥü'l-ḥarem-i Ka'be-i 'irfāndan el aldum

Vecdī'nüñ imiş Nā'ilīyā nükte-verāndan

Ta'bīri ḥoş-āyende bir ā'lā ğazel aldum

[95a]

Nā'îlî

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Neşve-i ḥüsnüñi Yūsuf'da kemāhī göremem

Rütbe-i mihr-i cihān-tābda māhı göremem

Ḥūbdur cünbiş-i ğamzeñ şaf-ı müjgānuñda

Ol ḳadar çāpük [ü] çālāk sipāhi göremem

Mihriñ eczā-yı rek ü rişe-i cān u dil iken
Hayretümden seni bir vechle gāhī göremem

Nazar itdükçe o müjgānlara bağrum delinür
Karārır gözlerüm ol çeşm-i siyāhı göremem

Nā'ili-veş seni gördükçe perişān olurun
Ham-ı zülfünde dil-i hāl-i tebāhı göremem

Veysī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]
Fikr-i çeşmüñle hayāl-i kıddüñ ey serv-i hırām
Oldı bağ-i dil ü cānumda nihāl-i bādām

Yāsemenle pür olan serv-i dilārāya döner
Pīrāhenle kaçan ol serv-i sehī itse hırām

Cām-ı la'lüñ n'ola ağıyār görürse şimdi
‘Aksine devr ider oldı felek nā-fercām

Biri hūn cigerümdür birisi iki gözüm
Sāķiyyā bāde-yi gül [...] ²³ cām gül-fām

Varise zerre-i kadar ‘akluñ eger başuñda
Kendüñi Veysīyā la-ya‘kıl ‘ışķ eyle müdām

[95b]

Şabri

[Mef'ülü/ Fā'īlātü/ Mefā'īlü/ Fā'īlün]
Hūñ-ı belā dilerdü meger ni‘met istesem
Cām-ı maḥabbet ister idüm ni‘met istesem

²³ Bu kısımda mürekkep dağılmıştır.

Devrān zükām-ı ğamla bī-idmağ ider
Bağ-ı cihānda bū-yı gül ʿiṣret istesem

Virmez ḥāvale-i nigeḥi hiç emān zamān
Cān naḳdını edāya eger mūhlet istesem

Biñ kere āb-ı rūyuñla itdürür vuzū
Bir secde-i nigāha eger ruḥṣat istesem

Şabrī zamane çeşümümi elmās-rīz ider
Ger zaḥm-ı sīneme nemek raḥat istesem

Ve lehu

[Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün/ Mefāʿilün]

O müstağnī dilüm kim ʿiṣḳ-ı bīgāneyle āh itmem
Büt-i nā-āşinā bir āfitāb olsa nigāh itmem

Eger gül-berg-i terden olsa laʿl-i eşheb-i nāzı
Yolunda her şeh-i ḥüsnüñ vücudum ḥak-rah itmem

Baṇa naḳş-ı cefā ağıāre rū-yı dilde gösterse
Yine bir āhla mirāt-ı çeşmi rū-siyāh itmem

Bu gülzār içre ey bülbul çü gonçe ḥatırın ḥoşut
Gül-i şad-ḥare ben ʿarż-ı niyāz-ı şubḥ-gāh itmem

Felekde olsa Şabrī mihr-i meh iki silahdārum
Şeh-i ʿiṣḳum deyü ben yine dehre ʿarż-ı çāh itmem

[96a]

Yumnî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

O müstağni dilüm kim ârzü-yı 'izz ü cāh itmem
Rev-i rûze devlet dünyâ için 'ömrüm tebāh itmem

Ba'na biñ âfitâbı şüret-i ṯālî'de gösterse
Yine mirât-ı çarha çeşm-i ẖ'āhişle nigāh itmem

Hemān gonçenüñ elüñe aldanmaz hezār-āsā
Gül-şad ẖāre ben 'arz niyaz şubẖgāh itmem

Hezārān zaḥm urur saḥāne-i gamzenüñ olmam azurde
Ölürsem kişte-i ṯiğ-i nigāhuñ yine āh itmem

Ben ol azāde ser-ferzāneyüm Yumnî bu gülşende
Gül ẖurşîd olursa zebūr taraf-ı külāh itmem

Şabrî

[Fe'îlātün/ Fe'îlātün/ Fe'îlātün/ Fe'îlün]

Tā ki ğavvāş-ı yem-i ğuşşa-ı cānān oldum
Niçe girdābla ben dest ü girībān oldum

Şeb-i miḥnet-i dil pür-şu'le ile devr iderin
Ordū-yı şāh-ı ğama şu'le-i girdāb oldum

Hañcer-i berķi olur bal-şikāf-ı Cebrîl
Şöyle bir bāde ile mest u ẖurūşan oldum

Zülf-i dil-dārı añup derdüm depreşdürdüm
Yine dīvāne dile silsile-ẖubān oldum

Naķş-ı nazmum ile Şabrî anı baĝda okudup
Naĝme-amûz dil-i bûlbûl-i nâlân oldum

[96b]

Şabrî

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilün]

Cû-yı deryâ gibi yek-meşreb ü yek dil olalum
Gelsün ol rûh-ı revan sîneye pehlû olalum

Şem‘-i pervâne ile girdi bu şeb-i fânûsa
Bizde dil-dârile yek hücre yek sû olalum

Dâĝlarla kolumı gûlbûn-i ter zeyn itmiş
Bizde pîrâyede sâ‘id ü bâzû olalum

Şîşe-i meyle gelüp mey-gedede güftâra
Bir kafesde iki tûtî-i sühân-gû olalum

Âteşîn-âb ciger-i dîdeye gelsün dilden
Çeşme-i çâr-sû-yı ‘ışka terâzu olalum

Şarılup yârile bir pîrehen içre Şabrî
Yek kaba yek kemer yek ten u yek bû olalum

Riyâzî

[Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün]

İçüp şarâb-ı şafâ-yı humârın görmeyelüm
Kûyını hoş görelim zaĝm-ı humârın egmeyelüm

Bu köhne meygedeyi rind-i derd aşamaz
Şarâb-ı şafâ şaf u mey hoşgüvârın egmeleyelüm

Gülñ hân-ı dem-inakdı görüp şafâ sürelüm
Küçenü mey gelecek rüzgârın egmeyelüm

Miyân-ı lücce-i firkatde gark olur sekte
Bu dur gayretimüz kim kenarın egmeyelüm

Riyâziyâ içelüm döke saça şahbâyı
Vücüd u şîşesinü ñehl-i inkisârın egmeyelüm

[97a], [97b], [98a], [98b], [99a], [99b], [100a] boş sayfalardır.

[100b]

Harfû'n-nûn

Mantıkî

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

İnānum çeşm-i giryān aldı dest-i ihtiyārumdan
Şavulsun bana seng-i rāh olanlar reh-güzārumdan

Derūnunda görürsün lāle-veş bir dāğ-ı hasret var
Hevā-yı 'ārīzuñla bitse gül hāk-i mezārumdan

Sürersin üstüne ben hāk-sāruñ rahş-ı bî-dādı
Niçün āyīne-i hüsnuñ şaķınmazsın ğubārumdan

Ya dest-āvīz-i miḥnetle gelür ya tuḥfe-i ğamla
Uşandum ḥāşılı āmed-şud-ı leyl ü nehārumdan

Çerāğın āteş-i ḳahruñ elinden çün yaķar āhum
Hāzer itmek gerek dūd-ı dil-i düzeḥ-şerārumdan

Niçün ğayr ola gül-çîn-i vişâlûñ ħurrem olmışken
Gülistân-ı cemâlûñ feyz-i çeşm-i eşk-bârumdan

Ne tâlî'dür ki çeşm-i ħ'âb-ı nâk-i bahtum açılmaz
Kıyâmet fitnessi bi-dâr olurken âh u zârumdan

Eküp tuĥm-ı maĥabbet bâr-ı miĥnet ħâşıl itmekdür
Şorarsañ Mantıķî bağ-ı cihânda kâr-zârumdan

Ve lehu

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Bizi hicrâne şalduñ ħayl-i miĥnet-dîdeyüz senden
Ĥaķıķatsüzlük itdûñ ey perî rencîdeyüz senden

Dem-â-dem nâle itme elpem ol ey bülbül-i şeydâ
Maĥabbet gülşeninde şimdi biz şûrîdeyüz senden

Bizümle itme ey Mecnûn da'vâ başa çıķmazsın
Belâ menzillerûñ tayy eylemiş vâdîdeyüz senden

Naşîhat eyleme 'ışķ ehline lazım degil vâ'iz
Eger sen 'âlim isen biz sülĥan-sencîdeyüz senden

Revâ mı Mantıķî'den yüz çevürmek ħâra yâr olmak
Anuñçün ey gül-i nev-reste dâmen-çideyüz senden

[101a]

Mantıķî

[Fâ'îlâtün/ Fâ'îlâtün/ Fâ'îlâtün/ Fâ'îlün]

Şem'-i bezm artırmason pervânenûñ germiyyetin
Rûzgâr eyler perişan korkaram cem'iyyetin

Şerbet-i telh-i cefadan hişşe-dār olduķ yeter
Bilsek ey sākī mey-i luṭfuñ dahı keyfiyyetin

Şöyle telh itdi mezāk-ı cānı zehr-i ğuşsa kim
Duymaz oldu ḥasta-dil āb-ı ḥayātın lezzetin

Gūşına feryādkār itmezse çerh-i zālīmüñ
Dīde-i baḥtuñ biraz uçursa ḥʿāb-ı rāḥatın

Sāyesin derviş-i bī-berg [ü] nevādandūr iden
Şaklasun ārāyiş-i tābūta naḥl-i kāmetin

Manṭıķī ʿālemde yok bŷy-ı ḥaḳıkatden eşer
Beñzer eczā-yı vücūduñ aldılar ḥāşiyetin

Ve lehu

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilün]

ʿAndelībüñ alma ey gül eşk-i çeşm-i pür-nemin
Naķş iden āb üzre naķş itmiş güzellik ʿālemin

Başına tel şokdı maġrūrāne sūnbül gör hele
Rūzgāruñ perçeminden kırtarır mı perçemin

Ḳoynına girdi şabā āheste āheste gülüñ
Birbirine kıtdı bŷlbŷl naġme-i zīr ü yemin

Nişter-i āzārını elden kımaz bir laḥzaḥār
Yoḥsa şebnem zaḥm-ı gülden eksik itmez merhemin

Ḳabza-i teşḥirine girse ʿaceb mi rūzgār
Ḳulların ğonçe Süleymān-ı zamānuñ ḥatemin

Sînesin çāk itse sākî şunsa la‘lin n’eylerüz
‘Ālemin āyîne-i İskender’in cām-ı cemin

Manţıkî’nüñ kıaddi dāl olsa hilāl-āsā n’ola
Toğduğı günden çeker çarhın kemān-ı Rüstem’in

[101b]

Fuzûlî

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Cem‘ gönllüm devr cevrenden perîşān olmasun
Çerh fermānuñla girmekden perîşān olmasun

Bir işi gök cünbişi re’yüñle bir dem olmasa
Yedi iklim tokuz gerdün-i gerdan olmasun

Tāb‘ olsun cümle-i ‘ālem senüñ fermānına
Cümle ‘ālemde senden ğayrı sulţān olmasun

Bir binādur devletüñ olmış penāh-i hāş u ‘ām
Ol bināyā Rabb cihād durdukça vîrān olmasun

Laḫza laḫza gülşen-i medḫüñle gūyā olmasa
Bülbül-i nuṭkı Fuzûlî’nüñ hoş-elḫān olmasun

Nev-zemīnRāşid

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

‘Ālem āşübkede-i ğamze-i ğammāzından
Fitne ber-pā nigeḫ-i çeşm-i füsün-sāzından

Çıkmadan ḫarf-i girişme dehen-i nāzından
Şîve-i mülzem saḫn-ı çeşm-i seḫnāzından

Āferīn maṭrib-i āteş-nefes-i meclise kim
Dāğlar yakdı yine şu'le-i āvāzından

Çeşm-i nāfiz nazar-ı 'ākıbet-endīşāna
Bellidür ḥātime-i kār-ı ser-āğāzından

Hīç niçe olmaya ṭāvūs-ı perīşān-cilve
Ḥalka-i dām görürken per-i pervāzından

İder elbet ḳasābü's-sebḳ-i saḥāyı iḥrāz
Va'di şermende-i te'hīr iden incāzından

Rāşid'ün tāze çıkar böyle nesīc-i ma'nā
Destgāh-ı ḳalem-i nādire-perdāzından

Bākī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Nām u nişane ḳalmadı faşl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraḥt i'tibārdan

Eşcār-ı bāğ hırḳa-i tecrīde girdiler
Bād-ı ḥazān çemende el aldı çenārdan

Şahn-ı çemende durma şalınur şabāyla
Āzādedür nihāl bugün berg [ü] bazdan

Bākī çemende ḥaylī perīşan imiş varak
Beñzer ki bir şikāyeti var rüzgārdan

Her yañedan altun ayağına aḳar gelür
Eşcār-ı bāğ himmet umar cūy-bārdan

Lam'î

[Fā'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/ Fa'lün]

Der nigîn fitne-i ser-zülf-i füsûn-sâzından

Dil nişîn-i ğamze-i nigâh sahn-ı endâzından

İşve-i ser-mest-i mey çeşm-i fiten sâzından

Deşnedür dest-i nigeħ ğamze-i ğammâzından

Serv-i pādur gül hîz anı olur rāhında

Cilve-i āb-ı hırām kıdd-i mümtâzından

[102a]

Öyle vahşîdür ol āhû ki ğazal-ı nektehî

Rem ider sâye-i müjgân siyeh nâzından

Eyledi mürğ ü şebâhınuñ çerâġân gūy

Gülistân-ı bû gice şu'le-i āvâzından

Nâziş muṭrib nâ-sâzı görünce bildüm

Bî-karâr olduġun ancak ser-aġâzından

Berk-i gül-āb olur tâbeş ruhsârından

Ġonçe-i pür hun haseddür dehen bâzından

Cel'a gereş heb nâzı o şehûñ Lam'î yine

Bizi pâ-mâle ġîr kışdı tiñ ü tâzından

Ve lehu

[Bâkî]

[Mef'ûlü/ Mefā'îlü/ Mefā'îlü/ Fe'ûlün]

Başlar kesilür zülf-i perîşānuñ ucından

Ġanlar dökilür ğamze-i bürrānuñ ucından

Peykân-ı belâ bâşuma işler geçer oldu
Ey kaşları yâ nâvek-i müjgânuñ ucından

Dil harbın urur kalbe firâkuñda dem-â-dem
Kan ağlasa zahmum n'ola peykânuñ ucından

Yüz sürmek umar pâyüñe dildâdeler ammâ
Nevbet mi deger kimseye dāmānuñ ucından

Mürğ-i dil-i Bâkî'yi görün fâhte-āsâ
Efğân ider ol serv-i hırāmānuñ ucından

Bahāyī

[Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün/ Mefā'îlün]

Tag itdün ħ'âb-ı nâz-ı yâri ey feryād n'eylersin
İdüp fitneyle dünyayı ħarâb-âbād n'eylersin

Dil-i mecrûhuma rahm itme kalsun dām-ı zülfüñde
Şikeste-bâl olan murgı idüp âzād n'eylersin

İdersin gerçi her derde tabîbüm bir devâ ammâ
Cünûn-ı ehl-i 'ışk olunca mâderzād n'eylersin

Varup gîsû-yı zülf-i yarı birbirine katduñ
Yine bir fitne tahrik eyledüñ ey bād n'eylersin

Şehîd-i tîğ-i 'ışk-ı yârdur ser-cümle-i 'âlem
Urup şemşîre dest ey gamze-i cellād n'eylersin

Güzel taşvîr idersin hâl u ħaţţ-ı dilberi ammâ
Füsûn u fitneye geldükde ey Behzād n'eylersin

Bahāyī-veş değilsin abil-i feyz-i şafā sende
Tekellüf bertaraf ey atır-ı nāşād n'eylersin

[102b]

Naḥifī Efendi Sellema'llahu

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Rāz-ı derūnum ellere izhār ider misin
Cānā 'adūyı vākıf-ı esrar ider misin

Yār-ı qadīmi miḥnet-i hecrüñle ağladup
Ey māh meyl-i şöhet-i ağıār ider misin

'Älemde bir ben ölmek için nāmuñ ey perī
Bi-raḥm ü bi-mürüvvet ü gaddār ider misin

Cevrüñ cihānda bana mıdur yoḥsa sevdigüm
Her mübtelāyı bencileyin zār ider misin

Ḳurbānuñ olam bana şāfī cevāb vir
Zaḥm-ı derūn-ı 'āşika bīmār ider misin

Geçdi dem-i müsā'ade-i geşt-i bağ u rāę
Ey baḥt-ı bı-vefā daḥı ısrar ider misin

Bu tarz-ı ḥāsı qanda bulursun Naḥifī
Erbāb-ı nazmı reşkle bīmār ider misin

Şadr'āzam Rāmī Efendi

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Bezm-i çemende bāde-i nāb istemez misin
Gül gibi elde cām-ı şarāb istemez misin

Tebḥale-i leb-i nemekin-i bütane baḳ
Cūy-ı melāḥat üzre ḥabāb istemez misin

Gāh-ı nüvāziş eyle lebin gāh ḥaṭṭını
Geh elde bādegāhikitāb istemez misin

Erzde-i neḫāre isen çek ‘izār ki
Gīsū-yı ‘anberin niḳāb istemez misin

Mestāne bir nigāhla ḥāl-i tāh olur
Rāmī-i zarı sāḳī ḥarāb istemez misin

Nāẓire-i Vāsıḳ

[Fe‘ilāṭün/ Fe‘ilāṭün/ Fe‘ilāṭün/ Fe‘ilün]

Ġamzeler zīde çeker çeşm-i seḫersāzından
Fitnedüz dīde-i naẓar ğamze-i ğammāzından

Ābdur dīde-i vefā nergis-i ṭannāzından
Çākdur sīne-i cefā ‘işve-i nā-sāzından

Baḳsuñ āyīne-i endīşede iclā görünür
Ḥulf-ı va‘di o sitem-pīşenüñ incāzından

Şayd-ı naḥ ḫīrgeh-i nāz siyeh-çeşmānum
K’olmadı berḳ-i rehā sāye-i şeh-bāzından

Dil-güşāyiyse ğarāz ğonçe-şıfat beste leb ol
Piste pür-‘uḳde-i dildür dehen-i bāzından

Āfet-i ehl-i sūḥan dā‘iye-i şöhretidür
Yansa kaçnus n’ola şûle-i āvāzından

Vāşıkā oldu nümūdār-ı tetebbū‘ bu neşīd
Rāşid-i ḥūş-ı eserüñ nüşḥa-i i‘cāzından

[103a]

Nā‘ilī

[Mefā‘ilün/ Fe‘ilātün/ Mefā‘ilün/ Fe‘ilün]

Cemāl-i şākīye bak āfitābı n’eylersin
Tamām-ı neşve-i şevk ol şarābı n’eylersin

Varak-şumār-ı gül-i ‘işret ol ko be va‘iz
Zamān-ı ‘ayş ü ṭarabda kitābı n’eylersin

Ḥayālī olsa gül-i şīşe-zīb-i çeşm-i pür-āb
Nigāh-ı germdeki sūz u tābı n’eylersin

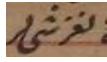
Ferağ-ı dilber ü mey pend-i pīr imiş tūtalum
Göñülde sūrīş-i ‘ahd-ı şebābı n’eylersin

Sebātı olmayıcağ Nā‘ilī bu merḥalenüñ
Dūrūze devlet-i pā-der-rikābı n’eylersin

Nazīre-i ‘Āzim

‘İşve-i sīm-āb-ı sūkūn çeşm-i füsūn-sāzından
Fitne-i pür sūz-ı füsūn gāmze-i gammazından

Eyledükce kıdd-i bālāsına teklīf-i hırām

Şīve-i zīde ider nazından

Sîne-rîşân cünûn-ı deşt-i gamuñ fark itmez

Pā-yı güncişkin şeh-bāzından

Fitne-i maḥşerī isbāt ider erbāb-ı ‘uḳūl

Şīve-i şūr ḥırām-ı ḳadd-i mümtāzından

‘Ahd-ı cevrinde sebatı okudur kim ‘Āzim

Va‘dī-i fark idemem sebḳat-ı incāzından

Nāḥifī Efendi

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Yoklamaz oldu gelüp ben ‘āşık-ı efkendesin

Ġalibā dūr itdi ḥāṭırdan efendüm bendesin

Rûz-ı rûşen tîre vü târ oldu çeşm-i cānuma

Görmeyelden āftāb-ı ‘arız-ı tâbendesin

Bu dil-i bi-çārenüñ ḥükm-i firāk-ı dil-rübā

Ḥüzn ü ḡam kıldı sürûrın gör ne itdi ḥandesin

Sensüz ārām itmez oldu tende cānum bir nefes

Gel benüm ey māye-i ārām-ı cānum ḳandasın

Söyleñ ol āfet Nāḥifī bendesin yād eylesün

Şādumān itsün o gül-ruḥ bülbul-i nalendesin

[103b]

Rāmī Efendi

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Ser şār-ı gamum fehmi me'al eyledigümden
Hündur cigerüm kesb-i kemal eyledigümden

Şermende dilü da'va sîne-i pūşī 'aşkam
Teşhiş-i ferāh-ı fark-ı melal eyledigümden

Rağbet şiken-i sāgar-ı hūrşīd-i ziyāyum
Ben 'işreti mevķūf-ı sifāl eyledigümden

Pā-māl hicābum hırd bezm-i hevāda
Zānū-zede-i şaff-ı ni'al eyledigümden

Dāğ olsa seza bana sevdā-yı derūnum
Rāmī gibi fikr-i haṭṭ u hāl eyledigümden

Vecdī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Niçe vaşf itsün o şūhı dil-i hoş-dem ne disün
Mişli yok beñzedecek hūsn-i müselleme ne disün

Ne niyaza müteḥammil ne recādan maḥzūz
O perīye niçe söz söylesün adem ne disün

Her kişi dilberinüñ luṭfunı vaşf itmekde
Ey cefā-cū dil-i bī-çāre-i pür-gam ne disün

Nāmına mürde iken virdi ḥayāt-ı ebedī
Āb-ı ḥayvān dimesün bādesine Cem ne disün

omadũ sz yiri i'cz-ı sũhande Vecdĩ
Byle mu'ciz-nefese 'İsĩ-i Meryem ne disũn

[104a]

Nazĩre-i N'ilĩ

[Fe'ıltũn/ Fe'ıltũn/ Fe'ıltũn/ Fe'ılũn]

Femine gne dedũke olur ebkem ne disũn
Ykdur ol gne-i nev-h'astede fem ne disũn

Cũnbiş-i kametine cilve-i reftrına dil
Dimesũn fet-i syış-i 'lem ne disũn

Sĩne-i-rişn-ı tegafũl senũn ey gne dehen
Dimesũn zahmuña dğ-ı dili merhem ne disũn

Girye-krn-ı ciger- sũhte grdũkce seni
Mcer-dũşmen olur eşk-i dem--dem ne disũn

N'ilĩ'nũn işidũp zemzeme-i gũftruñ
Bũlbũlũmdũr dimesũn o gũl-i hurrem ne disũn

Ve lehu N'ilĩ

[F'ıltũn/ F'ıltũn/ F'ıltũn/ F'ılũn]

Şubhı hũrşĩd-i ruhuñ hasret-keş-i şm eylesũn
fitbı mũnhasıf mhı siyeh-fm eylesũn

Bir nefes biñ naķş-ı şũr-engĩz ile kfir yeter
Ka'be-i cnı haylũn deyr-i eşnm olmasun

Kıblegh itsũn o hali ser-be-ceyb ebrũlaruñ
Kfirn-ı 'ıķkuña teklĩf-i İslm eylesũn

Mihr ü mâhişeb-çerâğ-ı sîm yâkâr-ı ruḥuñ
Şem'üne pervâne kılsun bezmüne cām eylesün

Vaşf idüp şîrîn-lebüñ tûṭî-i ṭab'-ı Nâ'ilî
Kand-ı güftârın ḥalâvet-baḥş-ı her-kām eylesün

[104b]

Vecdî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün]

Gülmesün düşmen bana raḥm eyle giryân görmesün
Çeşm-i ḥûn-âlûde rûy-ı ḥaşm-ı ḥandân görmesün

Cân-ı 'âşık gibi Rûḥü'l-Ḳudsî'de pâ-mâl ider
Çeşm-i mestî cilvegâhında hemân cân görmesün

Gice gördüm ḥâke şalmış dilleri zülfün çözüp
Kimse yâ Rabb böyle bir ḥ'âb-ı perîşân görmesün

Ḥil'at-ı îmânîde ol ğamzeler çâk itdürür
Kimsede ol bî-emân dest [ü] girîbân görmesün

Eyledüm müjgânuma taşvîr-i 'aks-i rûyını
Sîm ruḥundan ğayrı çeşmüm mihr-i raḥşân görmesün

Zîb-i gûş-ı cânider Vecdî sözüm erbâb-ı dil
Gevherüm hem-seng-i nazm-ı ḥod-fürüşân görmesün

Naẓîre-i Nâ'ilî

[Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fa'ül]

Ol zeķa nâzâr-ı dest-i zülf-i pîçân görmesün
Gûy-ı mihr-i ṭal'atuñ âsîb-i çevgân görmesün

Olmasun nabz-âşinâ-yı renc-i hicrānuñ Mesîh
Derdüñ âzâr-ı müdâvâ-yı tabîbân görmesün

‘Âşıkā düzdîde gamzeñ çeşm-i nâ-maḥrem degil
Merdüm-i bînâ-yı heftim perde-i cān görmesün

İhtirâz it çeşm-i zahm-ı rûzgâr-ı fitneden
Her ḥam-ı zülfünde cem‘ perîşân görmesün

Ser-girân olsun ḳo çeşmüñ ḳudsiyân-ı ‘arşa tâ
Her müjeñ destinde bir şemşîr-i bürrân görmesün

Olma rû-pûş-ı zeḳan ey ṭurra çeşm-i kâ’inât
Âftâbı ser-be-ceyb ü tâ be-dāmân görmesün

‘illet-i âzârı ancak renc-i istiḡnâ ise
Nâ’ilî bîmârî-i çeşmüñde noḳşân görmesün

[105a]

Ve lehu Naẓîre-i Nâ’ilî

[Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilātün/ Fā’ilün]

Ḳıl ḥazer ey dil seni ol ḡamze giryân görmesün
Bir siyeh-mest âfet-i ḥûn-rîzdür ḳan görmesün

Hindû-yı ḥâlüñ gibi âteş-perestân-ı ruḥuñ
Zahm-ı çeşm-i cünbiş-i dāmân-ı müjgân görmesün

Hem yaḳar pervānesin hem kuşte eyler her nefes
Tünd-bād-ı dehr bir şem‘-i fûrûzân görmesün

Ḡonçeye dil-tenglik bir perdedür âfâtan
Anı çeşm-i rûzgâr-ı tâb-sāmân görmesün

Nāʾilī naẓmuñ seng-i germ-āşinā-yı ehlidür
Sûz-ı dilden bî-ḥaber efsürde ṭabʿân görmesün

عاجزی

سوچمنمروبرودیدنکلعدارمن
سنیولوکلمجومجوکا کلاورومن

نافه چینمچینیچینمشکزچیننوا
راهخطامروبروسویدیارمن

وعمة کجمدهیدهبوسهزافعلشگرین
جور او جفا مکنیکترحمبخالزارمن

خانه منمیا بیانیمشبا بخوابمن
غمزدلمبرمبرصبرو منوقرارمن

عاجزیمیمینمیدسیدکنخودا بنم
قاتلمنشوبشومونسغمکسارمن

‘Ārif Efendi

[Fāʿilātün/ Fāʿilātün/ Fāʿilātün/Faʿilün]

‘Āşık-ı vaşl ʿarzu asīb-i hicrân görmesün
Sîne-rişân-ı heves dâru-yı dermân görmesün

El ḥazer ey bād-ı şubḥ üftâdegân-ı na-şekib
Kākül-i ḥamdur ham-ı yâri perîşan görmesün

Eyleme izhâr sūz-ı ʿışkı senden kimseler
Âh u efgānda ṭuysun çāk-ı girîbân görmesün

Âb-ı rûcu-yı hilâle tabîş-i ruyûñ yeter
Rûzen-i gamḥanesin ḥûrşîd-i raḥşân [görmesün]

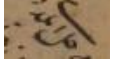
Ba'is-i naşûr zaḥm-ı reşk olur 'Ārif şaḳın
Tīze-i ser-tīze-i ṭab'ũn nükte-sencān görmesün

[105b]

Vecdī

[Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Şaḳla sīneñde gönül nāvek-i müjgānı ucın
İtme pür-jeng nem-i eşkle dāmānı ucın

'Uḳdedir mey eyledi dest-i keremi

Çok görür bendesine nāḥun-ı iḥsānı ucın

Kimsenüñ destine ser-rişte-i şekvā mı virür
Kime gösterdi daḥı zülf-i perīşānıucın

Berzede-dāmen-i nāz olmış ol āfet 'acabā
Ser-i mūya niçe bend eyledi dāmānı ucın

Ṭoḳınurdu saña ey sīne-i sūzān ammā
Nār-ı dilden şaḳınur ḥançer-i müjgānı ucın

Dest-i ḥiretle ulaşırsa n'ola dīvāne
Kūşe-i dāmānına çāk-ı girībānı ucın

Nüşa-bendān-ı ma'ārif bulamaz Vecdī'nüñ
Tār-ı şīrāze-i mecmū'a-i 'irfānı ucın

Nāẓire-i Nā'ilī

[Fā'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün]

Fitne-ḥīz itdi şabā kākül-i fettānı ucın
Kıldı peyveste ser-i kāküle dāmānı ucın

İder idmān-ı ğam-āyīne güzār-ı eflāk
‘Āşıkūñ nāvek-i āh-ı dil-i nālānı ucın

Hüsnüñ ol şāhid-i ‘işmet-şiken-i Yūsuf’dur
Ki Züleyhā göremez h’ābda dāmānı ucın

Halk-ı dil-teşne kıla nāb-ı recāya felegüñ
Dememiş lüle-i ser-çeşme-i ihsān ucın

Gūy-ı hūrşīd-i cemālūñ ki der-āğuş eyler
Gösterür māh-ı neve tırrası çevgānı ucın

Gözedüp hātır-ı mecrūh-ı dil-i zārı o şūh
Dest-i luţfuyla tutar zülf-i perīşānı ucın

Nā’ilī buldı kütüb-hāne-i fazl [u] edebüñ
Tār-ı şīrāze-i mecmū‘a-i ‘irfānı ucın

[106a]

Nā’ilī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

İtme her murğ-ı dilüñ kaşdına pervār şakın
Nāvek-i āhdan ey gözleri şehbāz şakın

Olma hüsnüñ gibi bir şu‘le-i āha hem-reng
Dāmen-i ‘işmetüñ ey berg-i gül-i nāzşakın

Aşnā-yı nigeş-i luţfuñ olan diller için
‘İşk bīgānelerin eyleme hem-rāz şakın

Nā-murādān-ı ser-i kūyuñ olan cānlar için
Olma kām-ı dil-i ağıyāra miḥmār şakın

Nāʾilī-veş niçe dil-sūhte müştākuñ var
Şuʿle-i āhdan ey dilber-i ʿānnāz şaķın

Şabrī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feülün]

Sensüz niçe defʿ-i ğam-ı hicrān iderüm ben
Her mey ki gelür çesmüme rīzān iderüm ben

Gördükçe seni düşüremem kendümi aşla
Zülfüñ gibi evzāʿı perīşān iderüm ben

Pür-tāb-ı ğamum ide ne hācet reh-i ğamda
Hāşā kini sāyemle de sūzan iderüm ben

Nerm itmede āhumla dil-suhteni yāruñ
Puladları şemʿ-i fūrūzān iderüm ben

Bulsun beni kuyında gelüp şabr u ʿarārūm
Şabrī yine ʿazm-i der-i cānān iderüm ben

[106b]

Şabrī

[Mefʿülü/ Mefaʿilü/ Mefaʿilü/ Feʿülün]

Meyhane benüm şaḥn-ı gülistān senüñ olsun
Sāġar benüm olsun gül-i ḥāndan senüñ olsun

Bülbül dedi kim faḥteye sözi uzatma
Gül naḥli benüm serv-i ḥıraman senüñ olsun

Esbāb-ı belā üzre nizaʿ eyleme ey dil
Ol ğamze benüm zülf-i perīşān senüñ olsun

Mihr üzre girih var nedür bildürün ey mäh
Hal eyle anı mülk-i dil ü cān senüñ olsun

Ėam küşesi besdür bize ey talib-i dünyā
Yerden göge dek bu kühen-i eyvan senüñ [olsun]

Zehr-āb-ı Ėamı māye-i şevķ itdi baña ‘ışķ
Şimden girü sākī-i mey-i raķşān senüñ olsun

Yıllarla ķarār eyle dil-i Şabri’de gerekse
Ey şükr-ı Ėam mülk-i dil-i cānı senüñ olsun

Ve lehu

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Ėonçeye ĥandan olup göster tebessüm n’idüğin
Bülbüle şehnāz idüp bildür terennüm n’idüğin

Ėasiyāb-ı ‘ışķa düşdüm dāne-i ĥālūñ görüp
Şöyle mahv oldum ki bilmem şimdi kendüm n’idüğin

Bir dem içre ķanına girmezdi yüz biñ ĥastenüñ
Ėamze-i ‘āşık kişi bilse teraĥķüm n’idüğin

‘Ėāşıkī iseñ yardan mār itme gör pervāne
Yara yara cān virür bilmez tazallum n’idüğin

Ṭutī-i ĥoş lehce-i ṭab‘umdur ey Şabri benüm
Ögreden şa‘irlere ṭarz-ı tekellüm n’idüğin

[107a]

Riyāzī

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Dest-i ağıyāre virür zülf-i perişān ucın

Haq olursaḳ da degirmez bize dāmānı ucın

Gönderür şem‘-i şeb-efrüz maḥabbet-nāme

Yaḳsa pervāne ‘aceb mi per-i sūzānı ucın

Cām-ı zehrile tırur üstümüze sāḳī çarḫ

Muttaşıl cāna tıpar ḫançer-i bürrānı ucın

Ḳudret-i şani‘i gör bilmediler gonçelerüñ

Nerede gizledi destār-ı perīşānı ucın

Ey Riyāzī demidür şem‘-i güli yakmağ için

Her benefse yaḳa kibrit-i fūrüzānı ucın

Riyāzī

[Mef‘ülü/ fā‘ilātü/ mefā‘ilü/ fā‘ilün]

Aşub dehr idi daḫı nevs-i nihāl iken

Mihr-i felekle niçe tutardı hilāl iken

Virmez girişme bir nigeḫ luṭf eyle ḫarāb

Her bir nazāra ḫasretle bir su‘āl iken

Gör şevḳ-i ‘ışḳ-ı vaşluñ o her cān nātuvān

Hergiz dil-i taşavvura gelmez ḫabāl iken

Luṭf ‘izār-ı yāre olursun firīfte

Esb kārı rūzigār ki renk vü āl iken

Sîm-âb idi şevk-i beyānum Riyāzîyā
Endîşe dāhı nutfe-i şaleb-i hayāl iken

[107b]

Veysî

[Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün/ Mefâilün]

Kaşuñ yayına dil virdüm çekildüm mehlikâlardan
Müjeñ-i şemşîrini gördüm kesildüm dil-rübâlardan

Vişâlûñ ‘ıydına irmek müyesser olmadı bārî
Elüñ degdükçe‘uşşâkı unutma merhabâlardan

Ümîd-pâyı-ı bûsuñla gedalar hâk-pây olmış
Ser-i kûyuñda sulţānum geçilmez hâk-pâlardan

Dil ü cān garķa-i girdāb hasret oldular gitdi
Dirîğā baħr-ı ğamda ayrı düşdüm aşinâlardan

Dehānın öpmedüm nāzuñ meyanın kuçmadum Veysî
Cefādan ğayrı nesne görmedüm ben bî-vefâlardan

Riyāzî

[Fa‘îlâtün/ Fa‘îlâtün/ Fa‘îlâtün/ Fa‘îlâtün]

O meyħārız ki qalmış cāmumuz çok cismü zamānından
Dem urur bādumuz ‘îsî-yi mu‘ciz dem zamānından

Murūr-ı dehrle resmî bozulmuş ħaţtı maħvolmuş
Germ qalmış bir eski nüşhadur ħâtem zamānından

Çeker yok bir kemān-ı saht imiş kıavs-ı kızaħ ey dil
Aşılmış qaldı tākā çerħe çok Rüstem zamānından

Dem almış yek yaşamış gerçi kim yaşana bilür yokdur
Haber virür saña ser-muğān-ı âdem zamānından

Her ezan Hüsrev-i Şîrîn olmuş mecmu‘a-yı ‘işret
Kadeh bir çeşme-i dürr kalmış Riyāzî Cem zamanından

[108a]

Nābî

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Zîb-i gûş itmege âvâz-ı niyāzuñ cûşın
Bâb-ı erbâb-ı kerem halka-veş açmış gûşın

Zillet erbâbı olur bâb-ı îlâhî’de ‘azîz
Halk câmi‘de el üzre götürür pâbuşın

Gûş-mâle olur elbette münebbih şâyân
Gelmeden sâ‘at ibâz itse leb-i hâmuşın

Loğma-i ğaşbdan olmaz mı dehen-şüy-ı ferâğ
Gürbe ağzında gören dâr-ı fenānuñ mûşın

Ey nevâl itmekçündür seni harc-ı dendân
Şanma hammâllerüñ mesned-i rif‘atdûşın

Kışrdan geçmeyicek lûbbe zafer müşgildür
Kal‘a girmez ele feth itmeyicek varûşın

‘Aqlın aldurmuş iki mâh-veşüñ beyninde
Görmedük ‘âşıkun âyîne kadar medhûşın

Hal kim sâkî için peşt virür hevāya
Bāba iqbāl olunur açmağile âğûşın

Böyle cüş itmeyicek ma'ni-i şaf ey Nâbî
Atmasun hum-ı devât-ı şu'arâ ser-püşin

[Başlıksız]

[Fe'îlâtün/ Fe'îlâtün/Fe'îlâtün/ Fe'îlün]
Fehm iden bade-i ışkûñ hum-ı dile cüşin
İtse hurşîd sezâ-yı jâle-şifat ser-püşin

Bâde kim nüşidenüñ hûb ide 'aql u hüşin
Düşmez ehl-i [.....] anuñ nüşin

Nâm-zed itdi çü rez duhterini abdâla
Alsun ağırlığına ister ise mengüşin

İrmek isterseñ eger kâfile-i naḥcîre
Eyle âzâdseg-i gürsine nüñḥar-güşin

Şâl-ı erbâb riyâ gibi gider fâ'ideye
Sened-i rıf'at iden zâl-ı sipihruñ düşin

Muşḥafı eylemiş erbâb-ı tilâve tâşık
Kim nigâh itse aḥir-i vuşlatına âgüşin

Bâğdan sürmelidür nergisi yüz mîl taşra
Ġamze-i yara şatarsa nigeḥ-i ḥâmüşin

Meclis mest-i maḥabbetdeki rüşen-terlük
Şem'-i kâfûruñ ne ayağından alur pâ-püşin

Nazm-ı Nâbî-i süḥan-perverüñin şadı nazîf
Eyledi reşk-i şade fehl-i kemâlüñ güşin

Fā'ik

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Zāhid-i saht-dil eylerse de sengīn-gūşın

Rindler diñledür āgāze-i nūş-ā-nūşın

Naḥvet-ālūdeye ızhār-ı niyāz eyleyemem

Eylese kūşe-i mihrāb eger āgūşın

Ne kadar telḥ ise düş nāma da kā'il 'uşşāk

Eylese bāri gūşāde dehen-i hāmūşın

Āh mevc-āver-i tufān-ı sirişk olsa n'ola

Rūzigār olmasa icra idemez yem cūşın

Dil-i pūr-ḥūn ider āzāde seri gā'ileden

Eyler endāhte cūş-ı ḥum-ı mey ser-pūşın

[108b]

Dil-i üftādeye pā-būsa rızā virmez iken

Niçe bir būsiderāyā ser-i kākül dūşın

Naẓm-ı üstāde naẓīreni çe mümkin Fā'ik

Ādemin şāfla şarf eylese naḳd-i hūşın

Vāşık

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlün]

Bezm rindāde gören ḥamm-ı meyüñ sarḥoşın

Serv-nümā virse sezā cāmına naḳd-ı hoşın

Mihr-i şoḥbet oldu meger penbe-femm ebnāya

Açmadı şoḥbetin zāhidde leb-i ḥāmūşın

Gördi germiyyetini bezm-i meyûñ şanma ħibāb
Atdı nāz-ı gül-güliye duĥter-rez-i ser-pūşın

Çekmek ister meger āġūşa o şimşād ħaddi
Tavĥ-ı ħamerinden açar serv-i çemen āġūşın

Çarĥ ider rindlere cām-ı şafaĥla ĩmā
Bādenüñ her siĥr ü şāmde vaĥt-i nūşın

Seng-i izā ki sezā görme ruĥ-ı āġyārı
Miĥenk-i tecribeye urma rez-i maġşūşın

Ėayret fehīm-i saĥn-ı ħaydına hoşem Vāsıĥ
Ėāmenüñ şafĥa-i şi‘riyle gören ser-gūşın

Nāzīm Selleme

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]
Görüp ol dürr-i yetīmüñ güher-i mengūşın
Her şadef dīde gibi eyledi bāzā ġūşın

Ne ĥired ħaldı ne şabr u ne sükūnu ārām
Aldı bir şāh-ı ĥüsn burc-ı dilüñ varūşın

Ne bilür zevĥini mestān raĥīk-i ‘ışķın
Çekmeyen bezm-i ġamuñ sāġar ‘ayn u nūşın

Bāde-i mihr ü maĥabbetle ġöñül kanzel idi
Almamışdı daĥı Cem cām-ı meyüñ serpūşın

‘Āķibet meygede-i vuşlat olur ĥāb-gehi
Eyleyen vaĥf-ı sebū-yı mey-i ĥasret düşın

Zülf-i dilber gibi her demde perişân-dil olur
Ol ki Cem‘ eylemeye bâşına‘aql u hûşın

Nâlesin itmez idi bezm-i çemende tekrâr
Nâgme-i bülbüle gül tutmasa ey dil-gûşın

Ser-i engüşt-i mu‘ârızdan olur âsûde
Gösteren mihr-i sükûtile leb-i hāmûşın

Oldı her satır birer mevc bu ra‘nâgâzelûñ
Lücce-i tab‘-ı Nazîm’ûñ yine seyr it cûşın

Râğıp Selleme

[Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fe‘ilâtün/ Fa‘lün]

Mey ‘ışkıyla görüp ehl-i fenâmed hûşın
Zâhid-i huşk-pesend eylemez oldı hûşın

Ten-i bü rehne ider ol kimseyi çarh-ı gaddâr
Görse şâyeste eger hil‘at-ı cāha dūşın

Bahr-ı gamdan yine taḥlîş-i vücūd eyleyemez
Görmüşüz bezm-i meyüñ bir niçe deryâ-nūşın

Cāşni-gîr-i du‘a eylese destin bālā
N‘im-ı ḥ‘ân-ı İlāhî’nüñ açar ser-pūşın

Neşvesi rakşa götürse ne ‘aceb mestānı
Görme meyüñ hum içinde mey-i āluñ cūşın

Ḳasdi ikrâr-ı vişāl itmedür eylerse sükût
N’olabūs eylese ‘uşşāk leb-i hāmûşın

Girye-i nāk itse n'ola ehl-i dili te'sīri
Muṭrib-i nāz burur sâz-ı niyâzuñ gūşın

Yine rez-i duḥterinüñ ḥalkābegūşı olamaz
Mihr ü mehden eger eylerse felek mengūşın

Şanma pervāz ide taḥrīk-i şabādan Rāğıb
Güli ḥıfz itmek için bülbül açar āgūşın

Nāṭık 'Umre

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/Fa'lün]
Ḳalduran 'ārif ü inā ḥam-ı mey pür nūşın
Görse keyfiyyetini aldurur 'aql u hūşın

Uğramaz rene virüp ḥiçe ḳumāş-ı 'ömrin
Bilin erbāb-ı naẓar naḳd-ı fenām aḡşūşın

Nīş-i zenbūr-ı fenā-yı yīn ehl-i inşāf
Māye-i cān isen aḡzına almaz nūşın

Saḥralar itmede gül bezmine bülbül teḥarri
Ki açā ḡonça-ı tebessümle leb-i ḥāmūşın

Ṭoḡrulukda ḳadd-ı cānāne meşābih görmiş
Şarmaḡa tīr-i kemān açsa n'ola aḡūşın

Ḥoş degil nāle-i mazlūmile çarḥ-ı ṭām
Penbe-i şubḥile eylerise n'ola pür nūşın

Menzil-i aḥrete berk-i nedāmet götürür
Vaḳf iden çekmege bār-ḡam-ı dehr-i hūşın

Nazar-ı raġbet iden hane-i raġat mı şanur
Felek bir muhnek bargeh mankūŝın

N'ola dürr-i sahn-ı ŝākī iderse ta'rīf
Nāṭık'ıñ dildeyüm hātır-ı pür-cūŝın

Rıf'atī Beg

[Fe'ılātün/ Fe'ılātün/ Fe'ılātün/Fa'lün]
Gūŝmāl eyleyecek sâz-ı ney 'ayŝ u nūŝın
Kırılur riŝte-i ārāmı hemân-dem hūŝın

Bildürür neş'e-i mey nīk ü berīnin sānuñ
Belītīz-āb ayırır cins-i zerek maġŝūŝın

'Işka düşen olmayıcak bade de virmez hālet
Çeŝm-i im'ānla gör giryesini ŝerā hūŝın

Ŝübheli pend nigūŝ eyleme pīr-i hıredüñ
Zīb-i gūŝ eyleme bir pīle-verüñ mengūŝın

Müŝekkır-i haṭṭ ser-i zülfünle idüp istimdād
Bender-i hüsnünün aldı vararak vārūŝın

Rāŝid-i ŝāherkārūñyemm-i eŝ'ārı gibi
Görmedi Rif'atīyā kimse bu baḥruñ hūŝın

[109b] boş sayfadır.

[110a]

Nev-zemīn Vāşık

[Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün]

Oldı mehtāb-ı ruḥ-ı gülfāmı tāb-ı rūzeden

Lāle rüyum şeb-nişīndür āftāb-ı rūzeden

Ḥavfım oldur kim ide imsāk-ı ḥūn-ı ‘āşıkān

Ġamze-i ser-mestī-i yem maḥtāb-ı rūzeden

Teşne-i kāmā ne virür zevḳ gül-āb-efşān-ı ‘ıyd

‘Ārızı ḥuy-rız-i bāz olsa ḥicāb-ı rūzeden

Feyiz-yāb-ı Leyletü’l-Ḳadr-ı şiyām olsun mı ḥic

Zevḳ-ı şām-ı ‘ıyd iden her şubḥ ḥ‘āb-ı rūzeden

Rūzedār-ı hicrüm bir mest-i cām-ı işvenüñ

‘Āşıkā imsakī ‘add eyler ḥesāb-ı rūzeden

Olma me’yūs na‘īm-i vaşl ey mehcūr-ı nāz

Rūz-nedārān nā-ümīd olmaz şevāb-ı rūzeden

Vāşıkā eyler dil-i bī-tāb ‘āşıkdan ḥabīr

Pīç ü tāb-ı zūlf-i yāri ıztırāb-ı rūzeden

Nemekahu el-Fakīr

[Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün]

Olsalar şākır n’ola imsāk-ı ḥ‘āb-ı rūzeden

Seyr-i çeşmān-ı ğam yemezler ıztırāb-ı rūzeden

Ḳadde irmiş ğālibā āġūşa çekmiş ol mehi

Şevḳ-ı ‘ıyd vaşl olur zāhir şitāb-ı rūzeden

Merşed rāh-ı hüda el-ḥaḳḳ-ı maḳām-ı ʿişmete
Şevḳ-i tesbiḥ-i Hüda'dur feyiz-yāb-ı rûzeden

Hâtıra bir gelmesün medd-i teşmār-ı rûzeden
ʿİyd-ı vaşluñdur ğarez ey meh-i ḥesāb-ı rûzeden

Rûzedārān sahn-ı sencāmı kılmışdur nazîf
Cām-ı nazm-ı Vāsıḳā seyr-āb-ı tāb-ı rûzeden

[110b]

Fuzûlî

[Mefʿûlü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]

Bülbül dil-i gülşeni ruḥsāruñ eyler ārzû

Tûtî-i cân lâʿl-i şekker-bāruñ eyler ārzû

Nāme vü ḳāşḍ peyām ile hoş olmaz ḥatırım
Öz lebüñden lehce-i güftāruñ eyler ārzû

Ārzû eyler ki ben tek muttaşıl bīmār ola
Kim ki vaşl-ı nergis-i bīmāruñ eyler ārzû

Hecr bīmār-ı tenüm bād-ı şabādan dem-be-dem
Şihḥat için şoḥbet-i ruḥsārın eyler ārzû

Ārzû-mend-i vişālüñdür Fuzûlî ḥaste-dil
Vaşlın ister devlet-i dīdāruñ eyler ārzû

Bākī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Ol āfitāb ṭal'ata kimdir semāh rū

Olsun cihānda meh gibi dā'im siyāh rū

Şandum kenār-ı bāmda ol mäh-ı tāb-dār

Hürşīd ufukda göstericek şubḥ-gāh rū

Ruhsār-ı zerdi ḥāke bulaşmış benüm gibi

Beñzer ayağı toprağına sürdi mäh rū

Burc-ı şerefde aḥter-i baḥtum tulū' ider

Gösterse yār manzaradan gāh gāh rū

Kūyuñ yolında Bākī-i üftāde var iken

Ḥayfā o keff ü pāye sürer ḥāk-rāh rū

[111a]

Vecdī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

‘Uşşāḳ-ı zārı kırmada ḥaṭṭ-ı siyāh-ı nev

İmdād-ı ḥüsne geldi yine bir sipāh-ı nev

Ey kīne-cū bu eski bakışlar degil bize

Çeşm-i siyāhuña ola mübārek nigāh-ı nev

Ġamzeñ ki tāze şerḥa-yı cāna irişdür

Āmed-şod-ı ḥayāle şāh-rāh açar [nev]

Tāb-ı ruḥuñla āteş-i ḡam tāzelenmede

Ṭutsa ‘aceb mi ‘ālemi ger dūd-ı āh-ı nev

Vecdī o meh-rūyuñ ele alsa zülfini
Her nāhın-ı benānı olur reşk-i māh-ı nev

Nā'ilī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]
Hoşdur şarāb-ı köhne ğam-ı tāze āh-ı nev
Bir ğam-küsāri çünki k'ola ebrūsı māh-ı nev

Ser-tācider mey-i kīn-i nev-benā-yı'ışk
Pīr-i kuhen țarīk-ı fenādan külāh-ı nev

Sīnemde tāze şerha degil kişver-i dile
Açmış Tehemten-i nigeñhūñ şāh-rāh-ı nev

Dil oldı tāze bir bütüñ ebrū-peresti kim
Cibrile pāyı olur secde-gāh-ı nev

Māh-ı dū-rūze kāste-mānend Nā'ilī
Gösterdi ħalka kendin o ħațt-ı siyāh-ı nev

[111b]

Şabrī

[Mef'ülü/ Fā'ilātün/ Me'fülü/ Fā'ilātün]
Zülfüyle şānesin gör bir sihr-kārdur bu
Ġāfil mü bāş ey dil ki ejder süvārdur bu

Çeşminden eyler iseñ ħalin'aceb mi terciħ
Ahū-yı fitnedür ol müşg-i Tātār'dur bu

Feryād kıl felekden ey dil ħabāba karşı
La'lin ser yire çekmiş [..]²⁴-dārdur bu

²⁴ Bu kısımda mürekkep dağılmıştır.

Şūrīde-i dil n'eyler aşkile şabr u ārām
Mevc-i yem-i ğam olmuş bir bī-ķarārdur bu

Yalvarma yāre Şabrī yok yire cān u dilden
Ķadr-ı niyāzı bilmez bir şīve-kārdur bu

Riyāzī

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Faşl-ı gül oldu nüşha-i cām-ı saġāyı gör
Bir pāre ey faķih elünden kitābı ķo

Reftār-ı nāze virme ħalel göreyin seni
Geldük cerāst aşık-ı zāre şitāyı ķo

Varsın ķoķāb-ı nāze gözün kırdı ālemi
Bir dem yanam ħanķer-i ķeşm ü ıtabı ķo

İrdi bahār-ı sāġar sāķī şarābı ķo
Ya'ni nigīn-i cāmene o la'l-i [...] ķo

Yazdın bir dahı şi'r Riyāzī'yi gelsün
Bir laķza sende muķrib elünden rebābı ķo

[112a]

[Başlıksız]

[Mef'ülü/ Fā'ilātü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün]

Olmaķ müyesser olmadı yāriile rū-be-rū
Yollarda ķaldı āyīne-veş ķeşm-i ārzū

Ey meyl sürme gözlerin öp benden ol mehük
Arz it siyāh-kārī-i hicrānı mū-be-mū

Gül-büse-i dehānuñ için eyleyen du‘ā
Ağzın meger ki ide gül-āb ile şüst ü şū

Eylerse h‘astkār-ı lebüñ secde-i niyāz
İtmek gerek çekīde-i yāķūt ile vuzū

Sākī-i meclisüñ eşer-i iltifātıdur

Bīş-i kadeh-keşende-i sebū

Olsun esīr-i tāb ü tef-i şüre-zār-ı yās
Seyr-āb iden ḥadīka-i āmālin āb-rū

Bedter degil mi çāk çāk āsiyābdan
Nābī o bezme ko‘lmaya nev-bütle güft-gū

[112b] ve [113a] boş sayfalardır.

[113b]

Ḥarfül’-he’

Fuzūlī

[Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün/ Mefā‘ilün]

Nihāl-i servdür ḳaddüñ ḳaşıñ nūn ol nihāl üzre

Mişāl-i nokṭa-i nūn ḥālüñdür ol miskīn hilāl üzre

Olup ḥayran götürmem ḥaṭṭ ü ḥālüñden nazar gūyā
Gözüm merdümlelidür nokṭalar ol ḥaṭṭ [ü] ḥāl üzre

.....
.....²⁵
.....

²⁵ Bu beyit silinmiştir.

Zülāl-i hūn-i dildendür gözüm peymāne sīmlü
Ḥabāb üstündedür ol nokṭa kim qorlar zülāl üzre

Fuzūlī'nün ṭarīḳ-i naẓm tab'ın müstaḳīm itmiş
Ḥayāl-i ḳāmetün kim bir elifdür i'tidāl üzre

Fuzūlī

[Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fa'lün]

Batalı ḳana oḳuñ dīde-i giryān içre
Bir elifdür şanasın kim yazılır ḳan içre

Yeridür sīne-i sūzānuma gül-ḥandiseler
Bes ki batmışdur oḳuñ sīne-i sūzān içre

Cānı ten içre ne şaḳlardum eger bilse idüm
Ki degil giz bu ḡam-i la'l-i lebün cān içre

Ḳaddūne serv dimiş gonçelerün ṭa'nından
Duramaz bād-i şabā hīç gülistān içre

Ey Fuzūlī kime ḥāl-i dilümi şerḥ kılayum
Yok benüm gibi yanar āteş-i hicrān içre

[114a]

Bāḳī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Ḥāk-ı ḳaddüm kühle gelürse gözüm üzre
Kūyuñ yolunuñ ḥidmeti başum yüzüm üzre

Rūşen kılalı meş'ale-i āh-ı derūnum
Ḡalib görünür gonçelerüm gündüzüm üzre

Güller bitire gülşen ola ḥāk-i mezārūm
Peykānuñ aña şu sepelerse tozum üzre

Gözden şaķınur ḥāk-i derin beñzer o māhuñ
Āhum dütüni perde çeker yıldızum üzre

Bākī gibi nazm eyleridi dūr dişi vaşfuñ
Dāmāne terim dökdi cevāhir sözüm üzre

Bahāyī

[Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlātün/ Fā'īlün]

Tīğ-i der-kār olmasa ceyş-i ḥaṭṭ-ı dildāde
Fitneler peydā olur ser-ḥadd-i ḥüsn-i yārda

Şan'atın göstermek ister kāse-bāz-ı nev-bahar
Gülbin üzre kāsedür güller firāz-ı ḥarda

Tāz-ı zülf-i yāre şāyān fedā olmaz yine
Günde biñ Manşūr cevelān itse zīr-i dārda

Bīm-i hecr ü arzū-yı vuşlatı fark eylemez
Kendüzin nā-būd iden germiyyet-i didarda

Ey Bahāyī şāhid-i bāzāra meyl itmez göñül
Tursa biñ Yūsuf-melāḥat her ser-i bāzārda

[114b]

Bahāyī

[Mefā'īlün/ Fe'īlātun/ Mefā'īlün/ Fe'īlün]

Sözüm o ḥurde ḥaṭṭ-ı müşg-bār vaşfinda
Daķıķa baḥş-ı şafādur bahār vaşfinda

Zebān-ı hicr-i suḥān-peverān-ı ʿālemdür
Edāya ḳadir olan ḥüsn-i yar vaşfinda

Nihāl iken tūtuşurdı getürmeyüp ṭaḳat
Añıl saḳadd-i bülendüñ ḳenār vaşfinda

Anuñ ki şekve-i hecr ü firāk ola kārı
Yine şikāyet idermiş kenar vaşfinda

Cerīde-i gül-i raʿnāyı görmeyen bilmez
Senā-yı ḡonḳe-i ebr-i bahār vaşfinda

Revā budur ki varāḳ-ı gülde yazıla süḥanuñ
Bahāyī'ya ḥaṭṭ-ı sebr-i ʿizar vaşfinda

Vecdī

[Mefʿülü/ Mefāʿilü/ Mefāʿilü/ Feʿülün]

Çözme girih-i zülfüni aḳdāma düşürme
Hüş-ı melegi lerziş-i endāma düşürme

Bir lahḳa meded refʿ-i niḳāb itme yüzüñden
Zühd-i heves-i ṭāʿatı eşnāma düşürme

Sükkān-ı derd-i devletine itme ḥaṭṭuñ ʿarz
Ehl-i cürmi ārzü-yı şāma düşürme

ʿĀm itme temāşā-yı zenaḥ-dānuñı ḥalkā
Biñ Yūsuf'ı her dem -i ālāma düşürme

Vecdî dil-i nâ-kâmı şakın tâb-ı nigehten
Sûzân şereri gülşen-i îslâm'a düşürme

[115a]

Vecdî

[Mefâ'îlün/ Fe'îlâtün/ Mefâ'îlün/ Fe'îlün]

Şarâb köhne vü şâķî-i ħande-rû tâze
Olursa eski deme n'ola ârzû tâze

O nev-resîde yine dillere düşüp oldı
Miyân-ı ehl-i maĥabbetde güft ü gû tâze

O kıadd-i ħadd [û] ħaĥĥ-ı 'anberîn ħoş düşmiş
Nihâl tâze vü gül tâze reng ü bû tâze

Bu şi'r-i tâze berâber degülse Bâķî'ye
Budur tefâvüti Vecdî o köhne bu tâze

Niçe taĥammül ider terk ü tâz-ı ħamzeye dil
Niyâz-ı köhne-zemînde o kîne-cûtâze

Nâzîm

[Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün]

Ķadeĥ-nûşân-ı bezm-i 'işrete ey ħâne meyĥâne
Ķuşuşâ sâķî-i meclis şunar kestâne mestâne

Sözüñ zehr-âb-nûşân-ı ħama tiryâķ-ı şevķ eyle
Zebânuñ nîş-i âzâr eyleme yârâne mârâne

Mesîĥ-âsâ seyâĥat eyleyenler pây-ı himmetle
Başar evvel ħademde gerdiş-i gerdâne merdâne

Şafâsından ider sa‘yu tavâf-ı Ka‘be-i maşşûd
Küberâ-i harâm-ı şevke yüz tutar hannâne mennâne

Olursa mazhar-ı feyz-ı Hudâ nuṭṭ-ı cihân-girüñ
Nazîmâ hüküm ider Tûrân’la İrân’e mirâne

[115b]

Şabrî

[Mefâ‘ilün/ Fe‘ilâtün/ Mefâ‘ilün/ Fe‘ilün]

Zebân-ı dil ḳalup ol şîve-kar-ı vaşfinda
Sûz-ı ahîr oldı ḥaṭṭ-ı müşg-bâr-ı vaşfinda

Değil ḥaṭṭ-ı lebi bir beyt-i ḥub yazmışlar
Kenâr-ı câma mey-i hoş-güvâr-ı vaşfinda

Fezâ-yı gaybda ṭab‘um zülâl-ı Hızr’ı bulup
Sebû-yı fikre ḳodı cuyîba vaşfinda

Ḳovaşf-ı Leylî [vü] Mecnûn’ı ey dil-i şeydâ
Birazda ḥâlûñi vaşf eyle yar vaşfinda

Nesîm-i feyzle Şabrî bu deñlü cünbiş ider
Kimine ḳaṭreyüm dürr-nişâr-ı vaşfinda

Ve lehu

[Mef‘ülü/ Mefâ‘ilü/ Mefâ‘ilü/ Fe‘ülün]

Ol seng-i dile sûz-ı dilümden ḥaber eyle
Ey âh ḥazînüm eşer eyle eşer eyle

Der ḥ‘ab mî bîdâr mısın nâzı ḳo ey baḥt
Ya kim nigeḥ ol baña ya ḥüsn-i naḳar eyle

Bir başka şafā vir yine kaşr-ı ğama ey ʿışk
Her dīdemi fevvāre-i hūn-ı ciger eyle

Tuḥm-ı emelüm şūrisitan-ı ğama düşdi
Yā Rāb nem-i luṭfuñla anı sebz-i ter eyle

Görsün niçe olur çaşnī-i cām-ı maḥabbet
Bir ʿaql ḥod-ārāyı da benden beter eyle

Sen gevher kân-ı dil ü ben baḥr-ı temennā
Gel ʿanbere kenār olma derūnumda yer eyle

Endīşe-i kufl-ı der-ümīd-i қо Şabri
Miftāhını va-beste-i āh-ı seḥer eyle

[116a]

Ḥaylī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Fāʿlün]

Gözlerüñ yer kıomadı göñlüm alup tedbīre
İki āhū bes imiş pād-şehüm bir şīre

Çünkü laʿlūñ kıodı dil-i zūlfūñe meyl itdi senüñ
Şerbet uşlātmaz o dīvāneyi çek zencīre

Ḥüsni insānı ʿaql dāʿiresinden çıkarır
Yohsa çekmek ne idi ol perīyi teshīre

Görmedi ḥazret-i Yūsuf bu cemāli huşda
Ḥüsñüñ ey māh niçe kıabil olur taʿbīre

Şanma ey Ḥaylī çeker dīdesine kehl-i siyāh
ʿĀşık öldürmek içün zāğ virür şemşīre

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Habs itse 'aceb mi anı dil maḥbes tende

Yeter sitemüñ aña neler kaldı geçende

Çek perde-i zülf-i siyehüñ yoḥ saġarizüm

Çok Yūsuf dil ḥabs olur ol çāh u zaḳande

Güftār-ı lebüñdür senüñ ey naḥl-ı dilārā

Dem-beste iden ğonçeleri şahn-ı çemende

Şol deñlü elem geldi gidende o ṭabībüm

Raḥm eyledi ben ḥasteye āyenderevende

Lāyık mı şehā gitmeye aġyār dilüñden

Hīç ḥātrına gelmeye Ḥaylī-i figende

[116b]

Veysī

[Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün]

Cām-ı mey şaldıkça 'aks ol la'l-i ḥandān üstüne

Ey lebi mül ruḥları gül kan olur kan üstüne

Tīġ-i āhum üzre gerdün beñzer ol raḳḳāsa kim

Kendüsin bir tāb ider şemşīr bürrān üstüne

Mest gördüm yār zānūsında aġyārı yatur

Hīç düşürmezdüm bunu ol şūḥ fettān üstüne

Nev-demīde ḥaṭṭ la'lüñ gird-i la'lüñ desenüñ

Bir demed sünbül komışlar āb-ı ḥayvān üstüne

Veysīyā erbāb-ı ʿışkı pāy-māl-ı ğam ider
Bir cefākār olmaya bu çarḥ-ı gerdān üstüne

Veysī

[Mefʿülü/ Fāʿilātü/ Mefāʿilü/ Fāʿilün]
Devr-i ruḥuñda zāhir olaldan ḥaṭṭ-ı siyāh
Peyveste oldı mihr-i cihān-tāba dūd-ı āh

Ṭurmaz fūrüg-ı āteş ḥüsnüñ füzün ider
Ṭarf-ı ruḥuñda cünbiş-i şeh perr-i şeb-külāh

Şāha ḫul olmazın meh-i gerdūna baḫmazın
Sensüz gerekmez ey yüzi gül baña şāh u māh

ʿUşşāk birbirine düşer görmese seni
Olur hemīşe ğıybet-i şeh fitne-i siyāh

Erbāb-ı ʿışk-ı āhın edem çekse döymeye
Kemter şerār-ı āhı naşad ḫırmen-günāh

Deryā-yı rahmeti taşırır mevc-ḥīz ider
Seylāb-ı eşk-i nīm-şeb ü āh-ı şubḥ-gāh

Āh-ı şerār-feşān ile Veysī benem bugün
Mülk-i fenāda Ḥüsrev-i zer-beft-i bār-gāh

[117a]

Riyāzī

[Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilātün/ Feʿilün]
ʿAks-i ruḥsārı düşer sāğar-ı rahşanumuza
Girer ol gözleri ḫunı bir avuç ḫānumuza

Şevk-i şahbā ile sığmaz oluruz kendümüze
Baķa mestāne iken çāk-i girībānumuza

Țutışur şīşe-i mey gibi zebānuñ naşıl
Dil uzatma hāzer it cām-ı dirahşānumuza

Tīr-veş menzile vaşıl iderüz kim ki bizüm
Yapışa şıdķla peykān gibi damānumuza

Kūy-ı maķşūdı Riyāzī ataruz yabāna
Dönerek girse de na-gehham-ı evgānumuza

[117b]

Riyāzī

[Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün]

Göñül Țurmaz gider her ķande gitse yārüñ ardınca
Düşer şabr u ķarārüm da dil ü dil-dāruñ ardınca

Niçe irsün ser-i kuy-ı murāda cān-ı nālānum
Reh-i 'ışķuñda düşmişdür dil-i bimāruñ ardınca

Çemenden gitse bülbül gör hevā-yı 'ışķ tahrikin
Düşer gül-berg-i ra'na 'andelīb-i zāruñ ardınca

Yañılsuñ bir naķar ķılsañ dile döndürmege yoldan
Gider 'işve nigāh-ı ğamze-i pür-kāruñ ardınca

Riyāzī ķande gitse sāye-veş yanından ayrılmaz
Düşer baķt-ı siyāhı'aşık-ı ğam-h'aruñ ardınca

Ve lehu

[Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilātün/ Fe‘ilün]

Elin öpdürmez o şuha kûşe-i damānı bile

İstemez pāyın öpe zülf-i perīşānı bile

Bir efendi güzelüñ oldı esīr-i dil-i zār

Diller olmaḳda şatır Yūsuf-ı Ken‘ān’ı bile

Şöyle gögüs geçirür derdüñile ‘āşık-zār

Çāk olur sīnesi yanınca girībānı bile

Teşnedür çeşme-i zehrdāmın telhümüze

Ḥazar-ı dil zende deḡil çeşme-i ḥayvānı bile

Bize bir cāna deḡer dilber-i ra‘nā olsa

Dil deḡil virse Riyāzī yoluna cānı bile

[118a]

Riyāzī

[Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün]

Götürdi n’eyler yā te’sīr-i sūz-ı āhum efgāne

Bu gice tāb u dilden āteş urdum bir nisāne

Meded dil-dārı agāh itme yüz derd-i derūnumdan

Taḥammül eylemez zīrā o lebler zaḥm-ı dendāne

Bu ne şasīde zīr ḥırḳa-i tecrīdüme elem

Eḡer alsam da birbir eylerin püryān yabāne

Ġaraż-ter yaḳası açıldıḳ ma‘nī ḳoparmaḳdur

Ser-endīşeyi çekdüklerüm da’im girībāne

Gulāmuñ dilinde derd-i mendāne maḥabbetdür
Söz ider dehlünün olur Riyāzī derd-i mendāne

[118b] ve [119a] boş sayfalardır.

[119b]

Manṭıķī

[Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fe‘ülün]

İsterse söyünsün felegüñ meş‘l-i māhı
Dünyāya yeter sīnemüzün şu‘le-i āhı

Şimden gerü yāhu sizi ey şabr u taḥammül
Sulṭān-ı ğamuñ kalbe hücüm itdi sipāhı

Zāhid yüregüñ taş ise de gör ṭayanur mı
Bir kez hele gözden geçür ol tīr-i nigāhı

Bir gün düşürür ‘ışk seni çāh-ı belāya
Elden koma ey dil resen-i zülf-i siyāhı

Hākister-i bervāneyi²⁶ gör n’eyledi şem‘e
Tāc-ı zer iken bir nemede itdi külāhı

Her nesnede hem rengine var idi te‘alluk
Şimdi sezemem kāh-rubā cezb ide kākı

Görmez gözimüz Manṭıķiyā ḥ‘āb-ı ferāgat
Bād-ı seḥer-i ğaflet eger esmese gāhı

²⁶ “pervāne” kelimesi “bervāne” şeklinde yazılmıştır.

Ve lehu

[Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ülün]

Terdür dil-i mestānemüzüñ şimdi ayağı

Meyhānede beñzer ki küpe geçdi ayağı

Dehrüñ şıkılup duñter-i rez muñtesibinden

Hum gūşesine siñmiş iken itdı ıpapağı

Cān ağızuma geldi heves-i la'l-i lebüñle

Dād ey şeh-i hūbān niçe bir bāde yasağı

Tāb-ı teb-i hicrānuñı gördüm gice añdum

Şem'üñ eriyüp ağıdı gözinden içi yağı

Cān gitse de gitmez eşer-i dāğ-ı mañabbet

Pervāne-i 'ışkuñ yanar üstinde çerāğı

Erbāb-ı riyā-kār dil-i 'ālemi tıtdı

Şevk āteşinüñ Mantıķi'yā söndi ocağı

[120a], [120b], [121a], [121b], [122a], [122b] boş sayfalardır.

SONUÇ

Bu çalışmada, XVIII. yüzyılda tertiplenmiş ve müellifi bilinmeyen “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” başlıklı eser, transkribe edilerek söz konusu dönemde kaleme alınmış nazireler ve şiirler tespit edilmiştir. Yapılan tüm incelemelere rağmen esere ait eldeki nüshadan başka herhangi bir nüshaya rastlanmamıştır. “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı gazel mecmû’asına ait tek nüsha Millet Kütüphanesi’nde bulunmaktadır. Fakat mecmû’anın isminin metin içinde müellifi tarafından zikredilmemesi ve yine farklı adlandırmalarla farklı yerlerde kayıtlı olabileceği bilgisi göz ardı edilmeyecek bir unsurdur. Yazma eserlerdeki kayıt bilgilerinde eserin; “arşiv numarası, adı, konusu, dili, bulunduğu yer, koleksiyon, yazı türü” bilgileri verilmiştir. Notlar kısmında ise “*Muhtelif şairlerindir. Edebiyat, cetveller kırmızı, çizgili yaldızlı, tam meşin kaplı, cetvelli*” ifadeleri yer almıştır. Eserin yazı dili, Osmanlıca; yazı türü ise Arap-Talik’tir. Eserin müellifi ve müstensihi hakkında kütüphane kaydında da eserin içinde de hiçbir bilgi mevcut değildir.

Eserdeki şairlere bakıldığında XVI, XVII ve XVIII. yüzyılda yaşamış isimler olduğu görülmektedir. Mecmû’ada; “Nahîfî, Koca Ragıp Paşa ve Kuburizâde” gibi XVIII. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirleri kayıtlı olduğu için eserin bu yüzyılda yazıldığı tahmini doğmaktadır. Mecmû’ada XVI. yüzyıldan 9, XVII. yüzyıldan 20, XVIII. yüzyıldan 10 şairin mevcut olması yanında 5 şairin de hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemedi.

116 varaktan oluşan mecmû’anın her bir yaprağında ortalama 2, 3 veya 4 gazel bulunmaktadır. Buna karşın “12, 13, 14, 19, 21, 45, 46, 51, 54, 57, 63, 70, 71, 72, 79, 84, 85, 91, 92 ve 93.” varakları boştur. Metin genellikle okunaklı olmakla beraber yer yer yazının karışıklığından dolayı okuma zorluğuna neden olan kısımları da vardır. Bazı sayfalarda mürekkebin dağılmasından dolayı kelimeler okunamamaktadır.

İncelemesi yapılan mecmû’a, Günay Kut’un tasnifine göre “Seçme şiir mecmû’aları (mecmû’a-i eş’ar, mecmû’a-ı devāvin)”, Atabey Kılıç’a göre “gazel mecmû’aları”, Mehmet Fatih Köksal’a göre “mecmû’a-i gazeliyât”, Mehmet Gürbüz’e göre “şiirlerin şekil özelliklerine göre oluşturulan şiir mecmû’aları” başlıklarına tabi olmaktadır.

“*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı eserin içinde her ne kadar 25 tane “nazire” bulunsa da söz konusu şiirlerin gazel olduğu da göz önüne alındığında bahsedilen tasnifler içinde eseri, “gazel mecmû’ası” şeklinde sınıflandırmak mümkündür.

Şairlerin mecmû’ada yer alan şiirleri ile divanlarında yer alan şiirleri “gazel, beyit ve kelime” bakımından karşılaştırıldığında sadece “Nâ’ilî Efendi, Nâbî Efendi ve Fuzûlî” adlı bu üç şairin şiirlerinin farklı olduğu görülmektedir. Bunların bazılarında büyük farklılıklar bulunurken bazılarında beyit bazılarında ise kelime değişikliği göze çarpmaktadır. Bütün bu ve benzeri unsurlar tablolar hâlinde detaylı ve düzenli bir şekilde çıkarılarak ilgili sayfalarda sunulmuştur.

Eserde 25 adet nazire bulunmakla birlikte söz konusu nazireler, “*Şiirine Nazire Yazılan Şair, Nazireyi Yazan Şair, Vezni, Gazelin Başlığı, Konusu, Redif, Kafiyesi, Yüzyılları*” başlıkları altında incelenmiştir. Gazellerin her birinin hem “nazire” başlığı altında kaydedilmesi hem de model şiirle ‘konu, vezin, kafiye ve redif’ bakımından benzerlik göstermesi söz konusu gazellerin nazire tanımına ve ölçütlerine uygun olduğunu göstermektedir. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi adına nazirelerle ilgili bilgiler ve tespitler tablo şeklinde sunulmuştur.

Bahsettiğimiz bütün unsurlar ve konu başlıkları dâhilinde mecmû’a, tüm yönleriyle incelenerek en doğru bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu bilgiler ayrıca çeşitli yerlerde tablolarla desteklenerek eserin şekil ve içerik incelenmesi yapılmıştır.

Tezimizde “*Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû’ası*” adlı eserin, tıpkıbasımı ve çeviri yazılı metni yer almıştır. Tezin son kısmında ise özel adlar dizini verilmiştir. Daha önce bilinmeyen bu eser, tezimizle beraber Türk edebiyatı tarihine kazandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- Ahmet Vefik Paşa, (2000). *Lehce-i Osmânî*. (Haz. Toparlı, R.). Ankara: TDK Yayınları.
- Akbayır, N. (2001). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü I-II*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- Aydemir, Y. (2007). *Metin Neşrinde Mecmû'aların Rolü ve Karşılaşılan Problemler. Türkoloji Araştırmaları*. 2 / 3, 122–137.
- Bilgiç, A. T. (2012). *Tarih Terimleri Sözlüğü*. (Birinci Baskı). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Bilkan, A. F. (). *Nâbî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Birinci, N., Yetiş, K. vd. (2009). *Mükemmel Osmanlı Lügati Ali Nazîmâ - Faik Reşad*. Ankara: TDK Yayınları.
- Bölge Ağzlarında Atasözleri ve Deyimler*. (2016). (Haz. Kaçalın, M. S.). (Birleştirilmiş Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Develioğlu, F. (2010). *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. (Haz. Güneyçal, A. S.). (Yirmi altıncı Baskı). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dilçin, C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*. (İkinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Durmuş, İ. (2006). Nazîre. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 32.
- Gürbüz, M. (2012). “Şiir Mecmû'aları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski TürkEdebiyatı Çalışmaları VII Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yay., s. 97-113, İstanbul.
- İnternet: İstanbul Millet Kütüphanesi. “Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası”. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı. <https://www.yazmalar.gov.tr> [05Ocak 2018'de alınmıştır].
- Johnson, F. (1852). *Dictionary, Persian, Arabic and English*. London: W. H. Allenandco.
- Kanar, M. (2009). *Türkçe Farsça Sözlük*. (Birinci Baskı.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanar, M. (2011). *Farsça Türkçe Sözlük*, (Üçüncü Baskı.). İstanbul: Say Yayınları.
- Karaman, F., Karagöz, İ., Paçacı, İ., Canbulat, M., Gelişgen A., Ural, İ. (2006). *Dinî Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: DİB Yayınları.
- Kaya, B. (2005). *Nazîre Mecmû'aları ve Hisâlî'nin Metâlîü'n-Nezâiri*. U. Ü. Fen-edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. Yıl: 6, Sayı: 8.
- Kılıç, A. (2012). “Mecmû'a Tasnifine Dâir”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. (Hazırlayan Hatice Aynur vd.). İstanbul: Turkuaz Yayınları.
- Köksal, M. F. (2006). Nazîre. *İslâm Ansiklopedisi*. C. 32.

- Köksal, M. F. (2012). *Şiir Mecmû'alarının Önemi ve Mecmû'aların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)*. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmû'a: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı. İstanbul: Turkuaz Yay.
- Kut, G. (1986). *Mecmû'alar*. Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi. C. VI. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Küçük, S. (2011). *Bâkî Divânı Tenkitli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı Kelimeler ve Remizler Mazmunlar ve Mefhumlar*. (Dördüncü Baskı). İstanbul: Enderun Kitabevi Yay., s. 156.
- Levend, A. S. (1984). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: TTK Yayınları.
- Mermer, A., Koç Keskin, N., (2011) *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. (İkinci Baskı yazılacak). Ankara: Akçağ, s. 31.
- Mutçalı, S. (2004). *Türkçe-Arapça Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları.
- Mütercim Âsım Efendi (2009). *Burhân-ı Katı*. (İkinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Onay, A. T. (1992). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Haz. Kurnaz, C.). Ankara: TDV Yayınları, s. 12.
- Pakalın, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Pala, İ. (2010). *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*. (On dokuzuncu Baskı). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. (Birinci Baskı). Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü I-Atasözleri*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimleri Sözlüğü II-Deyimler*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Redhouse, S. J. W. (1987). *A Turkish and English Lexicon Showing in English The Significations of The Turkish Terms*. İstanbul: Printed for the American mission by A. H. Boyajian.
- Sertoğlu, M. (1986). *Osmanlı Tarih Lügati*. (Düzeltilmiş ve ilaveli ikinci Baskı). İstanbul: Enderun Kitabevi Yay., s. 78.
- Sezen, T. (2006). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü I*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Sezen, T. (2013). *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü II*. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Soykot, İ. H. (1974). *Türk Atalar Sözü Hazinesi*. İstanbul: Ülker Yayınları.
- Şemseddin Sami. (2007). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Tarlan, A. N. *Fuzûlî Divanı Şerhi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Tekin, A. (1999). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler*. (Genişletilmiş İkinci Baskı). İstanbul: Ötüken Yayınları, s. 256.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. (Haz. Akalın, Ş. H.). (On birinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (2012). *Yazım Kılavuzu*. (Haz. Akalın Ş. H.). (Yirmi yedinci Baskı). Ankara: TDK Yayınları.

Ünver, İ. (2008). “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 3 (6).

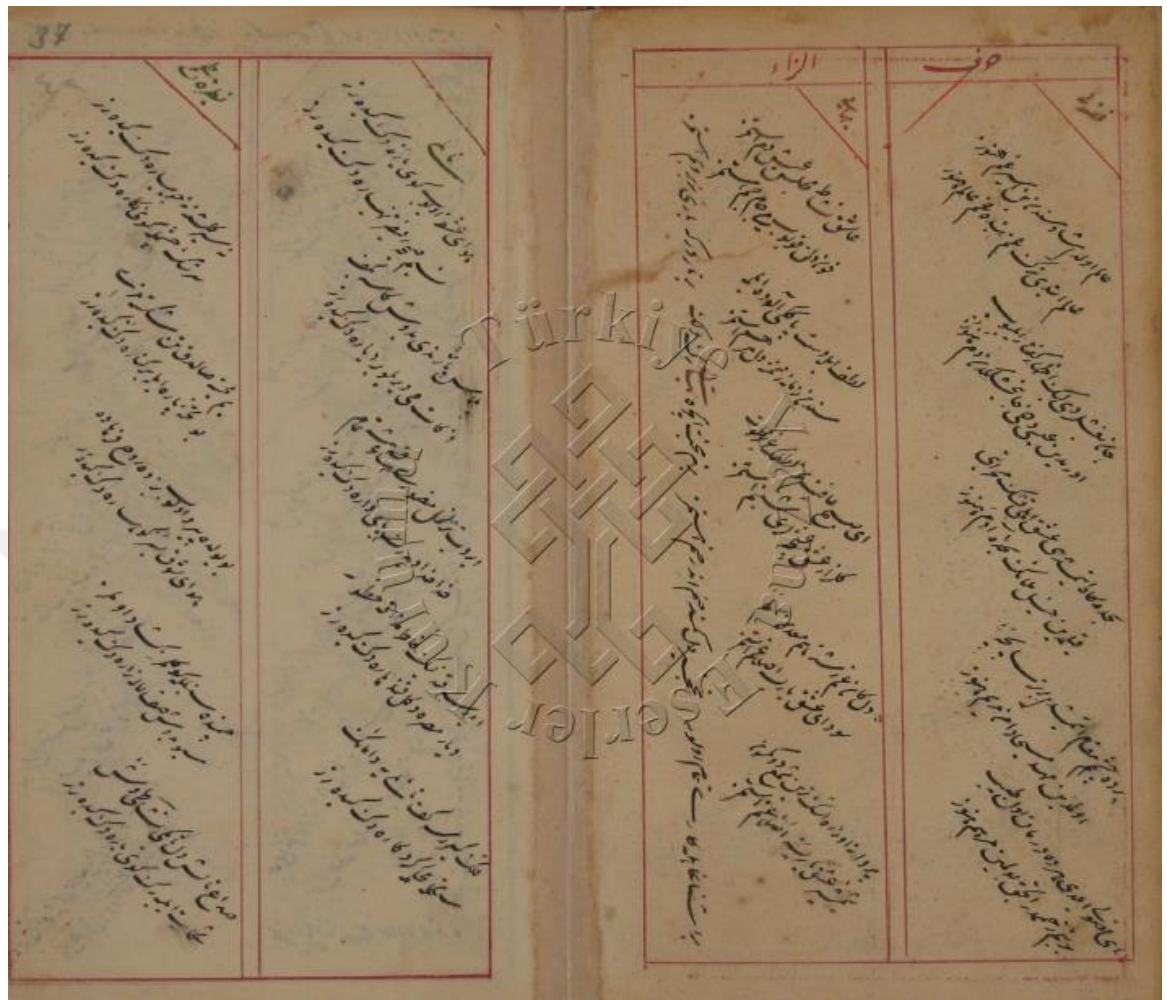
Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitabevi Yay.

Yurtbaşı, M. (1996). *Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü*. (İkinci Baskı). Ankara: MemMatbaası.

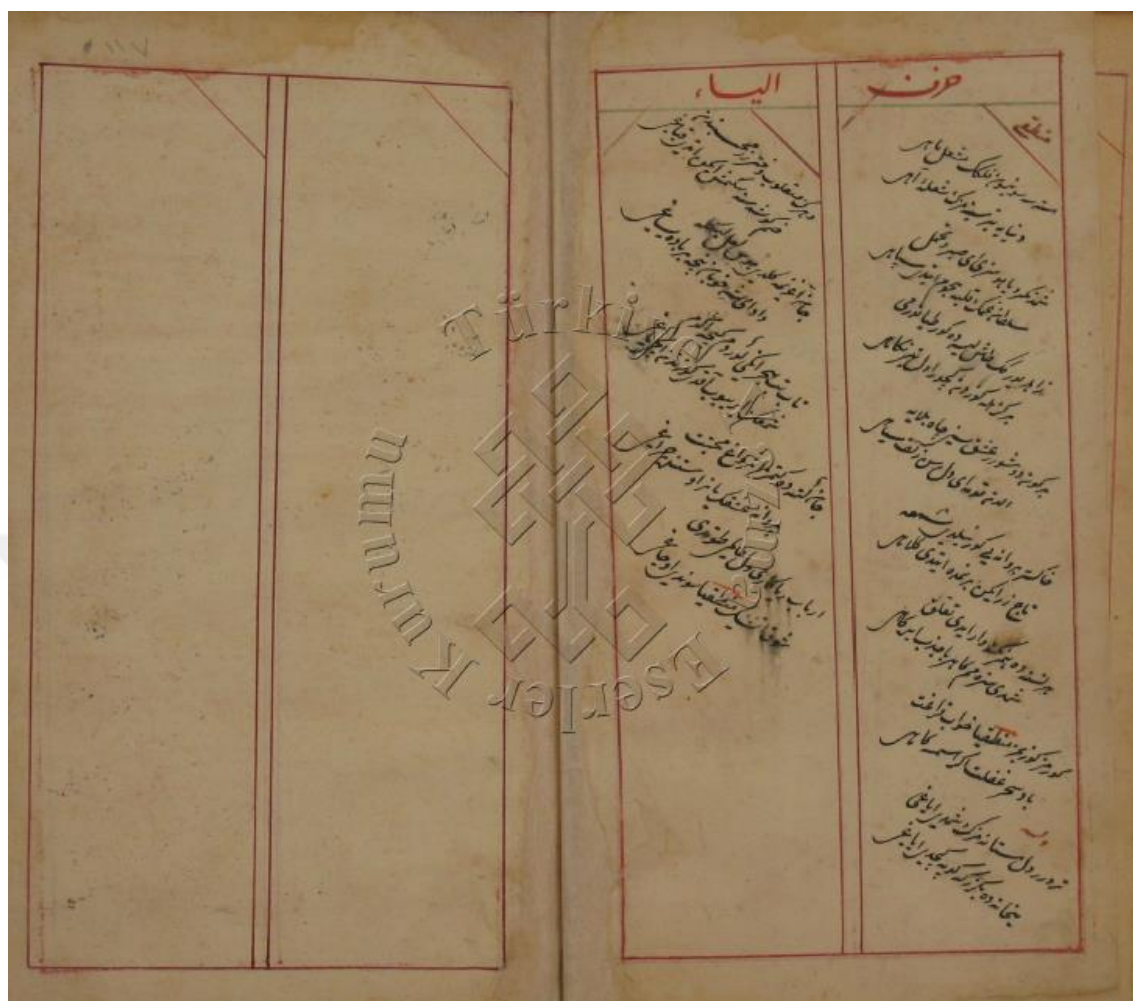
Yurtbaşı, M. (2012). *Sınıflandırılmış Atasözleri Sözlüğü*. (Onuncu Baskı). İstanbul: Barış Matbaası.

YAZMA NÜSHADAN ÖRNEK YAPRAKLAR

[114b-115a]

DİZİN
(ÖZEL ADLAR)

A

Ādem, 89, 104, 105, 199
Agâh Sırrı Levent, 2
Alī Efendi, 24
Ali Emiri, 8
Ali Emiri Koleksiyonu, 8
Allah, 123, 168
Arab, 38
Arap, 8, 10, 222
Arapça, 1, 4, 9, 22, 225
‘Ārif, 10, 11, 12, 15, 41, 42, 73, 74, 190, 191
Ārif Efendi, 24
Atabey Kılıç, 3, 5, 222
Atatürk Kültür Dil Tarih Yüksek Kurulu, vi
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, vi
Aydemir, 2, 224
Āzim, 24
‘Āzim, 40
‘Azîz Efendi, 10, 11, 16, 23, 127

B

Bağdād, 36
Bahāyī, 10, 15, 24, 29, 30, 72, 73, 106, 160,
161, 168, 169, 182, 211, 212
Bāḳī, 10, 24, 31, 38, 71, 72, 141, 148, 149,
159, 160, 168, 179, 180, 181, 206, 210, 213
Bedaḥşān, 34
Behmen, 62
Behrām, 34
Behzād, 181
Bī-sütūn, 32, 33, 67, 85, 115
Bursa, i, iii

C - Ç

Cebrîl, 115, 173
Cem, 37, 46, 53, 54, 73, 79, 85, 106, 186, 197,
200
Cemîl, 119
Cemşîd, 62, 119
Ceyhūn, 146
Çîn, 56, 72, 135, 152, 164, 168

D

Dārā, 79
Dervîş Dede, 24
Dervîş Fasîḥ, 10, 11, 16, 54
Dervîş Fasiḥ Dede, 11, 15, 42
Dervîş Paşa el-Mastarî, 11, 52
Dervîş Fasiḥ Dede, 42
Develioğlu, 1, 224
Diyanet İşleri Başkanlığı, vi
Durmuş, 12, 224

E

Edirne, 37
Efrāsiyāb, 84

F

Fā’iḳ, 199
Fā’izî, 11, 15, 24, 54
Farsça, 4, 9, 16, 22, 23, 224
Fasîḥ, 10, 11, 15, 43, 54
Fasiḥ Dede, 24
Felātūn, 142

Ferhād, 29, 33, 67, 107, 113, 115, 122, 129,
130, 132, 152, 156
Fuzûlî, i, iii, 223, 225
Fuẕûlî, 10, 20, 21, 22, 24, 48, 49, 56, 57, 59,
63, 68, 69, 70, 105, 106, 121, 122, 123, 133,
139, 140, 142, 143, 147, 148, 159, 167, 178,
205, 209, 210

G

Günay Kut, 2, 5, 222

H

Hāfız Ahmed, 24
Hak, 156
Haḳḳ, 98, 99, 166
Havvā, 89
Hayat Büyük Türk Sözlüğü, vi
Ḥaylî, 10, 24, 32, 215, 216
Hızır, 75, 89, 137
Hind, 56
Hindü, 105, 129, 189
Hoten, 72, 80, 154
Hudā, 31, 107, 214
Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir
Mecmû'ası, i, ii, 5, 7, 222, 223, 224
Hüsrev, 197

I - İ

İrāk-ı Arab, 38
ilāhî, 197, 201
İrān, 214
İsî, 58, 80, 105, 140, 187, 196
İskender, 67, 98, 163, 178
İslām, 96, 111, 187, 213
İsmail Ünver, 9

İstanbul, 8, 224, 225, 226

K

Ka'be, 75, 94, 95, 130, 146, 170, 187
Ka'be-i Mükerrerem, 94
Ḳanūnî Sultān Süleymān, 11, 114
Kāsım, 24, 115
Kātib, 11, 23, 114, 124
Kātib Dīvān, 23
Ḳays, 122, 132, 136, 150, 153
Kelim, 24
Kelīm, 11, 16, 100, 132
Kelīm-i Eyyübî, 12, 16, 100
Kemālî, 12, 15, 24, 30
Ken'ān, 84, 89, 155, 219
Kird-gār, 107
Koca Ragıp Paşa, ii, 222
Köksal, 2, 12, 224, 225
Kuburizāde, ii, iv, 7, 222
Kuburizāde Raḥmî, 24
Ḳubūrizāde Raḥmî Efendi, 11, 135
Ḳulzüm, 146
Kut, 2, 5, 222, 225

L

Lam'î, 17, 180
Lamî'î, 24
Lem'î Çelebi, 11, 125
Leylā, 104, 122, 126
Leylî, 118, 214

M

M. Fatih Köksal, 5, 222
Maḥmūd, 137

Manṭıķī, 11, 24, 28, 38, 48, 58, 61, 117, 118,
121, 139, 142, 145, 146, 159, 166, 175, 176,
177, 178, 220
Manṭıķī Efendi, 11, 28
Mecnūn, 49, 79, 83, 104, 113, 126, 129, 161,
176, 214
Medīne, 96
Mehmet Fatih Köksal, 5, 222
Mehmet Gürbüz, 4, 5, 222
Meryem, 89, 106, 187
Mesīḥ, 189
Mısr, 107, 164
Millet Kütüphanesi, 8, 10, 222, 224
Muḥibbī, 11, 24, 114
Muhtarî, 26
Muḥtarî, 24
Müselmān, 137

N

Nābī, 11, 15, 19, 20, 25, 42, 43, 60, 89, 90, 91,
92, 93, 94, 109, 110, 111, 112, 150, 151,
197, 198, 209
Nābî Efendi, i, iii, 223
Nābī Efendi, 11, 15, 19, 20, 42
Nahifî, ii, iv, 7, 222
Nahifî, ii, 222
Naḥīfî, 73, 101, 151, 153
Naḥifî Efendi, 11, 73, 182, 185
Naḥ-şeb, 135
Nāʾilī, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 32, 33, 34,
40, 44, 45, 50, 51, 55, 65, 66, 77, 78, 81, 83,
100, 107, 108, 109, 112, 115, 128, 129, 130,
131, 137, 138, 140, 143, 144, 152, 153, 162,
163, 170, 171, 184, 187, 188, 189, 190, 191,
192, 193, 207

Nāʾilī Efendi, 11, 15, 18, 19, 40
Naşūḥ, 59
Nāṭıķ, 202, 203
Nāṭıķ ʿUmre, 202
Naẓīf, 11, 126, 198, 205
Naẓīf Efendi, 11, 126
Nazīm, 25, 201
Nesīb, 12, 17, 25, 131
Neşāṭī, 10, 12, 15, 16, 35, 41, 51, 78, 98, 107,
129, 150
Nūḥ, 59

O - P

Osmanlıca, 222
Pala, 1, 225
Parlatır, 1, 225

R

Rab, 45, 88, 178, 188
Rabb, 45, 178, 188
Rağıp, 25
Rağıp Paşa, ii, 7, 222
Raḥmī, 11, 25, 35, 36, 46, 47, 52, 62, 63, 64,
135, 136
Rāmī, 25, 102, 151, 182, 183, 186
Rasiḥ, 25
Rāsīḥ, 89
Rāsīḥ Efendi, 11, 88
Rāşid, 25, 178, 179, 184, 203
Rıdvān, 97
Rıfat Beg, 25
Rıfkı, 25
Riyāzī, 10, 25, 29, 45, 46, 57, 58, 83, 84, 85,
86, 87, 118, 119, 124, 155, 156, 164, 174,
195, 196, 197, 208, 217, 218, 219, 220

Rūḥī, 25, 87, 88

Rüstem, 45, 134, 158, 178, 196

Rüşdī, 12, 15, 25, 43, 44

S - Ş

Şabrī, 11, 15, 16, 25, 37, 46, 52, 53, 55, 56, 57,
59, 60, 61, 62, 66, 76, 80, 99, 103, 104, 116,
117, 120, 121, 122, 134, 136, 155, 156, 157,
158, 163, 165, 171, 172, 173, 174, 193, 194,
207, 208, 214, 215

Şadrʿāzam Rāmī Efendi, 182

Sīmurǧ, 55

Sitānbūl, 79

Süheyl, 133

Süleymān, 11, 55, 108, 114, 119, 137, 177

Şeddād, 129

Şemʿī, 25

Şemseddin Sami, 1, 225

T

Tātār, 126, 161, 169, 207

Tehemten, 207

Tunç, 2

Tūrān, 214

Türk, i, ii, vi, viii, 2, 8, 223, 224, 225, 226

Türk Ansiklopedisi, vi

Türk Dil Kurumu, vi, 225, 226

Türk Dili ve Edebiyatı, i, 8, 225

Türk XE "Türk"Edebiyatı, i, ii, 224, 225

Türk Tarih Kurumu, vi

Türkçe, 4, 8, 9, 22, 23, 224, 225, 226

Türkiye, vi, 1, 224

Türkiye Cumhuriyeti, vi

Türkiye Diyanet Vakfı, vi

U

Uludag University, iii

Uludağ Üniversitesi, i

ʿUlvī, 25, 146, 147

V

Vâsık, 26

Vâsık, 25, 120, 183, 200

Vâsık Ahmed, 26

Vâsık İlâhîzâde, 26

Vecdī, 16, 17, 25, 33, 39, 49, 65, 75, 76, 78,
79, 80, 81, 82, 108, 130, 133, 149, 161, 162,
169, 170, 186, 187, 188, 191, 206, 207, 212,
213

Veysī, 25, 33, 34, 45, 67, 68, 154, 171, 196,
216, 217

Y - Z

Yaʿkūb, 84, 89, 125

Yūsuf, 84, 89, 115, 119, 125, 126, 142, 164,
169, 170, 192, 211, 212, 215, 216, 219

Yümnī, 25, 74, 173

Zāl, 90

Züleyhā, 192

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR
Tez Adı	Hurûf-ı Hecâ Üzre Mürettep Şiir Mecmû'ası (İnceleme-Metin)
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Doç. Dr. Özlem ERCAN
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Nuray ÇALIŞKAN AYDEMİR